

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο»

**«Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΛΓΕΡΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΕΞΕΓΕΡΣΕΙΣ ΤΟΥ 2011:
ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ»**

Διπλωματική εργασία της Δήμητρας Βόλλα (Α.Μ:4332020005)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Κεφαλά Παρασκευή

Μέλη Επιτροπής:

- 1. Σακκάς Ιωάννης**
- 2. Ντάλης Σωτήρης**

ΡΟΔΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2022

“ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ. Η εργασία που παραδίδω είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιώ πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναμαι να αντιμετωπίσω σε περίπτωση που η εργασία μου αποδειχθεί ότι αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ιδρύματος.”

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η συγκεκριμένη εργασία εξετάζει το βαθμό που οι αραβικές εξεγέρσεις επηρέασαν την Αλγερία και μελετά τα αίτια που οδήγησαν στην εσωτερική κρίση που πλήττει την χώρα από το 2019, καθώς και τα αποτελέσματα αυτών των αναταραχών. Η Αλγερία είναι μία χώρα με μεγάλη σημασία, κυρίως εξαιτίας της στρατηγικής της θέσης και του πλούσιου υπεδάφους της σε ενεργειακά κοιτάσματα. Ωστόσο δεν έχει την ανάπτυξη που θα περίμενε κανείς, λόγω του αυταρχικού καθεστώτος και των παθογενειών που συναντάμε στην δημόσια ζωή και τα συνεπακόλουθα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά προβλήματα που ταλανίζουν τον πληθυσμό και απονομιμοποιούν το καθεστώς. Οι αραβικές εξεγέρσεις είχαν μικρή απήχηση στην Αλγερία, λόγω του γεγονότος ότι η χώρα είχε μέχρι πρόσφατα υποστεί τα δεινά ενός μακροχρόνιου και αιματηρού εμφυλίου πολέμου.

Ωστόσο, οι διαδηλώσεις που έγιναν αν και με μικρή συμμετοχή, έφεραν στο προσκήνιο σημαντικά εσωτερικά θέματα, όπως το ζήτημα του εκδημοκρατισμού, της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και των δικαιωμάτων των Βερβέρων. Παρά τις υποσχέσεις της κυβέρνησης καμία ουσιαστική πρόοδος δεν έγινε και η νέα κρίση ξέσπασε το 2019 με αφορμή την εμμονή του καθεστώτος στην επανεκλογή του απερχόμενου προέδρου. Η ηρεμία φάνηκε να επανέρχεται στην χώρα, όμως τα προβλήματα επιδεινώθηκαν από την πανδημία του κορωνοϊού και μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάτι μπορεί να αλλάξει στο καθεστώς. Πολύ περισσότερο που υπάρχει πάντα, και μάλιστα μεγεθυμένη η ισλαμική απειλή.

Όσον αφορά την περιφερειακή πολιτική της Αλγερίας μετά το 2011, η αστάθεια που επήλθε στην περιοχή εξ αιτίας της λιβυκής κρίσης αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα για το Αλγέρι, ενώ οι σχέσεις του με το Ραμπάτ, παρότι και οι δύο αντιμετωπίζουν την ισλαμική απειλή, παραμένουν ψυχρές. Παράλληλα, η Αλγερία προχωρά και σε συμπράξεις με εξω-συστηματικές δυνάμεις, ενώ αναθεωρεί τις σχέσεις της με τις ΗΠΑ και την Ρωσία. Σε κάθε περίπτωση, η ενεργειακή κρίση που προκάλεσε ο πόλεμος στην Ουκρανία, επαναφέρει την Αλγερία στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως προμηθευτή φυσικού αερίου, πράγμα που μπορεί να της παράσχει μία σημαντική οικονομική ώθηση.

WORK SUMMARY

This paper examines the extent to which the Arab uprisings have affected Algeria and examines the causes that led to the internal crisis that has plagued the country since 2019, as well as the effects of these unrests. Algeria is a country of great importance, mainly because of its strategic location and its rich subsoil in energy deposits. However, it does not have the development one would expect, due to the authoritarian regime and the pathogens we encounter in public life and the consequent social, economic and political problems that plague the population and delegitimize the regime. The Arab uprisings had little effect in Algeria, due to the fact that the country had until recently suffered the hardships of a long and bloody civil war.

However, the demonstrations, which took place with a small number of participants, brought to the fore important internal issues, such as the issue of democratization, economic development, but also the rights of the Berbers. Despite the promises of the government, no substantial progress was made and the new crisis broke out in 2019 due to the regime's obsession with the re-election of the outgoing president. Tranquility seemed to be returning to the country, but the problems were exacerbated by the coronavirus pandemic and so far there are no indications that anything could change in the regime. Much more that there is always, and in fact the Islamic threat is magnified.

As for Algeria's regional policy after 2011, the instability in the region due to the Libyan crisis is a particularly important issue for Algeria, while its relations with Rabat, despite both facing the Islamic threat, remain cold. At the same time, Algeria is entering into alliances with extra-systemic powers, while reviewing its relations with the United States and Russia. In any case, the energy crisis triggered by the war in Ukraine puts Algeria back in the spotlight for the European Union as a gas supplier, which could give it a significant economic boost.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	ΣΕΛ.
1. Εισαγωγή	7
2. Η επίδραση των αραβικών εξεγέρσεων στην Αλγερία	9
2.1 Το τέλος του εμφυλίου πολέμου στην Αλγερία και οι αραβικές εξεγέρσεις	9
2.2 Οι διαδηλώσεις του 2011 στην Αλγερία και τα αιτήματα των διαδηλωτών	10
2.3 Οι υποσχέσεις του καθεστώτος	12
3. Η εσωτερική πολιτική της Αλγερίας μετά τις αραβικές εξεγέρσεις	15
3.1 Τι οδήγησε στις διαδηλώσεις του 2019 και το πολιτικό Ισλάμ σήμερα	15
3.2 Η αντιπολίτευση και η καθεστωτική καταστολή	21
3.2.1 Τι είναι το κίνημα Hirak και ποια τα αιτήματα των διαδηλωτών	21
3.2.2 Το χρονικό εκδήλωσης των ταραχών και οι μεταρρυθμίσεις	22
3.3 Με το βλέμμα στο μέλλον	30
4. Η περιφερειακή πολιτική της Αλγερίας: αντιπαλότητες, συμπράξεις και συμφωνίες με περιφερειακούς και διεθνείς δρώντες	32
4.1 Οι σχέσεις Αλγερίας-Μαρόκου και οι ΗΠΑ	32
4.1.1 Αλγερία και Μαρόκο	32
4.1.2 Αλγερία και ΗΠΑ	37
4.2 Οι σχέσεις Αλγερίας-Λιβύης και η Ρωσία	42
4.2.1 Αλγερία και Λιβύη	42
4.2.2 Οι σχέσεις Αλγερίας Ρωσίας	47
4.3 Οι σχέσεις Αλγερίας- Ιράν- Παλαιστίνης	52

4.3.1 Αλγερία και Ιράν	52
4.3.2 Αλγερία και Παλαιστίνη	55
4.4 Οι σχέσεις Αλγερίας με την Γαλλία και την Κίνα	58
4.4.1 Αλγερία και Γαλλία	58
4.4.2 Οι σχέσεις Αλγερίας-Κίνας	62
4.5 Οι σχέσεις Αλγερίας-Τουρκίας	67
5. Συμπέρασμα	74
6. Βιβλιογραφία	76

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας, ολοκληρώνονται και οι σπουδές μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Θα ήθελα, λοιπόν, να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνησή της.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου κατά τη διάρκεια των δύο εξαμήνων, καθώς η συμβολή τους ήταν καθοριστική για την ολοκλήρωση των σπουδών μου. Εξίσου σημαντική ήταν η συμβολή των συμφοιτητών μου, οι οποίοι με βοήθησαν με την εμπειρία τους στην διεξαγωγή της έρευνάς μου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κα Κεφαλά Βιβή, για την επιστημονική της καθοδήγηση, τις εποικοδομητικές της υποδείξεις, την υπομονή της και το αμείωτο ενδιαφέρον που έδειξε καθ' όλη τη διάρκεια, από την αρχή μέχρι το τέλος.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένεια μου, τον σύζυγο και τον γιό μου, για όλη τη στήριξη, τη συμπαράσταση και την κατανόηση που έδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

1. Εισαγωγή

Η Αλγερία είναι η μεγαλύτερη χώρα της Αφρικής και του αραβικού κόσμου σε έκταση και η δέκατη μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο, με πληθυσμό 45.400.000 κατοίκους και με μεγάλα ενεργειακά αποθέματα. Το καθεστώς της, το οποίο προέκυψε από τον αιματηρό αγώνα κατά της γαλλικής αποικιοκρατίας, μετατράπηκε σταδιακά σε μονοκομματικό και κατασταλτικό πολιτικό σύστημα, με όλες τις οικονομικές, και κοινωνικές παθογένειες που συνεπάγονται, όπως η φτώχεια, η διαφθορά και η αυθαιρεσία, παράγοντες που ευνόησαν την τεράστια απήχηση του πολιτικού Ισλάμ στην χώρα. Η απόπειρα του καθεστώτος για μετάβαση σε ένα πολυκομματικό σύστημα το 1989, έδωσε την ευκαιρία στους ισλαμιστές να αναδειχθούν, στις εκλογές του 1991, ως κυρίαρχη πολιτική δύναμη, γεγονός που αποτέλεσε την αιτία του εμφυλίου, που έληξε το 2005, με δημοψήφισμα. Έτσι, οι αραβικές εξεγέρσεις του 2011 δεν είχαν ιδιαίτερη απήχηση στην Αλγερία, παρά το γεγονός ότι η χώρα αντιμετώπιζε τα ίδια προβλήματα με αυτά των υπολοίπων, όπου σημειώθηκαν εξεγέρσεις.

Παρόλα αυτά έγιναν διαδηλώσεις και στην Αλγερία, χωρίς όμως να πάρουν την έκταση αυτών που έγιναν για παράδειγμα στην Τυνησία ή την Λιβύη. Οι υποσχέσεις του καθεστώτος για την λήψη των αναγκαίων μέτρων είτε υλοποιήθηκαν εν μέρει είτε καθόλου και, επομένως η κατάσταση παρέμεινε η ίδια, και τα ίδια προβλήματα συνεχίζουν να ταλανίζουν τον πληθυσμό. Όμως, οκτώ χρόνια αργότερα, ετέθη το ζήτημα της εκλογής Προέδρου, το οποίο απετέλεσε την αφορμή για την κρίση που ξέσπασε το 2019 και η οποία ανακόπηκε λόγω της πανδημίας. Αυτήν την στιγμή η Αλγερία φαίνεται να βρίσκεται σε μία κανονικότητα αλλά μάλλον πρόκειται για μια απατηλή ηρεμία, δεδομένου ότι κανένα από τα βασικά προβλήματα της χώρας, όπως η φτώχεια, η ανεργία ή ο αυταρχισμός, δεν έχουν καν αρχίσει να αντιμετωπίζονται.

Οι σχέσεις της Αλγερίας με τις γειτονικές της χώρες δεν ήταν ποτέ θερμές, παρά τις απόπειρες πολιτικής συνεργασίας, όπως το 1980 με την δημιουργία του Οργανισμού του Αραβικού Μάγκρεμπ, καθώς και στη Βόρειο Αφρική διεξαγόταν ο ενδο-αραβικός Ψυχρός Πόλεμος, που έφερνε αντιμετώπη την σοσιαλιστική -και μέλος του Κινήματος των Αδεσμεύτων- Αλγερία με τους φιλοδυτικούς γείτονές του την Τυνησία και το Μαρόκο, ενώ οι σχέσεις με το καθεστώς Καντάφι στην Λιβύη κάθε άλλο παρά εύκολες ήταν. Σήμερα, η Αλγερία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ασφάλειας, όπως η ισλαμική τρομοκρατία, γεγονός που εντείνεται από το ότι η Αλγερία συνορεύει με το Σαχέλ, καθώς και την αυξημένη αστάθεια που απορρέει από τον πόλεμο δια αντιπροσώπων που διεξάγεται στην Λιβύη, όπως επίσης και από την δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα η λεγόμενη εξαίρεση των αραβικών εξεγέρσεων,

δηλαδή η Τυνησία. Στις προκλήσεις αυτές, η Αλγερία προσπαθεί να ανταποκριθεί διευρύνοντας τις σχέσεις της με εξω-περιφερειακούς δρώντες, όμως είναι δύσκολο να επιτύχει σημαντικά αποτελέσματα, αφού ολόκληρο το υποσύστημα βρίσκεται σε μεταβατική περίοδο και κυριαρχείται από αστάθεια. Ενδεχομένως, ο πόλεμος στην Ουκρανία και η ανάγκη απεξάρτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το ρωσικό φυσικό αέριο, να δώσει μία νέα πνοή στην αλγερινή πολιτική.

Κατόπιν αυτών, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την επίδραση των αραβικών εξεγέρσεων στην Αλγερία, αναλύοντας το χρονικό, τα αίτια των διαδηλώσεων, τα μέτρα που υιοθέτησε το καθεστώς για την καταστολή των ταραχών και τους λόγους που συνέβαλαν ώστε αυτές οι ταραχές να περιοριστούν και να μην επεκταθούν στο βαθμό που επηρέασαν γειτονικές χώρες. Στη συνέχεια, εξετάζεται η εσωτερική πολιτική κατάσταση στη χώρα μετά τις αραβικές εξεγέρσεις. Ειδικότερα, αναλύονται οι λόγοι που οδήγησαν στις διαδηλώσεις του 2019 και την εμφάνιση του κινήματος Hirak, ο τρόπος που αντέδρασε το καθεστώς και η αντιπολίτευση σε αυτήν την κατάσταση, ενώ παρακολουθούμε και το χρονικό εκδήλωσης αυτών των αναταραχών, μαζί με τις μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν. Κλείνοντας, εξετάζεται περιφερειακή πολιτική της Αλγερίας, δηλαδή αντιπαλότητες, συμπράξεις και συμφωνίες με περιφερειακούς και διεθνείς δρώντες.

2. Η επίδραση των αραβικών εξεγέρσεων στην Αλγερία

2.1 Το τέλος του εμφυλίου πολέμου στην Αλγερία και οι αραβικές εξεγέρσεις

Η Αλγερία διοικούνταν από την ανεξαρτησία της, το 1962, μέχρι και την έναρξη του εμφυλίου πολέμου, το 1992, από ένα κόμμα, το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (FLN). Μάλιστα, το συγκεκριμένο κόμμα φρόντισε να διατηρεί, από την άνοδό του στην εξουσία μέχρι σήμερα, στενές σχέσεις, τόσο με τις αλγερινές υπηρεσίες πληροφοριών, όσο και με τις ένοπλες δυνάμεις. Αυτή η στενή σχέση κυβέρνησης - στρατού είχε σαν συνέπεια την κυριαρχία του τελευταίου στην πολιτική ζωή της χώρας, και την διατήρηση ενός μονοκομματικού πολιτικού συστήματος. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών παθογενειών, που αποτέλεσαν εύφορο έδαφος για την ανάπτυξη του πολιτικού Ισλάμ και στην Αλγερία. Το άνοιγμα του καθεστώτος το 1989 στον πολυκομματισμό και η προκήρυξη πολυκομματικών εκλογών τον Δεκέμβριο του 1991 είχε ως αποτέλεσμα την νίκη του Μετώπου Ισλαμικής Σωτηρίας, στον πρώτο γύρο, τις οποίες ακύρωσε το καθεστώς τον επόμενο μήνα, επιβάλλοντας κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Η απόφαση αυτή του αλγερινού καθεστώτος είχε ως συνέπεια την έναρξη ενός αιματηρότατου εμφυλίου πολέμου που διήρκεσε μέχρι το 2005.

Ο Πρόεδρος Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα ανέβηκε στην εξουσία το 1999. Κατά τη διάρκεια της πρώτης προεκλογικής του εκστρατείας, ο Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα υποσχέθηκε ότι η πολιτική ηγεσία θα απεξαρτηθεί από τον στρατό, πράγμα το οποίο δεν έκανε. Αντιθέτως, ακολούθησε την ίδια πολιτική με αυτήν των προκατόχων του, αν και κατάφερε, με την διενέργεια δημοψηφίσματος το 2004 να παύσει ο εμφύλιος.¹ Επίσης, κατάφερε να περιορίσει την σποραδική βία, τις τρομοκρατικές επιθέσεις και τις συχνές εκδηλώσεις βίας και μίσους εναντίον των δυνάμεων ασφαλείας.

Ο εμφύλιος τελείωσε αλλά η Αλγερία αντιμετώπιζε οξυμένα προβλήματα που δεν αφορούσαν μόνο την εσωτερική ασφάλεια και την ασύμμετρη απειλή της ισλαμικής τρομοκρατίας, αλλά και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ο Πρόεδρος Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα συνεργάστηκε με τις ΗΠΑ και την Γαλλία στον ενεργειακό τομέα αλλά και για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, συνεργασία που περιλάμβανε συνεκπαιδεύσεις και μεταφορά

1 Kaye Dalia Dassa, Wehrey Frederic , Grant Audra K. , Stahl Dale , *Book title: More Freedom, Less Terror?*, Book Subtitle: Liberation and Political Violence in the Arab World, Chapter title: Algeria, page 134, url: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg772rc.14> (πρόσβαση:08.02.2022,12:34)

υλικοτεχνικού εξοπλισμού.² Συνέπεια των παραπάνω ήταν οι ΗΠΑ να άρουν το δεκαετές εμπάργκο όπλων κατά της Αλγερίας, η οποία άρχισε σταδιακά να σπάει την διεθνή της απομόνωσή της και να συμμετέχει σε περιφερειακά φόρα ασφαλείας.

Όταν ξέσπασαν οι αραβικές εξεγέρσεις στην Τυνησία και την Αίγυπτο το 2011, ο φόβος των Αλγερινών ότι οι εξεγέρσεις θα αναζωπύρωναν τον εμφύλιο αποτέλεσε τον βασικότερο λόγο που η Αλγερία δεν γνώρισε ανάλογη εξέγερση με αυτήν των γειτονικών της χωρών, παρ'όλο που υπήρχαν τα ίδια προβλήματα.

2.2 Οι διαδηλώσεις του 2011 στην Αλγερία και τα αιτήματα των διαδηλωτών

Αν και στην Αλγερία δεν έγινε εξέγερση, για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν, ωστόσο δεν έλειψαν οι μαζικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας, σε είκοσι από τις σαράντα οκτώ επαρχίες της χώρας, αν και ορισμένοι αναλυτές τις θεωρούν ως «αυθόρμητη εθνική εξέγερση»³. Πράγματι, ήδη από το Δεκέμβριο του 2010 υπήρχε αυξημένη κοινωνική ένταση και ταραχές σε περιοχές μέσα και γύρω από το Αλγέρι με αποκορύφωμα το βράδυ της 4^{ης} Ιανουαρίου, οπότε πλήθος απογοητευμένων νέων ήρθαν αντιμέτωποι με την αστυνομία ζητώντας περισσότερες ελευθερίες, εργασιακές ευκαιρίες, βελτιωμένο επίπεδο διαβίωσης και εξάλειψη της συνεχώς αυξανόμενης διαφθοράς. Οι ταραχές πήραν ανεξέλεγκτες διαστάσεις και εξαπλώθηκαν σε άλλες περιοχές πλήττοντας καταστήματα, κυβερνητική και δημόσια περιουσία. Αν και η ηρεμία αποκαταστήθηκε σε μεγάλο βαθμό έως τις 10 Ιανουαρίου, ωστόσο πέντε νεκροί, οκτακόσιοι τραυματίες και περίπου χίλιοι εκατό συλληφθέντες αποτελούσαν τον τελικό απολογισμό της έκρυθμης αυτής κατάστασης.

Παρά το γεγονός ότι αυτές οι ταραχές στην αρχική τους μορφή είχαν να κάνουν με αιτήματα για περισσότερες ελευθερίες και κοινωνικοοικονομικές ευκαιρίες, χωρίς να περιλαμβάνονται συντονισμένες επιθέσεις κατά του καθεστώτος, αυτή η κατάσταση άρχισε να μεταβάλλεται προς τα τέλη του Ιανουαρίου οπότε και δημιουργείται ένας ευρύς συνασπισμός ανάμεσα σε κόμματα της αντιπολίτευσης, σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και σε ανεξάρτητες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων γύρω από ένα νέο κίνημα με το όνομα Εθνικός

2 International Crisis Group (2015), *Algeria and its neighbours, The legacy of the “Black Decate”*, page 2, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31694.5> (πρόσβαση:08.02.2022,18.40)

3 Dessi Andrea , *Algeria at the Crossroads, Between Continuity and Change*, Istituto Affari Internazionali, page 5 url: <http://www.jstor.com/stable/resrep09663> (πρόσβαση:08.02.2022,18.11)

Συντονισμός για την Αλλαγή και τη Δημοκρατία (Coordination Nationale pour le Changement et la Democratie, CNCD), το οποίο ιδρύθηκε στις 21 Ιανουαρίου και στα αιτήματα που διατύπωσε συμπεριλαμβάνονταν αιτήματα για μεγαλύτερη δημοκρατία και κοινωνική δικαιοσύνη στην Αλγερία, τέλος στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης του 1992, απελευθέρωση όσων διαδηλωτών είχαν συλληφθεί τις προηγούμενες ημέρες, περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και χαλάρωση των αυστηρών κυβερνητικών νόμων για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.⁴ Το CNCD κάλεσε σε μαζικές συγκεντρώσεις, που θα πραγματοποιούνταν στις 12 Φεβρουαρίου στην πρωτεύουσα και προειδοποίησαν ότι θα διαδηλώνουν κάθε Σάββατο, μέχρι την ικανοποίηση των αιτημάτων τους.

Η αντίδραση των αρχών ήταν άμεση: στις 3 Φεβρουαρίου ανακοινώθηκε ότι η άρση των νόμων έκτακτης ανάγκης θα υλοποιηθεί στο πολύ εγγύς μέλλον, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι θα ακυρωνόταν και ο νόμος του 2001, που απαγόρευε τις δημόσιες συγκεντρώσεις στην πρωτεύουσα. Εν συνεχεία, την ημέρα της προγραμματισμένης διαδήλωσης αποκλείστηκαν όλοι οι δρόμοι που οδηγούσαν στο κέντρο της πόλης, και έπαψαν να λειτουργούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς από και προς την πρωτεύουσα.⁵

Την πρώτη διαδήλωση ακολούθησαν στο διάστημα των επόμενων μηνών τουλάχιστον άλλες οκτώ διαδηλώσεις με προσέλευση που δεν ανησυχούσε τις αρχές, αλλά υπήρχαν σποραδικές ταραχές τις οποίες κατέστειλαν οι αρχές. Στην πρώτη του τηλεοπτική ομιλία που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο, ο Πρόεδρος Μπουτεφλίκα τόνισε την ανάγκη για σταθερότητα, ενώ υποσχέθηκε την εφαρμογή μίας σειράς κοινωνικοπολιτικών μεταρρυθμίσεων. Μάλιστα, τον Μάιο δημιουργήθηκε μία τριμελής επιτροπή που ανέλαβε να προετοιμάσει συνταγματικές τροποποιήσεις.

Στις αρχές του 2011, η κατακόρυφη αύξηση των τιμών σε βασικά τρόφιμα, όπως μαγειρικό λάδι ή ζάχαρη δεν είχε προηγούμενο, ξεπερνώντας ακόμα και την αύξηση- ρεκόρ του 2008, η οποία είχε συμβάλει σε εκδήλωση «ταραχών ψωμιού» στην Αλγερία αλλά και σε χώρες όπως η Αϊτή, η Αίγυπτος και η Ινδονησία. Στην διογκούμενη κοινωνική δυσαρέσκεια έρχονται να προστεθούν και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας. Παρόλο που τα επίσημα στοιχεία κάνουν λόγο για ανεργία σε ποσοστό δέκα τις εκατό, υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να αγγίζει το είκοσι πέντε

4 Dessi Andrea , *Algeria at the Crossroads, Between Continuity and Change*, Istituto Affari Internazionali, page 6, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep09663> (πρόσβαση:08.02.2022,18.11)

5 Dessi Andrea , *Algeria at the Crossroads, Between Continuity and Change*, Istituto Affari Internazionali, page 7, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep09663> (πρόσβαση:08.02.2022,18.11)

τις εκατό, με την ανεργία των νέων να πλησιάζει το σαράντα πέντε τις εκατό, πράγμα που σημαίνει ότι κάθε χρόνο 300.000 νέοι μπαίνουν στην αγορά εργασίας,⁶ χωρίς όμως να δημιουργούνται αντίστοιχες θέσεις.

Στα αίτια των διαδηλώσεων ανήκει και η κρίση νομιμότητας που αντιμετωπίζουν οι πολιτικοί θεσμοί της Αλγερίας, συνδυασμένη με την εκτεταμένη διαφθορά και την ανισότητα. Πιο συγκεκριμένα, υψηλόβαθμοι δημόσιοι αξιωματούχοι και ανώτατα στελέχη κρατικών επιχειρήσεων, κάνουν ακατάπαυστη κατάχρηση εξουσίας και οι περιπτώσεις διαφθοράς, κυρίως στα δημόσια έργα, μόνο εξαίρεση δεν αποτελούν.⁷ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί και το γεγονός ότι από το 2010 αρκετοί αξιωματούχοι ήρθαν αντιμέτωποι με κατηγορίες διαφθοράς για δωροδοκία ύψους εκατομμυρίων δολαρίων στην Sonatrach,⁸ με αποτέλεσμα να εκδοθούν εις βάρος τους εντάλματα σύλληψης. Αξίζει να σημειωθούν και οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν τον Ιανουάριο του 2012 από την ιταλική κυβέρνηση για σκάνδαλα δωροδοκίας, σύμφωνα με τις οποίες η ιταλική εταιρεία ENI που δραστηριοποιείται στην Αλγερία πλήρωσε πάνω από διακόσια πενήντα εκατομμύρια δολάρια σε δωροδοκίες, προκειμένου να εξασφαλίσει συμβόλαια των έντεκα δισεκατομμυρίων ευρώ με τη Sonatrach.

2.3 Οι υποσχέσεις του καθεστώτος

Από τη στιγμή, όμως, που οι αραβικές εξεγέρσεις άρχισαν να απειλούν με ανατροπή το status quo των εδραιωμένων αυταρχικών καθεστώτων σε Τυνησία και Αίγυπτο, τόσο ο Πρόεδρος Μπουτεφλίκα, όσο και οι αλγερινές αρχές, υιοθέτησαν επιθετική στάση, προσπαθώντας να συντρίψουν οποιαδήποτε πιθανή αναταραχή και υποσχόμενοι την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων.

Όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις, η επίσημη κατάργηση των νόμων έκτακτης ανάγκης πραγματοποιήθηκε στις 24 Φεβρουαρίου. Στην πρώτη του τηλεοπτική ομιλία τον Απρίλιο του 2011, ο Πρόεδρος υποσχέθηκε μία σειρά κοινωνικών και πολιτικών μεταρρυθμίσεων, όπως η επιστροφή σε δύο το πολύ θητείες για την προεδρία, η κατανομή εξουσιών ανάμεσα στον πρωθυπουργό και τον Πρόεδρο και πιο συγκεκριμένα η αύξηση των εξουσιών του πρωθυπουργού, ο οποίος δεν θα διορίζεται πλέον από τον Πρόεδρο αλλά θα εκλέγεται από το

6 Dessi Andrea , *Algeria at the Crossroads, Between Continuity and Change*, Istituto Affari Internazionali, page 9, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep09663> (πρόσβαση:08.02.2022,18.11)

7 Achy Lahcen ,*The price of stability in Algeria*, Carnegie Middle East Center, Carnegie Endowment for International Peace, April 2013, page 5, url: <https://www.jstor.com/stable/resrep13034> (πρόσβαση: 08.02.2022,18.55)

8 Le Sueur James D. , *Algeria, the Arab Spring, and the Specter of Jihad*, German Marshall Fund of the United States, page 5, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep18976.5> (πρόσβαση: 08.02.2022,18.33)

κοινοβούλιο, τροποποιήσεις στους νόμους σχετικά με τις εκλογές, διατάξεις που αποσκοπούσαν στην διασφάλιση ανεξαρτησίας του Δικαστικού Σώματος, μέτρα καταπολέμησης της διαφθοράς, αυξήσεις στις δημόσιες δαπάνες και έγκριση οικιστικών έργων μεγάλης κλίμακας.⁹ Στις κοινωνικές αναταραχές που αφορούσαν την ακρίβεια σε βασικά ήδη τροφίμων, η κυβέρνηση αντέδρασε υιοθετώντας βραχυπρόθεσμες οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Οι τελευταίες απέβλεπαν στην μείωση του κόστους των τροφίμων, στην παροχή κρατικών επιδοτήσεων και σε αυξήσεις μισθών των δημοσίων υπαλλήλων. Ακόμη, καταργήθηκαν φόροι στις εισαγωγές, στα τρόφιμα, στα κέρδη παραγωγής των εταιρειών και στις δραστηριότητες διανομής εταιρειών.¹⁰ Η διάρκεια, ωστόσο, πολλών από αυτές τις φορολογικές ελαφρύνσεις επρόκειτο να κρατήσει μέχρι τον Αύγουστο του ίδιου έτους με την κυβέρνηση να τροποποιεί τον προϋπολογισμό του 2011 κατά 25 τις εκατό, αυξάνοντας τις δημόσιες δαπάνες.

Αρκετοί είναι οι λόγοι, εξαιτίας των οποίων η Αλγερία γλίτωσε τις αναταραχές και το τεράστιο εύρος των συνεπειών τους, μία κατάσταση που άλλες αραβικές χώρες δεν κατάφεραν να αποφύγουν. Αρχικά, οι Αλγερινοί δίνουν υψηλή προτεραιότητα στην ασφάλεια και προπάντων στην σταθερότητα, ενώ είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στο να πιέζουν για αλλαγές που ενδέχεται να συμβάλουν στην επανάληψη της τραγωδίας του εμφυλίου πολέμου, κατά τον οποίο περισσότεροι από 200.000 άνθρωποι έχασαν την ζωή τους.¹¹ Σε συνδυασμό, μάλιστα, με τις βίαιες ταραχές και εξεγέρσεις που κατάκλυζαν τις χώρες που βρίσκονταν σε μετάβαση όπως στην Αίγυπτο και τη Λιβύη, η επιθυμία των Αλγερινών για αλλαγές περιορίστηκε σε αιτήματα για σταδιακές μεταρρυθμίσεις, ώστε να μην διαταραχθεί το σύστημα και προκληθεί εν τέλει η κατάρρευσή του. Την επιφυλακτικότητα και τους φόβους των Αλγερινών κατάφερε να εκμεταλλευθεί η κυβέρνηση Μπουτεφλίκα, στην οποία πιστώθηκε πολιτικά η λήξη του εμφυλίου, προκειμένου να τους πείσει ότι, με τις σταδιακές μεταρρυθμίσεις μπορούσε να αποφευχθεί το χάος.

Ο δεύτερος βασικός λόγος για το ότι οι διαδηλώσεις και οι ταραχές δεν μετατράπηκαν σε εξέγερση ήταν το γεγονός ότι η κυβέρνηση, εκμεταλλευόμενη τους επαρκείς οικονομικούς πόρους που διέθετε ως παραγωγός χώρα και εξαγωγέας υδρογονανθράκων, κατάφερε να κατευνάσει τους διαδηλωτές. Ειδικότερα, από τον Φεβρουάριο του 2011, η κυβέρνηση

9 Dessi Andrea, *Algeria at the Crossroads, Between Continuity and Change*, Istituto Affari Internazionali, page 8,13, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep09663> (πρόσβαση:08.02.2022,18.11)

10 Παγκόσμια Τράπεζα, Αλγερία, CountryBrief, <http://go.worldbank.org/T2K4PW3270> (πρόσβαση: 20.04.2022)

11 Khan Moshin and Mezran Karim, *No Arab Spring for Algeria*, Atlantic Council(2014), Rafik Hariri Center for the Middle East, page 3, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep03422> (πρόσβαση: 08.02.2022,18.13)

αναθεώρησε κατά είκοσι πέντε τις εκατό τον ετήσιο προϋπολογισμό για να αυξήσει τις δημόσιες δαπάνες, αύξησε τις επιδοτήσεις, μερίμνησε για την κοινωνική στέγαση, τους μισθούς και τις ευκαιρίες απασχόλησης στον δημόσιο τομέα. Κάτι αντίστοιχο, ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθεί στις υπόλοιπες αραβικές χώρες, πλην της Λιβύης. Ο πολυκομματισμός, που αποτελεί ένδειξη εκδημοκρατισμού, λειτουργεί αποτρεπτικά στις δημοκρατικές διαδικασίες, εφόσον κόμματα και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν εκπληρώνουν τον ρόλο τους αλλά, στην πλειοψηφία τους, εξυπηρετούν τα συμφέροντα αντίπαλων συμφερόντων και λειτουργούν διχαστικά. Τέλος, στην Αλγερία υπάρχει το σημαντικό ζήτημα της περιοχής Καμπυλία που αποτέλεσε σημείο ανάφλεξης για βίαιες ταραχές ανάμεσα στην κυβέρνηση και την μειονότητα, η οποία αποτελεί κατά προσέγγιση το 15 με 20 τις εκατό του συνολικού πληθυσμού και έρχεται σε καθημερινή βάση αντιμέτωπη με διακρίσεις, μία εκ των οποίων αποτέλεσε η αναγνώριση της γλώσσας τους, Ταμαζίτ, ως εθνικής και ίσης με την αραβική μόλις το 2001.

Όπως προκύπτει, οι διαδηλώσεις στην Αλγερία δεν μετατράπηκαν σε εξέγερση, όμως τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα παραμένουν άλυτα και μάλιστα συσσωρεύονται, αφού ούτε πραγματικές λύσεις δίνονται στα σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας ούτε το πολιτικό σύστημα εκδημοκρατίστηκε πραγματικά. Αντιθέτως, συνεχίζει να υπάρχει βαθειά παθογένεια σε όλους τους τομείς, πράγμα που σημαίνει ότι το καθεστώς δεν έχει λαϊκή νομιμοποίηση, η οποία εκφράζεται, μεταξύ άλλων, από τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στις εκλογές. Η απογοήτευση των ψηφοφόρων οφείλεται τόσο στην εκτεταμένη διαφθορά και τη διαπλοκή όσο και στο γεγονός οι κυβερνητικές υποσχέσεις παραμένουν ανεκπλήρωτες ή ακυρώνονται στην πράξη. Επίσης, παραμένουν ανεπίλυτα και σημαντικά προβλήματα όπως η διδανοποίηση της οικονομίας της Αλγερίας, που στηρίζεται κυρίως στις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου, η εξασφάλιση επισιτιστικής ασφάλειας, καθώς και το ζήτημα της ισότιμης μεταχείρισης των Βερβέρων.

3. Η εσωτερική πολιτική της Αλγερίας μετά τις αραβικές εξεγέρσεις

3.1 Τι οδήγησε στις διαδηλώσεις του 2019 και το πολιτικό Ισλάμ σήμερα

Μπορεί οι διαμαρτυρίες την περίοδο 2010 έως 2012 να καταπνίγηκαν με ταχύτητα και βιαιότητα από την αστυνομία, ωστόσο οι αστυνομικές βαρβαρότητες παρέμειναν αποτυπωμένες στη μνήμη του λαού. Μάλιστα, τα οικονομικά μέτρα που υιοθετήθηκαν στον απόηχο των αραβικών εξεγέρσεων αποδείχθηκαν λύση που βραχυπρόθεσμα ηρέμησε το λαό, καθώς δεν κατάφερε να βελτιώσει την ποιότητα ζωής του. Πρέπει να σημειωθεί για άλλη μία φορά ότι η οικονομία της Αλγερίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την παραγωγή και εξαγωγή υδρογονανθράκων, ενώ παρά τους διαθέσιμους γεωργικούς πόρους, βασικά τρόφιμα όπως το σιτάρι και το λάδι συνεχίζουν να εισάγονται, τη στιγμή μάλιστα που ο τομέας του τουρισμού δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος. Το 2018, η πτώση των τιμών του πετρελαίου δυσχέρανε οικονομικά την Αλγερία, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σοβαρό οικονομικό έλλειμμα, επιδεινώνοντας την κοινωνική δυσαρέσκεια, αφού μειώθηκαν οι κοινωνικές παροχές, αυξήθηκε η ανεργία, όπως και η φορολογία των λαϊκών στρωμάτων αλλά διατηρήθηκαν τα προνόμια των πλουσίων.

Σε αυτή την κατάσταση ήρθε να προστεθεί η κατάφορη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μεριάς του αυταρχικού αλγερινού καθεστώτος, είτε πρόκειται για τα δικαιώματα των γυναικών, είτε για τα δικαιώματα των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο, των μεταναστών, των ομοφυλόφιλων, το δικαίωμα για ανεξιθρησκία και τα δικαιώματα των εργαζομένων. Σχετικά με τη θέση της γυναίκας, παρά το γεγονός ότι το αλγερινό σύνταγμα ορίζει ότι όλοι οι πολίτες είναι ίσοι, χωρίς να γίνονται διακρίσεις βάσει γεννήσεως, φυλής, φύλου, γνώμης ή οποιασδήποτε άλλης προσωπικής ή κοινωνικής κατάστασης ή περίπτωσης, κάτι τέτοιο δεν ισχύει στην πραγματικότητα, καθώς οι γυναίκες έρχονται καθημερινά αντιμέτωπες με διακρίσεις που ορίζονται από τον Ποινικό και Οικογενειακό Κώδικα και αφορούν θέματα κληρονομιάς, γάμου, διαζυγίου, επιμέλειας, κηδεμονίας, εργασίας.¹² Πιο συγκεκριμένα, παρά το γεγονός ότι το 2016 η κυβέρνηση επιδίωξε την ευκαιρία ισότητας στην αγορά εργασίας εισάγοντας άρθρο που «ενθάρρυνε την προώθηση των γυναικών σε θέσεις ευθύνης σε δημόσιους φορείς και επιχειρήσεις», ωστόσο ο Οικογενειακός κώδικας παρέχει το

12 Διεθνής Αμνηστία, Αλγερία 2020, url:https://www-amnesty-org.translate.goog/en/location/middle-east-and-north-africa/algeria/report-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 22.04.2022)

δικαίωμα στον σύζυγο να ανακαλέσει την επαγγελματική πορεία της συζύγου του, σε περίπτωση που διαφωνεί με αυτήν και προτιμάει την ενασχόλησή της σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση. Στην ίδια βάση, μπορεί να έγινε κάποια πρόοδος στην ποινικοποίηση μορφών οικογενειακής βίας, όπως η τιμωρία έως είκοσι χρόνια φυλάκισης ή και ισόβια κάθειρξη σε νυν ή πρώην συζύγους που θα επιτεθούν ή θα σκοτώσουν τη γυναίκα τους, ωστόσο η «ρήτρα συγχώρεσης» του Ποινικού Κώδικα επιτρέπει στους βιαστές να αποφύγουν την καταδίκη εάν λάβουν χάρη από τα θύματά τους, ενώ δεν αναγνωρίζει το βιασμό στο γάμο ως έγκλημα. Παρά το γεγονός ότι νέοι νόμοι επιτρέπουν στις γυναίκες να έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση στο διαζύγιο και την επιμέλεια των παιδιών, ωστόσο οι δυσκολίες δεν έχουν ξεπεραστεί πλήρως, καθώς η γυναίκα οφείλει να πληροί κάποια κριτήρια και να έχει εξασφαλίσει την έγκριση του δικαστηρίου πριν αρχίσει τη διαδικασία του διαζυγίου, ενώ αντιμετωπίζει και κίνδυνο απώλειας των περιουσιακών της στοιχείων, κάτι που δεν ισχύει για τους άνδρες.

Όσον αφορά τους μετανάστες, σε καθημερινή βάση πραγματοποιούνται κρατήσεις και μαζικές απελάσεις στο γειτονικό Νίγηρα και το Μάλι, με καταγγελίες από ΜΚΟ σχετικά με την κακομεταχείριση, την χρήση βίας και τις κατασχέσεις των υπαρχόντων τους. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι αλγερινές αρχές αρνήθηκαν, ακόμα και για μήνες, στους κρατούμενους μετανάστες να ασκήσουν νομική προσφυγή, αλλά και περιπτώσεις όπου οι αιτούντες και δικαιούμενοι άσυλο αναγκάστηκαν να παραμείνουν σε κυβερνητικά κέντρα κράτησης στο Αλγέρι αναμένοντας της έγκριση των αιτήσεών τους και με σοβαρό τον κίνδυνο της επικείμενης απέλασής τους. Όσον αφορά τους ομοφυλόφιλους, οι συναινετικές σχέσεις ανάμεσά τους αποτελούν αντικείμενο ποινικοποίησης από το άρθρο 338 του Ποινικού Κώδικα, επισύροντας ποινή φυλάκισης από δύο μήνες μέχρι δύο χρόνια και πρόστιμο. Το άρθρο 333 αυξάνει την ποινή για δημόσια απρέπεια σε φυλάκιση από έξι μήνες έως τρία χρόνια και πρόστιμο εάν περιλαμβάνει «ενέργειες παρά φύσιν με μέλος του ίδιου φύλου», είτε πρόκειται για άνδρες είτε για γυναίκες. Παρά το γεγονός ότι η Αλγερία έχει επικυρώσει το Χάρτη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ACHPR), σύμφωνα με τον οποίο επιβεβαιώνεται το δικαίωμα στη μη διάκριση, και παρόλο που έχει δεχθεί την αρμοδιότητα του Αφρικανικού Δικαστηρίου για τα δικαιώματα του ανθρώπου και των λαών, ωστόσο η αλγερινή νομοθεσία δεν επεκτείνει την προστασία κατά των διακρίσεων σε διακρίσεις εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.¹³

13 Αλγερία: Μαζικές καταδίκες για την ομοφυλοφιλία, Αυθαίρετες συλλήψεις: Έφοδος της αστυνομίας για «γάμο» ομοφυλόφιλων, 15 Οκτωβρίου 2020, 12:00 π.μ., url: https://www-hrw-org.translate.goog/news/2020/10/15/algeria-mass-convictions-homosexuality?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr hl=el&_x_tr_pto=sc

Σχετικά με το δικαίωμα της ανεξιθρησκίας, το διάταγμα 06-03 του 2006 περιορίζει την άσκηση λατρευτικών καθηκόντων άλλων θρησκειών εκτός από το Ισλάμ, υποστηρίζοντας ότι μόνο εντός κτηρίων και κατόπιν σχετικής άδειας από την «Εθνική Επιτροπή για Μη Μουσουλμανικές Θρησκευτικές Ομάδες» επιτρέπεται να πραγματοποιείται η μη μουσουλμανική θρησκευτική λατρεία, τη στιγμή που οι αρχές σπάνια εγκρίνουν το αίτημα για αδειοδότηση.¹⁴ Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί Αλγερινοί καταδικάζονται ενώπιον του δικαστηρίου με ποινές φυλάκισης και οικονομικά πρόστιμα, αντιμετωπίζοντας κατηγορίες όπως «προσβολή του Ισλάμ», «υπονόμευση της ακεραιότητας της εθνικής επικράτειας», εξαιτίας σχετικών αναρτήσεών τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Κλείνοντας, και αναφορικά με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον εργασιακό τομέα, ο Κώδικας Εργασίας εξακολουθεί να περιορίζει το δικαίωμα δημιουργίας συνδικαλιστικών οργανώσεων, επιτρέποντας τις συνδικαλιστικές ομοσπονδίες και τις συνομοσπονδίες σε μεμονωμένους επαγγελματικούς τομείς. Μάλιστα, επιτρέπεται μόνο σε άτομα που γεννήθηκαν στην Αλγερία ή σε όσους έχουν αλγερινή υπηκοότητα για τουλάχιστον 10 χρόνια να δημιουργήσουν συνδικαλιστικές οργανώσεις, ενώ επιβάλλονται περιορισμοί σε ότι αφορά την ξένη χρηματοδότηση.

Το ποτήρι που ξεχείλισε και οδήγησε στις διαδηλώσεις τον Φεβρουάριο του 2019 ήταν η ανακοίνωση της υποψηφιότητας του Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα για πέμπτη συνεχόμενη θητεία, τη στιγμή μάλιστα που η υγεία του είχε επιδεινωθεί αρκετά και υπήρχαν υποψίες ότι κάποιος από το παρασκήνιο κυβερνούσε στο όνομά του. Η κατάσταση του Προέδρου Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα είχε προκαλέσει πολιτική φθορά στο καθεστώς, ο οποίος λόγω της προχωρημένης ηλικίας και των προβλημάτων υγείας έκανε ελάχιστες δημόσιες εμφανίσεις. Έτσι, με αφορμή την αποδυναμωμένη παρουσία του Προέδρου και την απόφαση για διεκδίκηση μίας πέμπτης θητείας ο λαός προχώρησε σε διαδηλώσεις με αίτημα την πολιτική αλλαγή και την μετάβαση σε ένα πιο ελεύθερο καθεστώς, μία κατάσταση που θα ξεκινούσε με την παραίτηση του Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα.¹⁵ Παρ' όλα αυτά η διαφθορά του καθεστώτος, η

14 Διεθνής Αμνηστία, Αλγερία 2020, url: https://www-amnesty-org.translate.goog/en/location/middle-east-and-north-africa/algeria/report-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

15 Μενεσιάν Γιώργος, *Δεύτερη «Αραβική Άνοιξη»: Ο Πολιτικός Αντίκτυπος των Καθεστωτικών Αλλαγών σε Αλγερία και Σουδάν*, Αναλυτής Κέντρου Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων(ΚΕΔΙΣΑ), 29 Αυγούστου 2019, url: <https://kedisa.gr/%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B1/> (πρόσβαση:15.04.2022)

ουσιαστική έλλειψη δημοκρατίας και η απουσία ενός ισχυρού ηγέτη που θα είχε την ικανότητα να κυβερνήσει την χώρα αποτελούσαν τα βαθύτερα αίτια των διαδηλώσεων. Σαν συνέπεια η χώρα περιήλθε σε μία κατάσταση απόγνωσης, καθώς στην οικονομική δυσφορία ήρθε να προστεθεί και η πολιτική κρίση.

Σε αυτό το σημείο θα εξετάσουμε και τον ρόλο που διαδραματίζει σήμερα το πολιτικό Ισλάμ, τόσο στην αλγερινή κοινωνία γενικότερα, όσο και στην εκδήλωση των ταραχών του 2019 ειδικότερα. Στον απόηχο του εμφύλιου πολέμου, η κυβέρνηση κατάφερε να εξουδετερώσει τις πιο ακραίες εκδηλώσεις του πολιτικού Ισλάμ, αποπλίζοντας τους εκφραστές του και επιδιώκοντας την επανένταξή τους στην κοινωνία. Παρόλο που οι δραστηριότητες των τζιχαντιστών και οι τρομοκρατικές επιθέσεις έχουν μειωθεί αισθητά, ωστόσο είναι υπερβολή να υποστηρίξει κάποιος ότι το πολιτικό Ισλάμ στην Αλγερία δεν υπάρχει πια. Μάλιστα, όσο η χώρα θα συνεχίζει να μαστίζεται από κοινωνική ανισότητα, καταπίεση και αυταρχισμό, ανεργία και διαφθορά, τόσο περισσότεροι πολίτες είναι πιθανόν να υποκύπτουν στον πειρασμό να ασπαστούν το πολιτικό Ισλάμ. Στην ίδια βάση, η έλλειψη εμπιστοσύνης, αν όχι η εχθρότητα, με την οποία αντιμετωπίζει η πλειοψηφία των Αλγερινών τους βασικούς εκπροσώπους του μετριοπαθούς πολιτικού Ισλάμ, γίνεται εμφανής και από την χαμηλή δημοτικότητα των ηγετικών προσωπικοτήτων των κυρίαρχων ισλαμιστικών κομμάτων. Λίγοι είναι οι σύγχρονοι Αλγερινοί, οι οποίοι πείθονται από τις προσπάθειες των ισλαμιστών να διαδώσουν μία εικόνα θρησκευτικής αγνότητας και από τις υποσχέσεις τους για πολιτική ουτοπία που επαγγέλλονται, γι' αυτό και θεωρείται μάλλον απίθανο τα ισλαμιστικά κόμματα να ανακτήσουν την αξιοπιστία τους στο εγγύς μέλλον και να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του κινήματος Hirak.¹⁶ Άλλωστε, τα ισλαμιστικά κόμματα της χώρας εντάχθηκαν στο λαϊκό κίνημα καθυστερημένα και μόλις την δεύτερη εβδομάδα των ταραχών αντιμετώπισαν την οργή των πολιτών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι οποίοι έκαναν έκκληση για επαγρύπνηση ενάντια στην «πειρατεία» του κινήματος από τους Ισλαμιστές.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 η πιο σημαντική ομάδα τζιχαντιστών που δημιουργήθηκε για την αντιμετώπιση της βίας των δυνάμεων ασφαλείας και με την οποία ευθυγραμμίστηκε αρχικά το Ισλαμικό Μέτωπο Σωτηρίας (FIS), ήταν η Ένοπλη Ισλαμική Ομάδα (GIA). Πρώην μέλη της τελευταίας δημιούργησαν το 1997 την Σαλαφιστική Ομάδα για Κήρυγμα και Μάχη, η οποία συγχωνεύτηκε το 2007 με τοπικές θυγατρικές της Αλ Κάιντα και μετονομάστηκε σε AQIM. Σήμερα, ο κίνδυνος βίας των τζιχαντιστών είναι σποραδικός, με πηγές να εκτιμούν ότι στην περιοχή δραστηριοποιούνται 500 έως 1.000 σε αριθμό, τη στιγμή που η απήχηση αυτών των ομάδων είναι μεγαλύτερη στην νότια Αλγερία, όπου η κοινωνική δυσαρέσκεια και η αδυναμία

¹⁶ Ghanem Dalia, *The Shifting Foundation of Political Islam in Algeria*, Carnegie endowment for international peace, April 2019, page 2 (πρόσβαση: 29.06.2022)

από μεριάς κυβέρνησης να παρέχει ανάπτυξη στην περιοχή έχουν συμβάλει σε βίαιες συγκρούσεις και στη ριζοσπαστικοποίηση αρκετών νέων. Οι δυνάμεις ασφαλείας που έχει επιστρατεύσει η αλγερινή κυβέρνηση, σε συνδυασμό με την διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων για τον περιορισμό της δράσης των τζιχαντιστών φαίνεται να περιορίζουν αποτελεσματικά την βία, σε μία εποχή που η χώρα έχει να αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις σε εσωτερικό και περιφερειακό επίπεδο.

Μετά το πέρας του εμφύλιου πολέμου, τα μεταπολεμικά ισλαμιστικά κόμματα, όπως το MSP και η Ennahda, δεν κατάφεραν να προβάλουν ένα συνεκτικό όραμα για το μέλλον της χώρας, αλλά ούτε και μία σειρά εφαρμόσιμων πολιτικών και φιλόδοξων μεταρρυθμίσεων, ικανών να λύσουν τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που ταλαιπωρούν τους Αλγερινούς. Βέβαια, σε αυτή την κατάσταση έρχεται να προστεθεί και η αδυναμία τους να ξεπεράσουν τις διαφορές τους, με αποτέλεσμα τη διάσπαση και τον σχηματισμό μικρότερων κομμάτων, αλλά και η προσπάθειά τους να αποκομίσουν όσα περισσότερα οφέλη μπορούν μέσω πελατειακών σχέσεων με το καθεστώς. Η φθίνουσα επιρροή των ισλαμιστικών κομμάτων οφείλεται και στο γεγονός ότι έχουν την τάση να επικεντρώνονται στο καθεστώς και όχι στην κοινωνία, τη στιγμή που λίγη σημασία δίνουν για τις ανάγκες των απλών πολιτών. Αυτοί αποτελούν τους κύριους λόγους που τα κόμματα αυτά δεν είναι ικανά να αποτελέσουν μοχλούς κινητοποίησης των πολιτών, ώστε να αντιταχθούν και να αμφισβητήσουν το καθεστώς. Ακόμα και κατά τη διάρκεια των αραβικών εξεγέρσεων και παρόλο που οι ισλαμιστές κέρδιζαν σε γειτονικές χώρες, όπως την Αίγυπτο, το Μαρόκο και την Τυνησία, κάτι τέτοιο δεν επετεύχθη από τους Αλγερινούς ισλαμιστές. Στην προσπάθειά τους, λοιπόν, να αυξήσουν την επιρροή τους και να βελτιώσουν τα αποτελέσματα στις αλγερινές βουλευτικές εκλογές τον Μάιο του 2012, το MSP, η Ennahda και ο el Islah, ενώθηκαν για τη δημιουργία της Green Algeria Alliance (AAV), χωρίς όμως να καταφέρουν να πετύχουν την πολυπόθητη νίκη και εξασφαλίζοντας τα χειρότερα εκλογικά αποτελέσματα στην ιστορία του πολυκομματικού συστήματος στην Αλγερία.¹⁷ Το ίδιο απογοητευτικά ήταν και τα αποτελέσματα των εκλογών το 2017. Στην ίδια βάση, οι ταραχές του 2019 αποτέλεσαν άλλη μία χαμένη ευκαιρία των ισλαμιστών να προσεγγίσουν το λαό, καθώς τα ισλαμιστικά κόμματα εντάχθηκαν καθυστερημένα στο κίνημα διαμαρτυρίας, ενισχύοντας τις αντιλήψεις του λαού για καιροσκοπισμό.

Πρόκληση για την αλγερινή κοινωνία αρχίζει να αποτελεί η δράση πιο λαϊκών εκδηλώσεων του πολιτικού Ισλάμ, όπως η Dawa Salafiya που αποτελεί σήμερα το κύριο ισλαμιστικό κοινωνικό κίνημα με διαρκώς αυξανόμενη επιρροή. Η τελευταία, με την πρόφαση ότι αποτελεί μία μορφή ήσυχου σαλαφισμού, χωρίς φανερή πολιτική δράση και μη στοχεύοντας στην ανατροπή του

¹⁷ Ghanem Dalia, *The Shifting Foundation of Political Islam in Algeria*, Carnegie endowment for international peace, April 2019, page 11-13 (πρόσβαση: 29.06.2022)

καθεστώς, αποτελείται από μέλη με ισχυρές πολιτικές απόψεις, τα οποία αν και δεν συμμετέχουν άμεσα στις πολιτικές δραστηριότητες, ωστόσο, συμμετέχουν σε συζητήσεις που αφορούν την πολιτική σκηνή της χώρας. Μάλιστα, οι οπαδοί του κινήματος ισχυρίζονται ότι είναι εναντίον των τζιχαντιστών που επιδιώκουν την fitna, δηλαδή την σύγκρουση, αλλά και των μετριοπαθών που διαδίδουν bidaa, δηλαδή θρησκευτικές καινοτομίες. Όσον αφορά στην ανάπτυξη και επέκταση της Dawa Salifiya, καθοριστικός είναι ο ρόλος της Σαουδικής Αραβίας, η οποία προσφέρει σε αλγερινούς φοιτητές την δυνατότητα να ταξιδέψουν σε αυτή, με την πρόφαση να πραγματοποιήσουν προσκύνημα, αποβλέποντας στην πραγματικότητα στην επαφή και διδασκαλία του Σαλαφισμού. Στην ίδια βάση, κυκλοφορούν βιβλία που προέρχονται από τη Σαουδική Αραβία και παρέχουν απλή θρησκευτική καθοδήγηση, χωρίς εμβάθυνση σε ιδεολογικά ζητήματα. Σαν συνέπεια, έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο οπαδών με επικεφαλείς ισχυρές προσωπικότητες που κηρύττουν ενεργά από το Αλγέρι, μέχρι τις παρυφές της Αλγερινής Σαχάρας.

Σήμερα, το κίνημα αυτό αποτελεί μία εναλλακτική λύση σε μία μακροχρόνια κρίση πολιτικής εκπροσώπησης, καθώς μέσα από την μετριοπαθή προσέγγισή της έχει γοητεύσει πληθώρα Αλγερινών που τάσσονται υπέρ των εκκλήσεων του κινήματος να απορριφθεί ο εκδυτικισμός της κοινωνίας, χωρίς να πραγματοποιηθεί σύγκρουση με τις αρχές. Σε μία χώρα όπου το κράτος μαστιάζεται από διαφθορά, γραφειοκρατία και υπολειτουργία θεσμών, η Dawa Salifiya προσφέρει στο λαό τη δυνατότητα να ξεπεράσει τον κοινωνικό και πολιτικό αποκλεισμό, προσελκύοντας οπαδούς από όλες τις τάξεις και δημιουργώντας ένα εναλλακτικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, βασισμένο στην λεγόμενη ιδανική ισλαμική κοινωνία. Αξιοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τείνει να αναδειχθεί σε ηγετική δύναμη εξισλαμισμού της αλγερινής κοινωνίας, ενώ η επιρροή της επεκτείνεται από τζαμιά, μέχρι και ισλαμικά νηπιαγωγεία, σχολεία και πανεπιστήμια επενδύοντας στο μέλλον και στην επαφή της νέα γενιάς με τον Σαλαφισμό. Εκτός από τον πνευματικό τομέα έχει επεκταθεί και στον τομέα των επιχειρήσεων και του εμπορίου, διευκολύνοντας την εισαγωγή ποικίλων αγαθών, όπως για παράδειγμα βιβλίων.

Ο κύριος παράγοντας που συνέβαλε στην ανάπτυξη και επέκταση της Dawa Salifiya αποτελεί ο φαινομενικός σεβασμός των κατεστημένων πολιτικών αρχόντων, μία κατάσταση που αποτελεί στρατηγική κίνηση, καθώς δημιουργεί την λανθασμένη εντύπωση ότι δεν υπάρχει ενδιαφέρον για την πολιτικοποίηση του Ισλάμ και για το κράτος. Στην πραγματικότητα, τα μέλη της μπορεί να μην συμμετέχουν άμεσα στην πολιτική ζωή της χώρας, αλλά την επηρεάζουν έμμεσα. Για παράδειγμα, το 2011 οι ηγέτες του κινήματος κάλεσαν τους Αλγερινούς να απέχουν από τις διαμαρτυρίες εναντίον του καθεστώτος, καταδικάζοντας τα ισλαμιστικά κόμματα και τους

τζιχαντιστές. Ομοίως, το 2014, προέτρεψαν το λαό να εκτελέσει το αστικό του καθήκον και να ταχθεί με τον τότε Πρόεδρο Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα, τονίζοντας, ωστόσο, ότι οι διαδηλώσεις και όλες οι μέθοδοι που είναι εγγενείς με τη δημοκρατία αποτελούν συνήθεια των άπιστων και καρπό του υποτιθέμενου ασεβούς συστήματος, θεωρώντας τη δημοκρατία εκδήλωση *shirk*, δηλαδή αμάρτημα της ειδωλολατρίας ή του πολυθεϊσμού. Επιδιώκει να διατηρήσει την εύνοια των αρχών, προκειμένου να καταφέρει να προωθήσει τον ηγετικό της ρόλο και να θέσει τους κατάλληλους πυλώνες για να πετύχει τον εκ νέου εξισλαμισμό της αλγερινής κοινωνίας. Από την έναρξη των διαδηλώσεων το Φεβρουάριο του 2019 οι ηγέτες του κινήματος έχουν παραμείνει σιωπηλοί, μη επαναστατώντας ενάντια του καθεστώτος και μένοντας επικεντρωμένοι στις θρησκευτικές τους δραστηριότητες.

3.2. Η αντιπολίτευση και η καθεστωτική καταστολή

3.2.1 Τι είναι το κίνημα Hirak και ποιά τα αιτήματά των διαδηλωτών

Τον Φεβρουάριο του 2019, η ανακοίνωση της υποψηφιότητας του Προέδρου Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα για πέμπτη θητεία αποτέλεσε την αφορμή για την εκδήλωση διαδηλώσεων και τη δημιουργία του κινήματος Hirak («Κίνημα» στα αραβικά), το οποίο ήταν κατά βάση μία ειρηνική μορφή διαμαρτυρίας χωρίς κομματική καθοδήγηση. Οι διαδηλώσεις αυτές συνεχίστηκαν κάθε εβδομάδα, μέχρις ότου η έξαρση της πανδημίας και τα ισχυρά μέτρα που πάρθηκαν κατά της μετάδοσης του κορωνοϊού οδήγησαν στον τερματισμό τους. Το κίνημα Hirak έχει άρρηκτα συνδεθεί με το όραμα των πολιτών να υπερβούν πολιτικές, κοινωνικές και περιφερειακές διαιρέσεις, εξαιτίας των οποίων εκδηλώθηκαν εμφύλιες διαμάχες στο παρελθόν.¹⁸ Το πρώτο εξάμηνο του 2019 εκατομμύρια πολίτες συγκεντρώθηκαν σε ολόκληρη την χώρα, μία κατάσταση που συνδυάστηκε με ομιλίες και ανοιχτές συζητήσεις σε πανεπιστήμια και δημόσιους χώρους, ενώ πλήθος Αλγερινών, ακόμα και εκείνοι που δεν ήταν μέχρι τον Φεβρουάριο του 2019 πολιτικά ενεργοί, οργανώθηκαν σε τοπικές επιτροπές, με αποτέλεσμα να ευαισθητοποιηθούν ακόμα περισσότεροι άνθρωποι ώστε να συμμετέχουν στα κοινά. Το Hirak έχει οριζόντια δομή, η οποία αρνείται κάθε μορφή ιεραρχίας, χωρίς να έχει επίσημους εκπροσώπους. Στα μέλη του περιλαμβάνονται ηγέτες κοινής γνώμης και ακτιβιστές, αλλά και αφοσιωμένοι καλλιτέχνες, των οποίων το έργο αποτελεί έμπνευση.¹⁹ Ωστόσο, εντός

¹⁸ International Crisis Group(2020), *The Dilemma Posed by the Hirak*, page 2, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)

¹⁹ International Crisis Group(2020), *The Dilemma Posed by the Hirak*, page 3, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)

του Hirak υπάρχει μία αντιπαράθεση ανάμεσα σε δύο ομάδες και πιο συγκεκριμένα μεταξύ του Pole democratique (Δημοκρατικός Πόλος), που προάγει το διάλογο και τις διαπραγματεύσεις με τις αρχές και του Forces du pacte de l' alternative democratique (Δυνάμεις Δημοκρατικού Εναλλακτικού Συμφώνου) που αρνείται οποιαδήποτε συζήτηση με τις αρχές και συγχρόνως απαιτεί την πλήρη διάλυση του συστήματος.²⁰ Απώτερος σκοπός των διαδηλωτών ήταν η αναθεώρηση του πολιτικού συστήματος της χώρας που έχει τεθεί σε ισχύ από το 1962, η σταδιακή, ειρηνική και κατόπιν διαπραγματεύσεων αποδόμηση του αυταρχικού αλγερινού καθεστώτος και η βαθύτερη επιθυμία να απαλλαγεί η χώρα από «αντισυνταγματικές δυνάμεις» που τα τελευταία είκοσι χρόνια την είχαν βυθίσει σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό αδιέξοδο. Έτσι, κρινόταν απαραίτητη μία συνολική αλλαγή και αναζωογόνηση της πολιτικής τάξης που θα συνοδευόταν από την εμφάνιση νέων προσώπων στην εξουσία. Ολοκληρώνοντας, στις απαιτήσεις του κινήματος συμπεριλαμβάνονται ο εκδημοκρατισμός και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η επιθυμία ο στρατός να προστατεύει τους δημοκρατικούς θεσμούς, αλλά να απουσιάζει από την πολιτική, ο γνήσιος σεβασμός για την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, η δημιουργία μίας ειλικρινά ανεξάρτητης εκλογικής επιτροπής και η ίδρυση ανεξάρτητου συνταγματικού δικαστηρίου.²¹

3.2.2 Το χρονικό εκδήλωσης των ταραχών και οι μεταρρυθμίσεις

Στις 22 Φεβρουαρίου 2019, πλήθος Αλγερινών συμμετείχαν σε πορείες φωνάζοντας συνθήματα και οργάνωσαν μαζικές διαδηλώσεις σε όλη την Αλγερία. Αφορμή αποτέλεσε η ανακοίνωση του Προέδρου Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα να διεκδικήσει την Προεδρία για πέμπτη θητεία στις επερχόμενες εκλογές στις 18 Απριλίου, ο οποίος μεταξύ άλλων είχε κατηγορηθεί ότι είχε ειδικές σχέσεις με την αποκαλούμενη «le rounoir», μία ομάδα επιχειρηματιών, πολιτικών και στρατιωτικών αξιωματούχων, αποσκοπώντας στην διατήρηση της εξουσίας τους. Ωστόσο, αυτές οι διαδηλώσεις δεν περιορίστηκαν μόνο σε τοπικό επίπεδο, αλλά και σε διεθνές με τους Αλγερινούς να συγκεντρώνονται σε στρατηγικές τοποθεσίες στη Γενεύη και στο Παρίσι.²² Δεν πρέπει να παραληφθεί η επιρροή και ο έλεγχος που η κυβέρνηση ασκούσε στα εθνικά μέσα

20 International Crisis Group(2020), *The Dilemma Posed by the Hirak*, page 3, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)

21 International Crisis Group(2020), *The Dilemma Posed by the Hirak*, page 4, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)

22 Aziz Amir Mohamed, *Protesting Politics in Algeria*, 03.26.2019, url: <https://merip.org/2019/03/protesting-politics-in-algeria/> (πρόσβαση:12.04.2022)

ενημέρωσης, στα οποία επετράπη μόλις την πέμπτη ημέρα των διαδηλώσεων να αρχίσουν να κάνουν ρεπορτάζ και να καλύπτουν τα γεγονότα. Ακολούθησαν δηλώσεις, όπως εκείνη του πρωθυπουργού Αχμέτ Ουγιαχία, ο οποίος αν και αναγνώρισε το δικαίωμα των Αλγερινών να διαμαρτυρηθούν, τόνισε πόσο σημαντική είναι η υιοθέτηση ειρηνικής συμπεριφοράς από μεριάς διαδηλωτών. Η απόφαση εκατό δημοσιογράφων να συμμετάσχουν σε καθιστική διαμαρτυρία στην Place de la Liberte de la Presse, βρήκε αντιμέτωπη με τις δυνάμεις ασφαλείας που συνέλαβαν αυθαίρετα δεκάδες από αυτούς. Στην ίδια βάση, δεν έλειψε και η επέμβαση με δακρυγόνα κατά διαδηλωτών που συγκεντρώθηκαν στην Place Audin, προκειμένου να συμμετάσχουν σε πορεία προς το προεδρικό μέγαρο. Ιδιαίτερα αποφασιστική ήταν η συμβολή των φοιτητών, οι οποίοι χρησιμοποίησαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να οργανώσουν τις διαδηλώσεις. Για παράδειγμα, στο Πανεπιστήμιο Ben Aknoun στο δυτικό Αλγέρι, φοιτητές διέκοψαν την κυκλοφορία και κατασκεύασαν ένα αυτοσχέδιο φέρετρο ντυμένο με την αλγερινή σημαία με μία φωτογραφία του Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα στρατηγικά τοποθετημένη στην κορυφή.²³ Αυτές οι μαζικές διαδηλώσεις συνεχίστηκαν κάθε Παρασκευή και υποχρέωσαν τον Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα να παραιτηθεί.

Ειδικότερα, στις 2 Απριλίου του 2019, ο Πρόεδρος Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα παραιτήθηκε εξαιτίας των προβλημάτων υγείας και κατ' επέκταση, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, εξαιτίας της ανικανότητάς του να ανταπεξέλθει στα καθήκοντα του Προέδρου. Την ανακοίνωση του Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα ακολούθησε και η παραίτηση του πρωθυπουργού της χώρας Αχμέτ Ουγιαχία. Παρά το γεγονός ότι οι Αλγερινοί επιδόθηκαν σε ολονύκτιους πανηγυρισμούς ζητωκραυγάζοντας «νίκη», καμία ουσιαστική αλλαγή δεν πραγματοποιήθηκε, καθώς ο Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα αντικαταστάθηκε από τον μέχρι τότε επικεφαλής της Εθνοσυνέλευσης, Αμπντελκαντέρ Μπενσάλαχ. Η απόφαση του τελευταίου να αναγγείλει εκλογές στις 4 Ιουλίου, δηλαδή εντός διαστήματος ενενήντα ημερών, όπως και όριζε το σύνταγμα, εξαγρίωσε το λαό, καθώς δεν ήταν δύσκολο να αντιληφθεί κανείς ότι επρόκειτο για ακόμα ένα τέχνασμα του καθεστώτος να παρακάμψει το βασικό αίτημα του κινήματος Hirak για ολοκληρωτική ανασυγκρότηση του συστήματος. Η εβδομάδα που ακολούθησε (8-11 Απριλίου) έφερε στο προσκήνιο πορείες και διαδηλώσεις, κυρίως από φοιτητές, με τις αστυνομικές αρχές να ενσωματώνουν πιο αποφασιστικά μέσα στις προσπάθειες καταστολής τους, συμπεριλαμβανομένων κανονιών νερού, δακρυγόνων, σφαίρες από καουτσούκ και, για

23 Aziz Amir Mohamed, *Protesting Politics in Algeria*, 03.26.2019, url: <https://merip.org/2019/03/protesting-politics-in-algeria/> (πρόσβαση:12.04.2022)

πρώτη φορά, βόμβες ήχου, ενώ δεν έλλειπαν και οι συλλήψεις ορισμένων διαδηλωτών.²⁴ Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έκαναν εκκλήσεις για γενική απεργία, αποσκοπώντας στην παράλυση των σημαντικών οικονομικών κέντρων της χώρας και κατ' επέκταση στην πλήξη των συμφερόντων των κυβερνητικών εκπροσώπων, των στρατιωτικών ηγετών και των επιχειρηματιών που συνδέονται με το «le rouvoir».²⁵

Στην ίδια βάση, μία ένωση δικαστών ανακοίνωσε την απόφαση να μποϊκοτάρει την εποπτεία των επερχόμενων προεδρικών εκλογών.²⁶ Σε συνέχεια των διαμαρτυριών, στις 14 Απριλίου, πραγματοποιήθηκαν απεργίες από εργαζόμενους στους τομείς πετρελαίου και φυσικού αερίου. Κατά τη διάρκεια των διαμαρτυριών οι απλοί πολίτες ήταν εκείνοι που ξεχώριζαν με τις φωνές τους, ενώ την θέση των κομμάτων αντιπολίτευσης είχαν πάρει ανεξάρτητες συνδικαλιστικές οργανώσεις, ενώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η νεολαία. Αυτή την έλλειψη αναγνωρίσιμης οργάνωσης ή ηγεσίας προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν ως αδυναμία τα πολιτικά κόμματα της αντιπολίτευσης, με κάποια από αυτά να επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν την αποτυχία της κυβέρνησης να πετύχει μεταρρυθμίσεις, όπως την σύσταση μίας ανεξάρτητης εκλογικής επιτροπής για την διασφάλιση διαφάνειας στην καταμέτρηση ψήφων. Έτσι δεν παρέλειψαν να εκδώσουν στις 16 Απριλίου κοινή δήλωση, προκειμένου να πετύχουν εκλογικό μποϊκοτάζ.²⁷ Το κίνημα Hirak αποτελούσε μία απόλυτη έκπληξη που γρήγορα ξεπέρασε τις προσδοκίες της αντιπολίτευσης, καθώς η επιμονή των Αλγερινών να συνασπιστούν με συλλογικότητα χωρίς να έχουν κάποιον εκπρόσωπο, αποτέλεσε και το μυστικό της ισχύος τους. Στις 18 Απριλίου ο μεταβατικός Πρόεδρος Αμπντελκαντέρ Μπενσάλαχ, κάλεσε ορισμένα στελέχη των πολιτικών κομμάτων σε διάλογο, προκειμένου να συζητήσουν για τη δημιουργία μίας ανεξάρτητης υπηρεσίας για την προετοιμασία των προεδρικών εκλογών της 4^{ης} Ιουλίου, μία κίνηση που εξαγρίωσε τους διαδηλωτές, οι οποίοι ήταν ενάντια προς οποιαδήποτε πρωτοβουλία του. Εν τέλει αποφασίστηκε μία διευρυμένη εθνοσυνέλευση να κληθεί να ψηφίσει νέο Σύνταγμα μέχρι το τέλος του 2019. Σε αυτή την εθνοσυνέλευση δεν θα συμμετείχαν μόνο

24 Internatinal Crisis Group (2019), *Post- Bouteflika Algeria: Growing Protests, Signs of Repression*, page 3, stable url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31502> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.10)

25 Internatinal Crisis Group (2019), *Post- Bouteflika Algeria: Growing Protests, Signs of Repression*, page 5, stable url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31502> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.10)

26 Internatinal Crisis Group (2019), *Post- Bouteflika Algeria: Growing Protests, Signs of Repression*, page 6, stable url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31502> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.10)

27 Internatinal Crisis Group (2019), *Post- Bouteflika Algeria: Growing Protests, Signs of Repression*, page 4, stable url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31502> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.10)

πολιτικοί αλλά και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, ενώ το τελικό κείμενο θα έπρεπε στη συνέχεια να τεθεί στον λαό προς έγκριση με δημοψήφισμα. Η διεξαγωγή των προεδρικών εκλογών επρόκειτο να πραγματοποιηθεί έπειτα από την ολοκλήρωση των παραπάνω. Μέχρι τότε ο Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα θα έπρεπε να παραμείνει στο προεδρικό μέγαρο, παρακολουθώντας τη «διαδικασία μετασχηματισμού του κράτους», όπως ανέφερε σε επιστολή του.²⁸

Ωστόσο, εν όψει των προεδρικών εκλογών, των οποίων η εκστρατεία ξεκινούσε στις 17 Νοεμβρίου, με προγραμματισμένη ημερομηνία υλοποίησης την 12^η Δεκεμβρίου, υιοθετήθηκαν ως μέτρα καταστολής, η βίαιη διάλυση ειρηνικών συγκεντρώσεων και οι διώξεις και φυλακίσεις δεκάδων ειρηνικών ακτιβιστών. Η διευθύντρια Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής στη Διεθνή Αμνηστία, Χέμπα Μοράγιεφ, τόνισε ότι «αυτές οι επιθέσεις στην ελευθερία έκφρασης και συνάθροισης υποδηλώνουν την μικρή ανεκτικότητα των αρχών ως προς τους Αλγερινούς που ζητούν αλλαγές στο σύστημα, καθώς και ότι οι διαρκείς ειρηνικές εβδομαδιαίες διαδηλώσεις των Αλγερινών τους τελευταίους δέκα μήνες αποδεικνύουν τη συλλογικότητά τους ως προς την επιθυμία για αλλαγή. Έτσι, οι αρχές αντί να τους επιτίθενται θα έπρεπε να υποστηρίξουν το δικαίωμά τους να διαδηλώνουν ειρηνικά και να εκφράζονται ελεύθερα».²⁹ Ανάμεσα στο χρονικό διάστημα 17 με 24 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε μία ραγδαία αύξηση των συλλήψεων που άγγιξαν τα 300 άτομα, με κατηγορίες όπως της «υποκίνησης άοπλης συγκέντρωσης», ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που σχετίζονται με ξυλοδαρμό κρατούμενων. Η καταδίκη σε φυλάκιση αφορούσε και ειρηνικούς διαδηλωτές που μετέφεραν ή βρέθηκαν να έχουν στην κατοχή τους την σημαία της κοινότητας Αμαζίγκ. Οι συλλήψεις επεκτάθηκαν και σε εκφραστές του καλλιτεχνικού χώρου, με τον Αμπντελαμίτ Αμίν να συλλαμβάνεται στις 26 Νοεμβρίου στο χώρο εργασίας του με την πρόφαση διάδοσης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σατιρικών σχεδίων που απεικόνιζαν προεδρικούς υποψήφιους, τον αρχηγό του στρατού και τον πρώην Πρόεδρο της χώρας. Ανεπηρέαστοι από την στοχοποίηση των αστυνομικών αρχών δεν έμειναν οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι ήρθαν

28 Επιμέλεια: Δήμητρα Κυρανούδη, *Τι ακριβώς συμβαίνει στην Αλγερία*, 13 Μαρτίου 2019, url: <https://www.dw.com/el/%CF%84%CE%B9-%CE%B1%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%B2%CF%8E%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CE%AF%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%BB%CE%B3%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1/a-47880302> (πρόσβαση: 22.02.2022)

29 *Αλγερία: Οι αρχές εντείνουν την καταστολή πριν τις προεδρικές εκλογές*, 5 Δεκεμβρίου 2019, url: <https://www.amnesty.gr/news/articles/article/22793/algeria-oi-arhes-enteinoyin-tin-katastoli-prin-tis-proedrikes-ekloges> (πρόσβαση: 18.02.2022)

αντιμέτωποι με συλλήψεις και κατασχέσεις του εξοπλισμού τους.³⁰ Σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή Υποστήριξης των Κρατουμένων (National Committee for the Liberation of Detainees-CNLD), κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων, περίπου 180 άτομα φυλακίστηκαν για τη σύνδεσή τους με το κίνημα HIRAK³¹.

Οι προεδρικές εκλογές διεξήχθησαν τελικά στις 12 Δεκεμβρίου 2019, μετά από δύο αναβολές και παρά την αντίθεση από τους διαδηλωτές που είχαν ξεχυθεί στους δρόμους και την ύπαρξη ενός πρωτοφανούς κλίματος έντασης. Ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν εξελέγη νέος Πρόεδρος της Αλγερίας συγκεντρώνοντας το 58% των ψήφων, με τα αποτελέσματα να επιβεβαιώνουν ότι επρόκειτο για την χαμηλότερη συμμετοχή των ψηφοφόρων στην ιστορία της Αλγερίας, ενώ απορρίφθηκε από το κίνημα HIRAK καθώς θεωρήθηκε επέκταση του παλαιού πολιτικού συστήματος. Γι' αυτόν τον λόγο δεν άργησε να ξεκινήσει ένας αγώνας από μεριάς κυβέρνησης να προσεγγίσει τους διαδηλωτές, Α επιδεικνύοντας καλή θέληση, με τον νέο Πρόεδρο να ανακοινώνει το βράδυ της εκλογής του την επιθυμία του για σοβαρό διάλογο με το κίνημα HIRAK λέγοντας «είμαι έτοιμος για απευθείας διάλογο με το HIRAK, με όποιον επιλέξουν ως εκπρόσωπο, ώστε να ξεκαθαρίσουμε πολλά θέματα και να επαναφέρουμε την εμπιστοσύνη μεταξύ μας, να αποκαταστήσουμε την καλή θέληση, και μάρτυς ο Θεός, να χτίσουμε μία νέα Αλγερία».³² Ακολούθησε μία περίοδος ύφεσης με τον νέο Πρόεδρο να συναντά το διάστημα από τα τέλη Δεκεμβρίου έως τα μέσα Ιανουαρίου πρώην αρχηγούς κυβερνήσεων, πολιτικούς αντιπάλους και όλους τους υποστηρικτές του HIRAK. Στις 2 Ιανουαρίου 2020 αφέθηκαν ελεύθεροι υπό όρους 67 από τους 180 ακτιβιστές του HIRAK που ήταν ακόμα κρατούμενοι,³³ ενώ την ίδια μέρα καταργήθηκε η τελευταία πολιτική θέση που κατείχε μέλος του στρατού, εκείνη του αναπληρωτή Υπουργού Άμυνας. Στις μεταρρυθμίσεις συμπεριλαμβάνεται και η

30 Αλγερία: Οι αρχές εντείνουν την καταστολή πριν τις προεδρικές εκλογές, 5 Δεκεμβρίου 2019, url: <https://www.amnesty.gr/news/articles/article/22793/algeria-oi-arhes-enteinoyn-tin-katastoli-prin-tis-proedrikes-ekloges> (πρόσβαση: 18.02.2022)

31 Βλάχου Δέσποινα, Αλγερία: Η δεύτερη επέτειος του κινήματος 'HIRAK' προκαλεί πάλι αναταραχές, 01 Μαρτίου 2021, url: <https://www.offlinepost.gr/2021/03/01/algeria-i-deyteri-epeteios-toy-kinimatos-hirak-prokalei-kai-pali-anataraxes/> (πρόσβαση:18.02.2022)

32 Αλγερία: Νέος Πρόεδρος, ίδιες διαδηλώσεις, 14 Δεκ 2019, url: <https://gr.euronews.com/2019/12/14/algeria-neos-proedros-idies-diadiloseis> (πρόσβαση:18.02.2022)

33 International Crisis Group(2020), *The Dilemma Posed by the HIRAK*, pages 8,9 url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)

δημιουργία, στις 8 Ιανουαρίου, μίας επιτροπής εμπειρογνομόνων που θα έχει σαν κύριο έργο την παροχή προτάσεων για τη σύσταση ενός νέου συντάγματος που θα διέπεται από περισσότερη ελευθερία, δικαστική ανεξαρτησία, έλεγχο και ισορροπία, ενώ στις 18 του ίδιου μήνα ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν επέτρεψε στο νέο πρωθυπουργό Αμπντελαζίζ Τζεράντ να έχει τη δυνατότητα να διορίζει ανώτερα στελέχη σε διοικητικές θέσεις. Στις 6 Φεβρουαρίου δημοσιεύτηκε ένα σχέδιο δράσης που αφορούσε στα αιτήματα της αντιπολίτευσης και των διαδηλωτών του Hirak. Τέλος, τον Μάιο του 2020 ανακοινώθηκαν έξι βασικοί άξονες για το σχέδιο συνταγματικής αναθεώρησης, μεταξύ των οποίων και το δικαίωμα στον ελεύθερο συνεταιρισμό.³⁴

Ωστόσο, την περίοδο ύφεσης ακολούθησε μία τεταμένη περίοδος ενόψει της πρώτης επετείου του κινήματος στις 22 Φεβρουαρίου 2020. Ειδικότερα, στις 20 Φεβρουαρίου συγκεντρώθηκαν περίπου 1400 άτομα, φοιτητές, ακτιβιστές και δημοσιογράφοι, με σκοπό να συντονίσουν τις δράσεις του κινήματος Hirak. Ωστόσο, αυτή η πρωτοβουλία απαγορεύτηκε από τις αρχές, λόγω του φόβου αναζωπύρωσης των διαδηλώσεων, τη στιγμή μάλιστα που παρόμοιες συναντήσεις είχαν επιτραπεί στο παρελθόν. Η πανδημία και ο κίνδυνος έξαρσης των κρουσμάτων είχε σαν αποτέλεσμα να παρθούν αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας και καταστολής και να ανασταλούν οι διαδηλώσεις. Έτσι, παρά το γεγονός ότι οι εβδομαδιαίες διαδηλώσεις ανεστάλησαν οικειοθελώς λόγω της πανδημίας, οι διώξεις και οι παρενοχλήσεις υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακτιβιστών της κοινωνίας των πολιτών και δημοσιογράφων σημείωσαν αξιοσημείωτη επιτάχυνση για το χρονικό διάστημα Μάρτιο έως Ιούλιο του 2020, με τους κατηγορούμενους να αφήνονται ελεύθεροι υπό όρους. Στις συλλήψεις ήρθαν να προστεθούν, στα μέσα Απριλίου, η απόκλιση προσωπικοτήτων, που ασκούσαν σκληρή κριτική στον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν, από την πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και οι απειλές του Υπουργείου Επικοινωνιών ως προς τον Τύπο και συγκεκριμένους δημοσιογράφους για απαγόρευση ξένης χρηματοδότησης, ώστε να μετριάσουν την κριτική προς την κυβέρνηση. Ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν κατάφερε να πετύχει την έγκριση συνταγματικών μεταρρυθμίσεων, μετά από δημοψήφισμα που έγινε την 1^η Νοεμβρίου 2020 με 66,68% ψήφους υπέρ. Πολλοί από τους διαδηλωτές του κινήματος Hirak αντιτάχθηκαν στο νέο Σύνταγμα, με το επιχείρημα ότι μεταρρυθμίζει σε πολύ μικρό βαθμό ένα ήδη υπάρχον κατασταλτικό σύστημα.³⁵ Μετά την έγκριση του νέου Συντάγματος έπρεπε να προκηρυχθούν αμέσως νέες εκλογές,

34 International Crisis Group(2020), *The Dilemma Posed by the Hirak*, page 9 url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)

35 Goldstein Eric, *Algeria's Hirak Movement Marks Second Anniversary Middle East and North Africa Division*, February 23,2021, 5:29 PM, , url: <https://www.hrw.org/news/2021/02/23/algerias-hirak-protest-movement-marks-second-anniversary> (πρόσβαση:10.04.2022)

ωστόσο η νόσηση του Αμπντελματζίντ Τεμπούν από κορωνοϊό και η, για αρκετές εβδομάδες, νοσηλεία του στην Γερμανία, είχαν σαν αποτέλεσμα να αναβληθούν.³⁶

Στα πλαίσια της δεύτερης επετείου του κινήματος διαμαρτυρίας Hirak πάνω από 5.000 άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στην πόλη Χεράτα της βόρειας Αλγερίας, κυματίζοντας σημαίες, με την πρόθεση να αναβιώσουν το κίνημα διαμαρτυρίας έπειτα από ένα χρόνο αποχής από διαδηλώσεις λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας. Τον Μάρτιο του 2021, ο Πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν ανακοίνωσε ότι επρόκειτο να δοθεί προεδρική χάρη σε 30 κρατούμενους διαδηλωτές του κινήματος Hirak που είχαν καταδικαστεί σε φυλάκιση και σε 20 που ανέμεναν τη δίκη τους, ενώ ανακοίνωσε και την πραγματοποίηση πρόωρων νομοθετικών εκλογών και ανασχηματισμό του υπουργικού συμβουλίου που τελικά διεξήχθησαν στις 12 Ιουνίου 2021.³⁷ Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι στις 3 Μαρτίου 2021, ο υπουργός Δικαιοσύνης της Αλγερίας παρουσίασε στην κυβέρνηση ένα προσχέδιο νόμου, βάσει του οποίου τροποποιούνταν ο κώδικας αλγερινής ιθαγένειας. Σύμφωνα με το κυβερνητικό πρακτορείο Τύπου (APS), το κείμενο προέβλεπε τη θέσπιση διαδικασίας για την ανάκληση της ιθαγένειας οποιουδήποτε Αλγερινού που διέμενε εκτός της χώρας και θεωρείτο ότι είχε διαπράξει πράξεις που βλάπτουν σκόπιμα τα συμφέροντα του κράτους ή υπονομεύουν εθνικά ενότητα. Η ισχύς της ανάκλησης θα μπορούσε να αφορά και οποιονδήποτε θεωρείτο ότι είχε ιδρύσει ή είχε ενταχθεί σε τρομοκρατική οργάνωση, όποιον χρηματοδοτούσε ή υπερασπιζόταν μια τέτοια οργάνωση, καθώς και κάθε άτομο που συνεργαζόταν με ένα «εχθρικό κράτος».³⁸ Η διάλυση της κάτω βουλής του κοινοβουλίου στις 18 Φεβρουαρίου 2021 για πρόωρες εκλογές, έδινε τη δυνατότητα στον Πρόεδρο να ψηφίσει τον νόμο μονομερώς με διάταγμα, χωρίς προηγουμένως να δημοσιεύσει τις διατάξεις του σχεδίου νόμου. Αυτός είναι και ο λόγος που οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων φοβήθηκαν πως το σχέδιο νόμου, εάν εγκρινόταν, θα στόχευε Αλγερινούς υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που ζούσαν εκτός της χώρας. Στις 29 Σεπτεμβρίου 2021 εξετάστηκε

36 Ripplin Tara, *Algeria's president disappears after flying to Germany for covid treatment*, 12 Euroweekly news, December 2020, 13:58, url: <https://euroweeklynnews.com/2020/12/12/algerian-president-disappears-after-flying-to-germany-for-covid-treatment/> (πρόσβαση:10.03.2022)

37 Βλάχου Δέσποινα, *Αλγερία: Η δεύτερη επέτειος του κινήματος 'Hirak' προκαλεί πάλι αναταραχές*, 01 Μαρτίου 2021, url: <https://www.offlinepost.gr/2021/03/01/algeria-i-deyteri-epeteios-toy-kinimatos-hirak-prokalei-kai-pali-anataraxes/> (πρόσβαση:18.02.2022)

38 *Πρέπει να σταματήσει η παρενόχληση των Αλγερινών υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*, 2 Απριλίου 2021, url: https://www.frontlinedefenders-org.translate.google/en/statement-report/harassment-algerian-human-rights-defenders-must-end?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.03.2022)

από το δικαστήριο Bir Mourad Rais στο Αλγέρι η αίτηση που είχε υποβάλει το Υπουργείο Εσωτερικών για διάλυση του RAJ, με το πρόσχημα των παράνομων πολιτικών δραστηριοτήτων και την παραβίαση του σκοπού της, όπως ορίζονται από το καταστατικό λειτουργίας της ένωσης.³⁹ Σύμφωνα με την Amna Guellali, αναπληρώτρια διευθύντρια Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής στη Διεθνή Αμνηστία, «η απόφαση διάλυσης της RAJ(επίσημα διαλύθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2021) όχι μόνο αποτελεί πλήγμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Αλγερία, αλλά και είναι ανησυχητικός δείκτης της αποφασιστικότητας που επιδεικνύουν οι αρχές στο να εντείνουν την καταστολή του ανεξάρτητου ακτιβισμού, του δικαιώματος της ελευθερίας έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι. Η προσπάθεια φίμωσης των επικριτών της κυβέρνησης και συντριβής κάθε διαφωνίας είναι παράνομη και απαράδεκτη».

Στις 8 Ιανουαρίου 2022, σε μια προσπάθεια καταγγελίας της αυξανόμενης καταστολής που ασκείται κατά του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα στην Αλγερία, περισσότεροι από 300 εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών υπέγραψαν μια αναφορά για να διαμαρτυρηθούν για τα ολοένα και πιο καταναγκαστικά μέτρα που επιβάλλουν οι αρχές. Στα αιτήματά τους συμπεριλαμβάνονται η άμεση και χωρίς όρους αποφυλάκιση όλων των κρατούμενων συνείδησης, η ακύρωση των νομικών διαδικασιών σε βάρος εθνικών κομμάτων και οργανώσεων που ασκούν τα συνταγματικά τους δικαιώματα και η κατάργηση του νομικού πλαισίου, βάσει του οποίου επιβάλλεται και δικαιολογείται η καταστολή,⁴⁰ ενώ οι υπογράφωντες δεν έχασαν την ευκαιρία να υποστηρίξουν ότι η ελευθερία του συνέρχεσθαι αποτελεί αναφαίρετο και θεμελιώδες δικαίωμα. Στις 5 Φεβρουαρίου 2022, η αλγερινή ένωση για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ligue Algerienne pour la defense des droits del' Homme, LADDH) ανακοίνωσε ότι, βάσει υπολογισμών, οι κρατούμενοι σήμερα ανέρχονται σε 330. Ενόψει, μάλιστα, της τρίτης επετείου του Hirak, ξεκίνησε απεργία πείνας

39 Ο Youth Action Rally(γνωστό με το γαλλικό όνομα Rassemblement Actions Jeunesse ή RAJ) δημιουργήθηκε το 1992 για την προώθηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αξιών της ιθαγένειας σύμφωνα με τους καταστατικούς της. Έγινε γνωστό για την τοπική κινητοποίηση της βάσης μεταξύ των νέων της Αλγερίας. Η RAJ υποστήριξε ανοιχτά το κίνημα Hirak και η έδρα του έγινε σημείο συνάντησης και χώρος συζήτησης για τους ακτιβιστές. Το 2019, η RAJ συνίδρυσε το σύμφωνο για μια Δημοκρατική Εναλλακτική, μια συλλογικότητα κομμάτων της αντιπολίτευσης, ομάδων της κοινωνίας των πολιτών, μελών εργατικών συνδικάτων, δικηγόρων και διανοουμένων(Αλγερία: Προσπάθεια διάλυσης εξέχουσας ένωσης πολιτών, Η δικαστική υπόθεση της κυβέρνησης κατά του RAJ απειλεί την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, 11 Οκτωβρίου 2021, 02:00 π.μ., https://www-hrw-org.translate.goog/news/2021/10/11/algeria-effort-dissolve-prominent-civic-association?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc)

40 Το Αλγερινό κίνημα πολιτικών δικαιωμάτων αντεπιτίθεται ενάντια στην αυξανόμενη καταστολή, 01 Φεβρουαρίου 2022, url: https://euomedrights-org.translate.goog/publication/algerian-civil-rights-movement-counterattacks-against-mounting-repression/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:15.02.2022)

από 40 τουλάχιστον κρατούμενους στη φυλακή El Harrach, προκειμένου να διαμαρτυρηθούν για την αυθαίρετη σύλληψη και κράτησή τους με τις κατηγορίες της «υπονόμευσης της εθνικής ενότητας», «προσβολή δημοσίων φορέων», «διάδοση ψευδών πληροφοριών», «συμμετοχή σε τρομοκρατική ομάδα», «συνωμοσία κατά της κρατικής ασφάλειας». Εδώ αξίζει να αναφερθεί η τροποποίηση που υλοποίησε ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν τον Ιούνιο του 2021 σχετικά με τον ορισμό της λέξης «τρομοκρατία» του άρθρου 87 και η οποία περιλαμβάνει πλέον «να εργάζεται για ή να υποκινεί με οποιοδήποτε μέσο, να προσχωρήσει στην εξουσία ή να αλλάξει το σύστημα διακυβέρνησης με μη συνταγματικά μέσα» και «να βλάψει την ακεραιότητα της εθνικής επικράτειας ή να υποκινήσει κάτι τέτοιο, με ένα μέσο».⁴¹ Στην ίδια βάση, ουκ ολίγες είναι οι φορές που οι αρχές στοχεύουν πολιτικά κόμματα της αντιπολίτευσης που τάσσονται υπέρ του Hirak αναστέλλοντας προσωρινά τη λειτουργία τους και κλείνοντας στις εγκαταστάσεις τους. Σε αυτά τα κόμματα συμπεριλαμβάνονται το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα. Στο στόχαστρο των αρχών βρίσκονται κοσμικά κόμματα της αντιπολίτευσης, όπως το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα (MDS) και το Συλλαλητήριο για τον Πολιτισμό και τη Δημοκρατία (RCD), ενώ εντός του Ιανουαρίου του 2022 απορρίφθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας παρόμοιο αίτημα του Υπουργείου Εσωτερικών που αφορούσε την αναστολή του κόμματος, Ένωση για την Αλλαγή και Πρόοδο (UCP). Τα παραπάνω κόμματα τάσσονται υπέρ του Hirak και είναι μέλη μίας συμμαχίας δυνάμεων της αντιπολίτευσης που προέκυψε το 2019.⁴²

3.3 Με το βλέμμα στο μέλλον

Είναι φανερό ότι, παρόλο που το κίνημα Hirak αναγκάστηκε να σταματήσει τη δράση του στους δρόμους λόγω της πανδημίας, δεν εξαφανίστηκε ποτέ, ενώ αλλαγές από μεριάς κυβέρνησης οφείλουν να υλοποιηθούν, τόσο μεσοπρόθεσμα, όσο και μακροπρόθεσμα, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος μίας αιματηρής και αποσταθεροποιητικής αναμέτρησης. Μία αμοιβαία δέσμευση για μη χρήση βίας, ένας ειλικρινής διάλογος ανάμεσα στο καθεστώς και τους πολίτες και η προσπάθεια από μεριάς κυβέρνησης να εργαστεί σκληρά για την

41 *Αλγερία: 3 χρόνια μετά, η καταστολή των διαδηλώσεων εντείνεται, Ελευθερώστε όλους τους φυλακισμένους για ειρηνική έκφραση*, 21 Φεβρουαρίου 2022 12:00 EST, url: https://www-hrw-org.translate.goog/news/2022/02/21/algeria-3-years-repression-protest-tightens?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.03.2022)

42 *Αλγερία: 3 χρόνια μετά, η καταστολή των διαδηλώσεων εντείνεται, Ελευθερώστε όλους τους φυλακισμένους για ειρηνική έκφραση*, 21 Φεβρουαρίου 2022 12:00 EST, url: https://www-hrw-org.translate.goog/news/2022/02/21/algeria-3-years-repression-protest-tightens?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.03.2022)

ικανοποίηση των βασικών αιτημάτων των διαδηλωτών με ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις κρίνονται απαραίτητα, ώστε η Αλγερία να καταφέρει να ορθοποδήσει. Βραχυπρόθεσμα, η εφαρμογή έκτακτων κοινωνικοοικονομικών μέτρων φαντάζει η καλύτερη λύση. Το καθεστώς θα μπορούσε να επωφεληθεί της αίσθησης εθνικής ενότητας που δημιούργησε η πανδημία και να στηρίξει οικονομικά τα δίκτυα αλληλεγγύης που έχει οργανώσει το Hirak, προκειμένου να καταπολεμήσει τον COVID-19 και τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες του lockdown. Θα μπορούσε επιπλέον να συνδράμει στην έναρξη επιχειρήσεων ή φιλανθρωπικών οργανώσεων που παρέχουν είτε υγειονομική περίθαλψη και φαρμακευτική κάλυψη, ή φαγητό σε νοικοκυριά που έχουν ανάγκη. Στην ίδια βάση, ιδιαίτερα επωφέλης θα μπορούσε να αποδειχθεί η δημιουργία υπουργείων που θα αφορούν ζωτικούς τομείς όπως η υγεία, η φαρμακοβιομηχανία, οι επιχειρήσεις και η αειφόρος ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση και οι δυνάμεις ασφαλείας θα μπορούσαν να χαλαρώσουν τα μέτρα καταστολής των διαδηλωτών, απελευθερώνοντας κρατούμενους συνείδησης, τερματίζοντας τις αυθαίρετες συλλήψεις και την λογοκρισία. Έτσι, θα συνειδητοποιήσει και ο λαός ότι το καθεστώς επιδίδεται σε ουσιώδεις μεταρρυθμίσεις που προάγουν την ελευθερία. Το κίνημα Hirak από την άλλη μεριά, καλό θα είναι να μην εστιάζει στα πολιτικά ζητήματα σε βάρος των κοινωνικοπολιτικών. Ας μην ξεχνάμε ότι η οικονομία της Αλγερίας βασίζεται σε τεράστιο βαθμό στις εξαγωγές υδρογονανθράκων, έχει χαμηλή επισιτιστική αυτάρκεια και παρέχει περιορισμένες δυνατότητες για επιχειρηματικότητα, με αποτέλεσμα μία πιθανή μείωση των εσόδων από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο να τοποθετεί το καθεστώς με την πλάτη στον τοίχο. Παρόλο που τυχόν μεταρρυθμίσεις για μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα λαμβάνουν χώρα, ωστόσο πριν προλάβουν να τεθούν σε ισχύ ή να φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, αναστέλλονται, αφού η τιμή των υδρογονανθράκων επιστρέφει στις αρχικές τιμές. Ένας βαθύς, ειλικρινής διάλογος που θα συγκεντρώσει τους βασικούς πολιτικούς, συνδικαλιστικούς και συνεταιριστικούς παράγοντες, όπως εκπροσώπους του κινήματος, της κυβέρνησης, της Προεδρίας, του στρατού και σημαντικών αξιωματούχων και επιχειρηματιών της χώρας είναι απαραίτητος, προκειμένου να βρεθεί μία συμβιβαστική λύση που δεν θα αποτελεί απειλή για το status quo.

4. Η περιφερειακή πολιτική της Αλγερίας: αντιπαλότητες, συμπράξεις και συμφωνίες με περιφερειακούς και διεθνείς δρώντες

4.1 Οι σχέσεις Αλγερίας-Μαρόκου και οι ΗΠΑ

4.1.1 Αλγερία και Μαρόκο

Παρά το γεγονός ότι Αλγερία και Μαρόκο είναι δύο έθνη μοιράζονται αρκετά στοιχεία, οι σχέσεις τους χαρακτηρίζονται από περιόδους εντάσεων με έλλειψη φιλικών προθέσεων και από τις δύο χώρες. Ο βασικός λόγος αντιπαλότητας μεταξύ των δύο χωρών είναι τα διαφορετικά και ιδεολογικά καθεστώτα που εγκαθιδρύθηκαν μετά την ανεξαρτητοποίηση των δύο χωρών, δηλαδή το συντηρητικό, φιλοδυτικό καθεστώς του Μαρόκου και το σοσιαλιστικό καθεστώς της Αλγερίας, μέλους του Κινήματος των Αδεσμεύτων. Παράλληλα, αναπτύχθηκαν και άλλες αντιπαλότητες, όπως αυτή που αφορούσε την συνοριακή διαμάχη για τις παραμεθόριες πόλεις Τιντούφ και Μπεχάρ που τελικά κατέληξε σε ένοπλη σύρραξη το 1963, στον λεγόμενο πόλεμο της Άμμυ. Ο πόλεμος τερματίστηκε το Νοέμβριο του 1963 έπειτα από παρέμβαση του Αραβικού Συνδέσμου και του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας στη σύνοδο κορυφής του Ιφράν (1963). Εντέλει, επιτεύχθηκε εκεχειρία με επιπτώσεις, ωστόσο, στις σχέσεις των δύο χωρών, οι οποίες παρά το πέρασμα του χρόνου χαρακτηρίζονται από κλίμα ανασφάλειας, αντιπαλότητα και διαρκή δυσπιστία.

Το 1975, ο βασιλιάς του Μαρόκου κατέλαβε τα δύο τρίτα της Δυτικής Σαχάρας, κηρύσσοντας την έναρξη της λεγόμενης πράσινης πορείας όπου περίπου 400.000 Μαροκινοί εγκαταστάθηκαν στο έδαφος της Δυτικής Σαχάρας⁴³. Το υπόλοιπο ένα τρίτο αυτής καταλήφθηκε από την Μαυριτανία, η οποία αποσύρθηκε λίγο αργότερα λόγω εσωτερικών αντιδράσεων, μία πράξη που συνέβαλε ώστε η Δυτική Σαχάρα να τεθεί υπό την κυριαρχία του Μαρόκου. Αυτή η κατάληψη της περιοχής από τις ξένες δυνάμεις οδήγησε τον λαό των Σαχράουι να καταφύγει μαζικά στην Αλγερία, η οποία μέχρι σήμερα τάσσεται στο πλευρό του Πολισάριο και επιδιώκει την ανεξαρτητοποίηση της Δυτικής Σαχάρας από την μαροκινή κατοχή. Ακολούθησε σύγκρουση, η οποία ολοκληρώθηκε το 1991 με εκεχειρία και κατόπιν

43 Κεφαλά Βιβή, *Βόρεια Αφρική, Εσωτερική Πολιτική/Περιφερειακές Διαστάσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2015, σελ. 197.

μεσολάβησης του ΟΗΕ. Μέχρι σήμερα το μέτωπο Πολισάριο δεν έχει αποκτήσει διεθνή νομική υπόσταση, ενώ τόσο η Κυβέρνηση όσο και εκατό χιλιάδες Σαχράουι πρόσφυγες φιλοξενούνται σε αλγερινό έδαφος⁴⁴. Η αναγνώριση, από μεριάς Αλγερίας, της Αραβικής Λαϊκής Δημοκρατίας των Σαχράουι είχε σαν συνέπεια την διακοπή των διπλωματικών σχέσεων ανάμεσα σε Αλγερία και Μαρόκο, οι οποίες αποκαταστάθηκαν τον Μάιο του 1988. Το 1994, οι μαροκινές αρχές κατηγόρησαν τις αλγερινές υπηρεσίες πληροφοριών ότι βρίσκονταν πίσω από θανατηφόρες τρομοκρατικές επιθέσεις στο ξενοδοχείο Asni στο Μαρακές⁴⁵. Σαν αποτέλεσμα, το Μαρόκο επέβαλε βίζα εισόδου στους Αλγερινούς, ενώ η Αλγερία αντέδρασε κλείνοντας τα χερσαία σύνορα με Μαρόκο. Η επιστροφή του Μαρόκου στην Αφρικανική Ένωση το 2017, αποτέλεσε θετική αλλαγή της εξωτερικής του πολιτικής στην Βόρεια Αφρική με τις δύο χώρες να μειώνουν στο ελάχιστο τις διπλωματικές τους σχέσεις⁴⁶.

Ένας συνδυασμός ιστορικών, περιφερειακών διαφορών και διεθνών εξελίξεων τους τελευταίους μήνες ήρθε να εντείνει την αντιπαράθεση των δύο χωρών και κατέληξε σε ανακοίνωση από μεριάς Αλγερίας, στις 24 Αυγούστου 2021, της διακοπής των διπλωματικών σχέσεων με το Μαρόκο. Πιο συγκεκριμένα, η απόφαση του μαροκινού κοινοβουλίου να ψηφίσει, τον Ιανουάριο του 2020, δύο νόμους που αφορούσαν την οριοθέτηση της δικαιοδοσίας του στη θαλάσσια περιοχή και τη δημιουργία ειδικής οικονομικής ζώνης που εκτείνεται στα 200 ναυτικά μίλια από τις μαροκινές ακτές, προκάλεσε αγανάκτηση στην Αλγερία, με το Μαρόκο να επιμένει ότι στηρίχθηκε στην αρχή της φυσικής προέκτασης των εδαφών του.⁴⁷ Αργότερα, το Νοέμβριο του ίδιου έτους, η επίθεση των μαροκινών στρατευμάτων κατά των διαδηλωτών Σαχράουι στην ουδέτερη ζώνη νότια της Δυτικής Σαχάρας, El-Guegarat, θεωρήθηκε από την Αλγερία ότι παραβίασε την εκεχειρία του 1991 που είχε υπογραφεί υπό την

44 Κεφαλά Βιβή, *Βόρεια Αφρική, Εσωτερική Πολιτική/Περιφερειακές Διαστάσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2015, σελ.200.

45 *Γιατί η Αλγερία διέκοψε τις διπλωματικές σχέσεις με το Μαρόκο και συνέπειες για το μέλλον*, 12 Σεπτεμβρίου 2021 4.22 π.μ EDT, url: https://theconversation-com.translate.google/why-algeria-cut-diplomatic-ties-with-morocco-and-implications-for-the-future-167313?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.03.2022)

46 Αραβικό Κέντρο έρευνας και Πολιτικών Μελετών, *Η απόφαση της Αλγερίας να διακόψει τις διπλωματικές σχέσεις με το Μαρόκο: Ιστορικό και επιπτώσεις*, 02 Σεπτεμβρίου 2021, , url: https://www-dohainstitute-org.translate.google/en/PoliticalStudies/Pages/Algerian-Decision-to-Cut-Diplomatic-Relations-with-Morocco.aspx?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

47 Αραβικό Κέντρο έρευνας και Πολιτικών Μελετών, *Η απόφαση της Αλγερίας να διακόψει τις διπλωματικές σχέσεις με το Μαρόκο: Ιστορικό και επιπτώσεις*, 02 Σεπτεμβρίου 2021, , url: https://www-dohainstitute-org.translate.google/en/PoliticalStudies/Pages/Algerian-Decision-to-Cut-Diplomatic-Relations-with-Morocco.aspx?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc(πρόσβαση: 10.04.2022)

αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Η κλιμάκωση συνεχίστηκε στις 18 Ιουλίου 2021 όταν το υπουργείο εξωτερικών της Αλγερίας κάλεσε τον πρεσβευτή της χώρας από το Ραμπάτ πίσω στην χώρα για διαβουλεύσεις. Νωρίτερα, οι αλγερινές αρχές ζήτησαν από το υπουργείο Εξωτερικών του Μαρόκου να διευκρινίσει τη θέση του αναφορικά με την κίνηση του Μαροκινού εκπροσώπου στον ΟΗΕ, στις 13 και 14 Ιουλίου, να μοιράσει έγγραφο στους αντιπροσώπους των χωρών του Κινήματος των Αδεσμεύτων σχετικά με την περιοχή Καμπυλία της βόρειας Αλγερίας, χαρακτηρίζοντάς την ως «μεγαλύτερη ξένη κατοχή».⁴⁸ Αυτή ήταν η δεύτερη φορά που το Μαρόκο εξέφρασε επίσημα την υποστήριξή του προς τα αιτήματα για αυτονομία του κινήματος ανεξαρτησία της Καμπυλίας, ΜΑΚ, το οποίο αντιμετωπίζεται σαν τρομοκρατική οργάνωση από τους Αλγερινούς και κατηγορείται από τους τελευταίους ότι συνεργάζεται με το Μαρόκο και το Ισραήλ.

Από τότε και στο εξής η αλγερινή πολιτική άρχισε να γίνεται κλιμακωτά πιο επιθετική προς το Μαρόκο, κατηγορώντας το ότι κατασκοπεύει αλγερινούς αξιωματούχους και πολίτες χρησιμοποιώντας το ισραηλινό spyware Pegasus. Στην ίδια βάση, η Αλγερία επιδίωξε να αποτρέψει την ένταξη του Ισραήλ στην Αφρικανική Ένωση ως μέλος παρατηρητής, ενώ κατέκρινε την επίσκεψη του Υπουργού Εξωτερικών του Ισραήλ, Γιαΐρ Λαπίντ, στο Ραμπάτ, στις 11 Αυγούστου 2021, ο οποίος προκάλεσε με τις δηλώσεις του σχετικά με τις ανησυχίες Μαρόκου και Ισραήλ για το ρόλο της Αλγερίας στην περιοχή, την προσέγγισή της με το Ιράν και την προσπάθεια να εμποδίσει την ένταξη του Ισραήλ στην αφρικανική Ένωση με καθεστώς παρατηρητή. Κατηγορίες εξαπολύθηκαν που αφορούσαν την εμπλοκή του Μαρόκου στις πυρκαγιές που έλαβαν χώρα στο βόρειο τμήμα της χώρας και ειδικά στην περιοχή της Καμπυλίας και σκότωσαν τουλάχιστον ενενήντα ανθρώπους στα μέσα Αυγούστου του 2021. Ακολούθησε η ανακοίνωση, στις 22 Σεπτεμβρίου, ότι το ανώτατο Συμβούλιο Ασφαλείας με επικεφαλής τον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν αποφάσισε να κλείσει τον εναέριο χώρο της Αλγερίας για όλα τα πολιτικά και στρατιωτικά αεροσκάφη του Μαρόκου. Κλείνοντας, σε όλη αυτή την ένταση ήρθαν να προστεθούν οι κατηγορίες από την αλγερινή προεδρία για την δολοφονία τριών αλγερινών πολιτών, των οποίων το φορτηγό βομβαρδίστηκε την 1^η Νοεμβρίου και ενώ διέσχιζε τα σύνορα προς την Μαυριτανία. Σαν απάντηση, ακολούθησαν ανακοινώσεις ότι το περιστατικό δεν θα παραμείνει ατιμώρητο και ο αλγερινός στρατός ανέπτυξε επτά εκτοξευτές πυραύλων πλησίον των συνόρων με το Μαρόκο.

48 Emirates Policy Center, *Regional Fallout of Strained Algeria- Morocco Relations*, 09 Dec 2021, url: https://epc.ae/en/details/featured/regional-fallout-of-strained-algeria-morocco-relations#_edn24 (πρόσβαση: 10.04.2022)

Οι επιπτώσεις της πρόσφατης κρίσης των σχέσεων Αλγερίας Μαρόκου γίνονται εμφανείς όχι μόνο σε τοπικό, αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο. Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις δύο χώρες τροφοδοτείται από την επιμονή του Μαρόκου ότι η αμφισβητήσιμη περιοχή της Δυτικής Σαχάρας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εθνικού της εδάφους, ενώ η Αλγερία θεωρεί το ζήτημα διεθνές, ενταγμένο στην ατζέντα του ΟΗΕ και συνυφασμένο με την πιο επιθετική εξωτερική πολιτική που έχει υιοθετήσει ο Πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν.⁴⁹ Ακόμη, η απόφαση του Ντόναλντ Τραμπ, τον Δεκέμβριο του 2020, να αναγνωρίσει την κυριαρχία του Μαρόκου στη Δυτική Σαχάρα με αντάλλαγμα την εξομάλυνση των σχέσεων Μαρόκου Ισραήλ θεωρήθηκε από την Αλγερία ως απειλή για την εθνική της ασφάλεια. Έτσι, ακολούθησε η ομαλοποίηση των σχέσεων Αλγερίας - Ιράν και εντατικοποιήθηκε ο περιφερειακός ανταγωνισμός ανάμεσα σε Αλγερία και Μαρόκο, συμπεριλαμβανομένης και μίας εξοπλιστικής κούρσας. Πιο συγκεκριμένα, ο πρωθυπουργός της Αλγερίας επισκέφθηκε την Τεχεράνη στις 5 Αυγούστου 2021, ώστε να συμμετάσχει στην ορκωμοσία του Ιρανού Προέδρου, Ibrahim Raisi, ενώ ο Υπουργός Εξωτερικών της Αλγερίας, Ραμτάνι Λαμάμρα, συνάντησε επίσης τον Ιρανό ομόλογό του στα πλαίσια της συμμετοχής τους στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στα τέλη Σεπτεμβρίου⁵⁰. Ο Ισραηλινός Υπουργός Εξωτερικών, Γιαΐρ Λαπίντ, επισκέφθηκε το Μαρόκο στα μέσα Αυγούστου οπότε και εξέφρασε τις ανησυχίες για την προσέγγιση Αλγερίας Ιράν και ανακοίνωσε συμφωνίες που αφορούσαν τις έρευνες για ανεύρεση κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, συμφωνίες συνεργασίας για την ασφάλεια στο κυβερνοχώρο και συζητήθηκαν προοπτικές για περαιτέρω αμυντική συνεργασία. Στις συνέπειες αυτής της κρίσης συμπεριλαμβάνεται και η υπονόμηση κοινών σχεδίων οικονομικής συνεργασίας ανάμεσα στις δύο χώρες. Μάλιστα, τον Απρίλιο του 2021, η Αλγερία έκανε γνωστό ότι αποσύρεται από τη συμφωνία συνεργασίας με το Μαρόκο, που είχε υπογραφεί τα 1972 και αφορούσε επενδύσεις στο φυσικό αέριο της περιοχής Djebilet της νοτιοδυτικής Αλγερίας.⁵¹

49 Γιατί η Αλγερία διέκοψε τις διπλωματικές σχέσεις με το Μαρόκο και συνέπειες για το μέλλον, 12 Σεπτεμβρίου 2021 4.22 π.μ EDT, url: https://theconversation-com.translate.google.com/why-algeria-cut-diplomatic-ties-with-morocco-and-implications-for-the-future-167313?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.03.2022)

50 Emirates Policy Center, *Regional Fallout of Strained Algeria- Morocco Relations*, 09 Dec 2021, url: https://epc.ae/en/details/featured/regional-fallout-of-strained-algeria-morocco-relations#_edn24 (πρόσβαση:10.04.2022)

51 Αραβικό Κέντρο έρευνας και Πολιτικών Μελετών, *Η απόφαση της Αλγερίας να διακόψει τις διπλωματικές σχέσεις με το Μαρόκο: Ιστορικό και επιπτώσεις*, 02 Σεπτεμβρίου 2021, , url: <https://www-dohainstitute-org.translate.google.com/en/PoliticalStudies/Pages/Algerian-Decision-to-Cut-Diplomatic->

Καθόλου αμελητέες δεν μπορούν να θεωρηθούν οι απειλές για τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ευρώπης. Πιο συγκεκριμένα, η Αλγερία δεν ανανέωσε τη σύμβαση για την ανάπτυξη του αγωγού φυσικού αερίου Euro-Maghreb, ο οποίος εκτείνεται από την Αλγερία στην Ευρώπη. Το αλγερινό Υπουργείο Ενέργειας και Ορυχείων επιβεβαίωσε ότι ο αγωγός Medgaz, που συνδέει απευθείας την Αλγερία με την Ισπανία μέσω της Μεσογείου, θα είναι αυτός που θα αναλάβει την τροφοδότηση της Ευρώπης με φυσικό αέριο. Ο αγωγός Euro-Maghreb μεταφέρει ετησίως περίπου 13,5 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού, ενώ η μέγιστη χωρητικότητα του αγωγού Medgaz ανέρχεται σε 8 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα ετησίως, φέρνοντας στο προσκήνιο την ανάγκη υγροποίησης φυσικού αερίου και μεταφοράς του μέσω πλοίων στα ισπανικά λιμάνια.

Η έναρξη ένοπλης αντιπαράθεσης δεν φαίνεται να είναι το πιο πιθανό σενάριο για την επίλυση των διαφορών ανάμεσα στις δύο χώρες, παρά το γεγονός ότι η Αλγερία έχει αυξήσει την στρατιωτική της παρουσία στα σύνορα με το Μαρόκο, έχει διεξάγει πρόσφατα στρατιωτική άσκηση με την ονομασία «Αποτροπή 2022» τον Σεπτέμβριο του 2021 και δεν χάνει την ευκαιρία να κατηγορεί το Μαρόκο για επεκτατισμό και συνωμοσίες εναντίον της. Μία τέτοια κλιμάκωση θα μπορούσε να αποφευχθεί με τις προσπάθειες περιφερειακών δρώντων, εξαιτίας των αρνητικών επιπτώσεων που θα είχε στην ενέργεια, στο εμπόριο, στη ναυτιλία, στην ασφάλεια και την μετανάστευση γειτόνων χωρών, καθώς τρομοκρατικές οργανώσεις που έχουν τη βάση τους και δρουν στην ευρύτερη περιοχή ενδέχεται να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία και να διεισδύσουν στην Ευρώπη μέσω μεταναστευτικών ροών που θα διευκολυνόταν από ενδεχόμενη ένοπλη σύρραξη. Ακόμη, το ενδεχόμενο της πολεμικής σύρραξης μπορεί να προκαλέσει και πόλωση στον Αραβικό Σύνδεσμο, καθώς από τη μία πλευρά η Αλγερία δεν θα διστάσει να αξιοποιήσει την εμπειρία της στην Αφρικανική Ένωση προσεγγίζοντας τις χώρες του Σαχέλ, στις οποίες ασκεί παραδοσιακά επιρροή, ενώ το Μαρόκο από την άλλη μπορεί προσεγγίσει τις χώρες Κόλπου. Η Αλγερία θα επιδιώξει να πετύχει πολιτική σταθερότητα, προάγοντας την περιφερειακή διπλωματία, ώστε να κατευνάσει τα πνεύματα στο εσωτερικό μέτωπο που παραμένει σε ένταση από το 2019 με το ξέσπασμα του κινήματος διαμαρτυρίας Hirak.⁵² Τη στιγμή, μάλιστα, που οι προεδρικές, οι βουλευτικές εκλογές και οι μεταρρυθμίσεις

[Relations-with-Morocco.aspx?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc](#)(πρόσβαση: 10.04.2022)

52 Emirates Policy Center, *Regional Fallout of Strained Algeria- Morocco Relations*, 09 Dec 2021, url: https://epc.ae/en/details/featured/regional-fallout-of-strained-algeria-morocco-relations#_edn24 (πρόσβαση: 10.04.2022)

στο αλγερινό σύνταγμα δεν χαίρουν αποδοχής από το κοινό, η συσπείρωση ενάντια στον κοινό εχθρό, το Μαρόκο, φαντάζει ιδανική προκειμένου να προαχθεί η ενότητα και να αποκαταστήσει την περιφερειακή της θέση. Η αποκλιμάκωση των σχέσεων θα μπορούσε να επιτευχθεί από πολλούς παράγοντες. Αρχικά, ο ρόλος της διεθνούς κοινότητας ενδέχεται να αποδειχθεί αποφασιστικός, καθώς αυτή η αντιπαλότητα πλήττει και συμφέροντά της όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Από μεριάς των άμεσα εμπλεκόμενων χωρών πρέπει να αλλάξει ριζικά ο τρόπος που προσεγγίζουν ορισμένα από τα ζητήματα που προαναφέρθηκαν, δίνοντας έμφαση στο διάλογο και κάνοντας από κοινού υποχωρήσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θα προασπίζουν τα κυριαρχικά τους συμφέροντα. Ιστορικές εντάσεις, συνοριακές διαμάχες και περιφερειακές επιλογές δεν θα πάψουν ποτέ να διέπουν τη φύση των σχέσεων τους, ωστόσο η έμφαση στα κοινά συμφέροντα και σημεία σύγκλισης αλλά και το ενδεχόμενο για διεύρυνση συνεργασίας σε τομείς όπως η ενέργεια, η υγεία, η οικονομία και η μετανάστευση μπορεί να περιορίσουν, αν όχι να εξαλείψουν, τα συνεχιζόμενα σημεία τριβής.

4.1.2 Αλγερία και ΗΠΑ

Αλγερία και ΗΠΑ συνεργάζονται σε ποικίλους τομείς από τότε που ξεκίνησαν οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ τους το 1962. Οι σχέσεις τους εντατικοποιήθηκαν πολύ αργότερα όταν άρχισαν να συνεργάζονται στον οικονομικό τομέα, στον τομέα του εμπορίου και της ενέργειας και για την καταπολέμηση της παγκόσμιας τρομοκρατίας.

Η συνεργασία των δύο χωρών για τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας ξεκίνησε λίγο μετά την 11^η Σεπτεμβρίου 2001. Η Αλγερία ήταν από τις πρώτες χώρες που καταδίκασε τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου σε αμερικανικό έδαφος. Η γρήγορη αντίδρασή της βασίστηκε στην ευαισθησία που είχε η Αλγερία, ύστερα από την δεκαετή εμπειρία καταπολέμησης της εγχώριας τρομοκρατίας, η οποία είχε στοιχίσει τη ζωή σε χιλιάδες ανθρώπους, χωρίς να υπολογιστούν οι οικονομικές συνέπειες, που ξεπερνούσαν τα 30 δισεκατομμύρια δολάρια.⁵³ Μόνο μετά την επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, οι προειδοποιήσεις της Αλγερίας ότι η τρομοκρατία εγκυμονεί κινδύνους για την διεθνή ασφάλεια και οι εκκλήσεις για διεθνή συνεργασία απέκτησαν υπόσταση. Οι ΗΠΑ συγκεκριμένα αναγνώρισαν ότι πρόκειται για ένα κράτος με εμπειρία στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της οποίας η θέση την καθιστά έναν στρατηγικά τοποθετημένο σύμμαχο που συνδράμει στην περιφερειακή σταθερότητα. Η συνεργασία των δύο

53 Berkouk Mhand, *Συνεργασία για την ασφάλεια ΗΠΑ- Αλγερίας και ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας*, Carnegie Endowment For International Peace, 17 Ιουνίου 2009, url:https://carnegieendowment-org.translate.googleusercontent.com/2009/06/17/u.s.-algerian-security-cooperation-and-war-on-terror-pub-23276?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.04.2022)

χωρών περιλαμβάνει ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρογνωμοσύνης και τεχνογνωσίας που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της εταιρικής σχέσης επιβολής νόμου και ασφάλειας.⁵⁴ Δεν πρέπει να ξεχνάμε, άλλωστε, ότι η Αλγερία διαθέτει έναν από τους πιο ισχυρούς στρατούς στην Αφρική, με εμπειρία στις αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις, προηγμένες πλατφόρμες σε ξηρά, αέρα και θάλασσα γεγονός που ενισχύει τις από κοινού στρατιωτικές ασκήσεις και την εκπόνηση κοινών προγραμμάτων επαγγελματικής στρατιωτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.⁵⁵

Οι περιφερειακές εξελίξεις ώθησαν την Ουάσιγκτον να ανανεώσει τις στρατιωτικές σχέσεις και σχέσεις ασφαλείας με την Αλγερία,⁵⁶ εκπληρώνοντας τις φιλοδοξίες της να αποκτήσει έδαφος στην περιοχή μέσω της πύλης της Αλγερίας. Υπό το πρόσχημα του κινδύνου που δημιουργεί η ανασφάλεια στη νότια και νοτιοανατολική λωρίδα της Αλγερίας, με τις ομάδες τζιχαντιστών να απειλούν τα συμφέροντα των ΗΠΑ και των χωρών της γύρω περιοχής, το 2020 ο διοικητής της αφρικανικής διοίκησης των ΗΠΑ (AFRICOM), στρατηγός Στίβεν Τάουνσεντ, συναντήθηκε με ανώτερους αλγερινούς αξιωματούχους. Η συνθήκη Αμοιβαίας Νομικής Συνδρομής που συνήφθη πρόσφατα διατήρησε σε υψηλό επίπεδο αυτή τη συνεργασία, καθώς, μέσω προγραμματισμού από το Γραφείο Αντιτρομοκρατίας των ΗΠΑ, προωθείται η συνεργασία με τις αλγερινές αρχές επιβολής νόμου και ασφαλείας ώστε να αποτραπεί η εξάπλωση ποικίλων εγκλημάτων και τρομοκρατικών δραστηριοτήτων εστιάζοντας σε τρεις στρατηγικούς τομείς: την εγκληματολογία, τις ποινικές έρευνες και την ασφάλεια των συνόρων.⁵⁷

54 *Σχέσεις ΗΠΑ με την Αλγερία*, Ενημερωτικό Φυλλάδιο Διμερών Σχέσεων, Γραφείο Υποθέσεων Εγγύς Ανατολής, 20 Ιανουαρίου 2021, url: https://www-state-gov.translate.goog/u-s-relations-with-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)

55 5 *Πράγματα που πρέπει να γνωρίζετε για τη σχέση ΗΠΑ- Αλγερίας*, DODNEWS, 27 Νοεμβρίου 2019, , url: https://www-defense-gov.translate.goog/News/News-Stories/Article/Article/2028603/5-things-to-know-about-the-us-algeria-relationship/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:18.02.2022)

56 Blidi Saber , *Σημάδια στρατιωτικής συνεργασίας μεταξύ Αλγερίας και ΗΠΑ*, Παρασκευή 25 Σεπτεμβρίου 2020, url:https://thearabweekly-com.translate.goog/signs-military-cooperation-between-algeria-and-us?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)

57 *Σχέσεις ΗΠΑ με την Αλγερία*, Ενημερωτικό Φυλλάδιο Διμερών Σχέσεων, Γραφείο Υποθέσεων Εγγύς Ανατολής, 20 Ιανουαρίου 2021, url: https://www-state-gov.translate.goog/u-s-relations-with-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)

Καθόλου αμελητέες δεν είναι και οι διμερείς οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών. Καθεμία χώρα αποτελεί κορυφαίο εμπορικό εταίρο για την άλλη με τις περισσότερες άμεσες επενδύσεις των ΗΠΑ στην Αλγερία να δραστηριοποιούνται στον τομέα των υδρογονανθράκων. Άλλοι τομείς ενδιαφέροντος αποτελούν η γεωργία, η κτηνοτροφία, ο ενεργειακός εξοπλισμός και τα μηχανήματα δημοσίων έργων. Τον Απρίλιο του 2018, οι δύο χώρες υπέγραψαν δεκαετή παράταση της Συμφωνίας για Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία. Περίπου 200 αμερικανικές εταιρείες δραστηριοποιούνται σήμερα στην Αλγερία. Κλείνοντας, οι ΗΠΑ ενθαρρύνουν το πρόγραμμα οικονομικής μεταρρύθμισης της Αλγερίας, την προσπάθεια απομειώσεως της επικράτησης διαφάνειας στην οικονομική της πολιτική και το εγχείρημα απελευθέρωσης του επενδυτικού της κλίματος.

Στην ίδια βάση, δεν πρέπει να παραλειφθεί και η προσπάθεια οικοδόμησης εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δεσμών ανάμεσα σε Αλγερινούς και Αμερικάνους. Ειδικότερα, η πρωτοβουλία εταιρικής σχέσης για τη Μέση Ανατολή (Middle East Partnership Initiative, MERI) συμεριζεται το έργο της αλγερινής κοινωνίας των πολιτών παρέχοντας εκπαίδευση σε δημοσιογράφους, άνδρες και γυναίκες επιχειρηματίες, βουλευτές, νομικούς επαγγελματίες και επικεφαλής μη κυβερνητικών οργανώσεων.⁵⁸ Οι απόφοιτοι προγραμμάτων ανταλλαγών της κυβέρνησης των ΗΠΑ στην Αλγερία αγγίζουν τους 5.000 σε αριθμό. Μέσω αυτών, γίνεται μία φιλότιμη προσπάθεια υποστήριξης της νεανικής επιχειρηματικότητας, εκμάθησης και διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας, ενδυνάμωσης του γυναικείου φύλου και διαπολιτισμικού διαλόγου. Μάλιστα, το 2019 υπογράφηκε Μνημόνιο Κατανόησης με απώτερο σκοπό την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Αλγερίας.

Παρόλα αυτά, τον Δεκέμβριο του 2020 ο Ντόναλντ Τραμπ αναγνώρισε την κυριαρχία του Μαρόκου στη Δυτική Σαχάρα με αντάλλαγμα το Ραμπάτ να εξομαλύνει τις σχέσεις του με το Ισραήλ. Αυτή η απόφαση από μεριάς ΗΠΑ εξόργισε την Αλγερία, η οποία την θεώρησε προσβολή των ζωτικών συμφερόντων της. Το γεγονός, μάλιστα, ότι ο αλγερινός λαός υποστηρίζει στην πλειοψηφία του τον παλαιστινιακό προκάλεσε θυμό στην Αλγερία, η οποία δεν χάνει την ευκαιρία να εκφράζει την αντίθεσή της στις συμφωνίες του Αβραάμ. Βέβαια, είναι σίγουρο ότι πίσω από αυτή τη στάση βρίσκεται και ο φόβος για απειλή της εθνικής της ασφάλειας, καθώς η συμμαχία Μαρόκου Ισραήλ εμπεριέχει τον κίνδυνο μακροπρόθεσμα να καταστήσει το Μαρόκο στρατιωτικά και εξοπλιστικά ανώτερο και επομένως κυρίαρχο στην

58 Σχέσεις ΗΠΑ με την Αλγερία, Ενημερωτικό Φυλλάδιο Διμερών Σχέσεων, Γραφείο Υποθέσεων Εγγύς Ανατολής, 20 Ιανουαρίου 2021, url: https://www-state-gov.translate.goog/u-s-relations-with-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)

περιοχή του Μάγκρεμπ. Ένα άλλο σημείο τριβής ανάμεσα στις δύο χώρες αποτελεί και το γεγονός ότι η Αλγερία, στηρίζοντας το καθεστώς Άσαντ στη συριακή κρίση, επιμένει στο ενδεχόμενο να δει τη Συρία να επιστρέφει στον Αραβικό Σύνδεσμο, τη στιγμή που οι ΗΠΑ αντιτίθενται σθεναρά σε οποιαδήποτε προσπάθεια νομιμοποίησης του προέδρου Μπασάρ αλ Άσαντ.⁵⁹

Παρά το γεγονός ότι το περιφερειακά ζητήματα όπως η σύγκρουση της Δυτικής Σαχάρας, οι συμφωνίες του Αβραάμ, η συριακή κρίση και το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν αποτελούν κατά βάση σημεία διαφωνίας ανάμεσα σε Αλγέρι και Ουάσιγκτον, ωστόσο καμία από τις δύο χώρες δεν φαίνονται πρόθυμες να διακόψουν τις γέφυρες επικοινωνίας ανάμεσά τους.⁶⁰ Από την μία μεριά, η Αλγερία παρουσιάζει μία αυτοσυγκράτηση στον τρόπο με τον οποίο αντιδρά στις αποφάσεις της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, καθώς θεωρεί ότι αν την κρίση των σχέσεων με την Γαλλία ακολουθήσει η αποξένωση με τις ΗΠΑ, τότε μία τέτοια κατάσταση θα αποδειχθεί αρνητική από διπλωματικής άποψης, καθώς θα αυξήσει την απομόνωση της Αλγερίας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Από την άλλη μεριά, οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν την συμβολή της Αλγερίας ως εταίρο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, γεγονός που καθιστά την Ουάσιγκτον απρόθυμη να διακόψει εντελώς την αμυντική συνεργασία μαζί της. Σε αυτή την κατάσταση έρχεται να προστεθεί και ο φόβος, μήπως οι εμπορικές και στρατιωτικές σχέσεις που έχει αναπτύξει η Αλγερία με Κίνα και Ρωσία ισχυροποιηθούν και συμβάλουν με τέτοιο τρόπο, ώστε να περάσει στη σφαίρα επιρροής τους. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος της επίσκεψης του επικεφαλής της αμερικανικής στρατιωτικής διοίκησης για την Αφρική (AFRICOM), στρατηγού Στίβεν Τάουνσεντ, τον Σεπτέμβριο του 2021, ο οποίος τόνισε την σημασία της Αλγερίας για την προώθηση της ειρήνης, της ασφάλειας, της ευημερίας στην περιοχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Αλγερία διαδραματίζει ρόλο διαμεσολαβητή στις κρίσεις στη Λιβύη και το Μάλι, ασκώντας έναν ενεργό διπλωματικό ρόλο. Η επίσκεψη αυτή

59 Καφιέρο Τζόρτζιο , *Γιατί οι σχέσεις ΗΠΑ-Αλγερίας βρίσκονται στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων ετών*,²³ Δεκεμβρίου 2021, url:https://www-trtworld-com.translate.google.com/opinion/why-us-algeria-relations-are-at-their-lowest-point-in-years-52926?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc(πρόσβαση: 18.02.2022)

60 Καφιέρο Τζόρτζιο , *Γιατί οι σχέσεις ΗΠΑ-Αλγερίας βρίσκονται στο χαμηλότερο σημείο των τελευταίων ετών*,²³ Δεκεμβρίου 2021, url:https://www-trtworld-com.translate.google.com/opinion/why-us-algeria-relations-are-at-their-lowest-point-in-years-52926?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc(πρόσβαση:18.02.2022)

υλοποιήθηκε εξαιτίας της όλο και αυξανόμενης ρωσικής επιρροής στο Μάλι, το οποίο είχε μόλις ανακοινώσει την πρόσληψη ρωσικών ιδιωτικών εταιρειών ασφαλείας.⁶¹

Τον Μάρτιο του 2022, ο Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Antony Blinken, πραγματοποίησε περιοδεία στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική κάνοντας έκκληση στην Αλγερία να βελτιώσει τις σχέσεις με το γειτονικό Μαρόκο και να περιορίσει τους δεσμούς με την Ρωσία. Τόνισε την σημασία από μεριάς διεθνούς κοινότητας να αυξήσει την πίεση στη Ρωσία, ώστε να τερματίσει τον απρόκλητο και αδικαιολόγητο πόλεμο σε βάρος της Ουκρανίας⁶². Εκτός όμως από τη συμφιλίωση των δύο χωρών, στην κορυφή της ατζέντας για τον σκοπό της περιοδείας αυτής βρίσκεται η προσπάθεια να απομακρύνει την Αλγερία από τη Ρωσία και να την πείσει να αποτελέσει εναλλακτικό προμηθευτή φυσικού αερίου, περιορίζοντας την εξάρτηση της Ευρώπης για κάλυψη των ενεργειακών της αναγκών από τη Ρωσία. Είναι ευρέως γνωστό ότι η Αλγερία αποτελεί τον τρίτο σε σειρά προμηθευτή φυσικού αερίου για την Ευρώπη, αντιπροσωπεύοντας το 11% των εισαγωγών φυσικού αερίου στην ήπειρο αυτή. Αν και η κρατική εταιρεία πετρελαίου και φυσικού αερίου Sonatrach έχει δηλώσει ότι είναι πρόθυμη να αυξήσει τις προμήθειες στην Ευρώπη, υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με το εάν η Αλγερία έχει την ικανότητα να αυξήσει την παραγωγή.⁶³ Εδώ αντιλαμβάνεται κανείς την σημασία συμφιλίωσης Αλγερίας - Μαρόκου, καθώς το Μαρόκο αποτελεί χώρα - διαμετακομιστή της μεταφοράς φυσικού αερίου στην Ευρώπη. Η αποκατάσταση των σχέσεων τους θα συνεπάγεται και αποκατάσταση της ποσότητας παράδοσης φυσικού αερίου στην Ευρώπη μέσω του Μαρόκου, καθώς μετά την διακοπή των διπλωματικών τους σχέσεων, δεν ανανεώθηκε η συμφωνία χρήσης του αγωγού Euro-Magreb, αλλά μικρότερες ποσότητες φυσικού αερίου καταλήγουν στην Ευρώπη απευθείας μέσω του Medgaz, που διασχίζει την Μεσόγειο, όπως έχει ήδη αναφερθεί.

61 Alarabyia news, *Ο στρατιωτικός διοικητής των ΗΠΑ για την Αφρική επισκέπτεται την Αλγερία, συναντά τον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν*, 28 Σεπ 2021, 12.01 π.μ GST, url: https://english-alarabiya-net.translate.goog/News/north-africa/2021/09/28/US-military-commander-for-Africa-visits-Algeria-meets-President-Αμπντελματζίντ Τεμπούν?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.03.2022)

62 Associated Press, *Ο Antony Blinken προτρέπει την Αλγερία να ξανασκεφτεί τη στάση της απέναντι στη Ρωσία και τη Δυτική Σαχάρα*, 30 Μαρτίου 2022, url: https://www.voanews-com.translate.goog/a/Antony-Blinmen-urges-algeria-to-rethink-stands-on-russia-western-sahara/6508978.html?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

63 HamdiSami , *Οι ΗΠΑ κινούνται για να στηρίξουν δυστυχημένους συμμάχους στην επίσκεψη στην Βόρεια Αφρική*, Aljazeera news, 29 Μαρτίου 2022, url: https://www-aljazeera-com.translate.goog/news/2022/3/29/hold-us-moves-to-shore-up-unhappy-allies-on-north-africa-visit?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (20.04.2022)

4.2 Οι σχέσεις Αλγερίας- Λιβύης και η Ρωσία

4.2.1 Αλγερία και Λιβύη

Η Λιβύη είναι μία χώρα που, από τις αραβικές εξεγέρσεις του 2011, την ανατροπή και τη δολοφονία του Muammar Gaddafi, μαστίζεται από μία διαρκή κρίση, εξαιτίας της δράσης τρομοκρατικών οργανώσεων, ανταρτών και πολιτοφυλακών. Μάλιστα, από το 2014 είναι χωρισμένη ανάμεσα σε μία διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση με έδρα την Τρίπολη και σε μία αντίπαλη κυβέρνηση που εδρεύει στην ανατολική Λιβύη. Προσπάθειες από μεριάς ΟΗΕ που έλαβαν χώρα το 2020 αποδείχθηκαν πρόσφορες και κατάφεραν να πετύχουν κατάπαυση πυρός ανάμεσα στις δύο αντιμαχόμενες πλευρές και τον σχηματισμό μίας κυβέρνησης ενότητας, η οποία δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο του 2021 και εγκρίθηκε από το κοινοβούλιο τον Μάρτιο του ίδιου έτους.⁶⁴ Ωστόσο, το γεγονός ότι Αλγερία και Λιβύη μοιράζονται κοινά χερσαία σύνορα μήκους 1.000 χιλιομέτρων καθιστά κατανοητό για ποιόν λόγο η εδραίωση διμερών σχέσεων ανάμεσα στις δύο χώρες, αλλά και οι προσπάθειες, από μεριάς Αλγερίας και όχι μόνο, για αποκατάσταση της σταθερότητας στη γειτονική Λιβύη είναι επιτακτικές για την ασφάλεια των χωρών αυτών και την ευημερία της ευρύτερης περιοχής του Μάγκρεπ.

Δεν πρέπει να ξεχνάει κανείς ότι στις βασικές αρχές της εξωτερικής πολιτικής της Αλγερίας ανήκει η μη παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις άλλων κρατών. Η εκλογή του Αμπντελματζίντ Τεμπούν ως νέου Προέδρου της χώρας τον Δεκέμβριο του 2019 περιόρισαν την απάθεια που υπήρχε στη χώρα όσον αφορά την εξωτερική της πολιτική και εγκαινίασαν μία περίοδο κατά την οποία η Αλγερία προσπαθεί να εφαρμόσει μία πιο «επιθετική» εξωτερική πολιτική, στην προσπάθειά της να εδραιωθεί ως κρίσιμος περιφερειακός παράγοντας. Έτσι, όσον αφορά το ζήτημα της γειτονικής Λιβύης, ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν επιδιώκει να αναδειχθεί, μέσα από μία σειρά συναντήσεων υψηλού επιπέδου, σε σημαντικό διαμεσολαβητή, με επιρροή στη διεθνή κοινότητα. Στην ίδια βάση, προσπαθεί να καταστήσει κατανοητό στους πολίτες ότι η γεινίαση με τη Λιβύη ενδέχεται να αποτελέσει απειλή για την ασφάλεια της Αλγερίας, οπότε οποιεσδήποτε διαφορές πρέπει να παραμεριστούν, ώστε να δοθεί προτεραιότητα στην σταθερότητα της χώρας. Βέβαια, βασική επιδίωξη είναι να μετατοπίσει το ενδιαφέρον των πολιτών μακριά από τη λαϊκή οργή και τις διαδηλώσεις του κινήματος Hirak

64 Sabry Mohamed, *Η Αίγυπτος και η Αλγερία βρίσκουν κοινό έδαφος για την κρίση στη Λιβύη*, Al Monitor , 07 Aug 21, url: https://www-al-monitor-com.translate.google/originals/2021/08/egypt-algeria-find-common-ground-libyan-crisis?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc, (πρόσβαση: 06/05/2022)

που αμφισβητεί τη νομιμότητα της κυβέρνησης και να επικεντρωθεί στις προκλήσεις και τον κίνδυνο που το διευρυμένο κενό ισχύος στη Λιβύη, το λαθρεμπόριο όπλων, η δράση ομάδων τζιχαντιστών και ξένων μισθοφόρων προκαλούν.

Μία σειρά τρομοκρατικών επιθέσεων στο εσωτερικό της χώρας έχουν συνδεθεί με τη Λιβύη, γι' αυτό το λόγο, παρά το σταθερό δόγμα της Αλγερίας περί μη παρέμβασης, κυκλοφορούν φήμες ότι από το 2017 μυστικές αλγερινές μονάδες έχουν αναλάβει την διεξαγωγή αντιτρομοκρατικών επιχειρήσεων εντός Λιβύης. Κάνοντας την αρχή το 2014, η Αλγερία επιχειρήσε αθόρυβα να διατηρήσει μία ουδέτερη στάση στο ζήτημα της Λιβύης, ενώ προσπάθησε να προωθήσει, χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις, τον διάλογο ανάμεσα στις φυλές. Παρόλα αυτά, η επέμβαση, στρατιωτική ή μη, εξωτερικών δυνάμεων που περιλαμβάνει, παρά το εμπάργκο όπλων του ΟΗΕ, πτήσεις φορτίων που μεταφέρουν στη Λιβύη και σε καθημερινή βάση προηγμένο υλικοτεχνικό εξοπλισμό, στρατιωτικούς συμβούλους και μαχητές έχει περιορίσει τα αποτελέσματα της αλγερινής προσέγγισης. Ωστόσο, η Αλγερία παρέμεινε προσηλωμένη στην ιδέα ότι η προώθηση του συμβιβασμού και του πολιτικού εσωτερικού διαλόγου ανάμεσα στις φυλές είναι απαραίτητη, προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη σταθερότητα στη Λιβύη και κατ' επέκταση στην ίδια τη χώρα⁶⁵.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα τελευταία χρόνια και ειδικά μετά την εκλογή του Αμπντελματζίντ Τεμπούν ως νέου Προέδρου η χώρα δεν κρύβει την πρόθεσή της να καταλάβει πολιτικά τα ηνία για να οδηγήσει τη Λιβύη έξω από το σημερινό της τέλμα. Μάλιστα, συνεχίζει να διαφωνεί κατηγορηματικά με οποιαδήποτε ξένη παρέμβαση, συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας, στην οποία αρνήθηκε τη δημιουργία βάσης μεταφορά υλικοτεχνικής βοήθειας και προσωπικού στην Λιβύη. Ακόμη, στα πλαίσια μίας ευρύτερης διπλωματικής πρωτοβουλίας που ανέλαβε, προσπάθησε να δεσμεύσει, μέσω της Αφρικανικής Ένωσης, τις αφρικανικές χώρες να αναλάβουν έναν πιο ενεργό ρόλο στη διευθέτηση της κατάστασης στη Λιβύη, καθώς πιστεύει ότι η αστάθεια της οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στα αντικρουόμενα συμφέροντα των ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες αγωνίζονται να αποκτήσουν δικαιώματα στους πόρους της Λιβύης.

65 Brahim Alia and Khariief Akram, *Why Algeria is suddenly more interested in Libya?*, Atlantic Council, 06.03.2020, url: https://www-atlanticcouncil-org.translate.goog/blogs/menasource/why-algeria-is-suddenly-more-interested-in-libya/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

Για το σκοπό αυτό, η Αλγερία κάλεσε τους υπουργούς Εξωτερικών των γειτονικών χωρών της Λιβύης Τσαντ, Μαλί, Σουδάν, Αίγυπτο, Τυνησία και Νίγηρα τον Φεβρουάριο του 2020 για να συζητήσουν την κρίση στη Λιβύη. Η σημασία της πρόσκλησης έγκειται στο ότι καθεμία από αυτές τις χώρες επηρεάζεται άμεσα ή εμπλέκεται στη σύγκρουση, αλλά οι περισσότερες έχουν αγνοηθεί σε ειρηνευτικές πρωτοβουλίες που φιλοξενούνται από ευρωπαϊκές χώρες.⁶⁶ Βέβαια, υπάρχουν αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα αυτής της κίνησης και σχετικά με το ποιά πολιτική λύση μπορεί να αποδώσει καλύτερα στην επίτευξη της σταθερότητας στην Λιβύη. Αμφιβολίες που κατά βάση προέρχονται από την εμπλοκή των ΗΑΕ και τις προθέσεις του Χαλίφα Χάφταρ. Με άλλα λόγια, η Αλγερία διακατέχεται από καχυποψία σχετικά με τους στόχους των ΗΑΕ στην περιοχή, οι οποίοι περιλαμβάνουν την παρέμβαση στις εκλογές στην Τυνησία, την εμβάθυνση των δεσμών με το αντίπαλο Μαρόκο και την όξυνση των εντάσεων σε ολόκληρη τη Βόρεια Αφρική ως αποτέλεσμα του ευρύτερου πολέμου του Άμπου Ντάμπι κατά της Μουσουλμανικής Αδελφότητας,⁶⁷ ενώ θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι φοβάται μήπως αποτελεί τον επόμενο στόχο των ΗΑΕ. Όσον αφορά τον Χαλίφα Χάφταρ, αξίζει να σημειωθεί ότι ο τελευταίος, εκμεταλλευόμενος την εσωτερική κρίση που είχε ξεσπάσει στην Αλγερία και τις διαδηλώσεις του κινήματος Hirak, εξαπέλυσε τον Απρίλιο του 2019 ευρεία επίθεση κατά της Τρίπολης, έχοντας επίγνωση την διαφωνία της Αλγερίας για την επικράτηση του ιδίου στην πολιτική σκηνή της Λιβύης και υπό τον φόβο ότι οι Αλγερινοί ενδέχεται να βοηθήσουν οικονομικά και υλικοτεχνικά τον Φαγιέζ Αλ Σάρατζ. Ωστόσο, η Αλγερία κινήθηκε για άλλη μία φορά παρασκηνακά και βοήθησε τον Φαγιέζ Αλ Σάρατζ, μία κίνηση που σε συνδυασμό με την υποστήριξη που παρείχε η Τουρκία, μέσα από την προσφορά μη επανδρωμένων αεροσκαφών Bayraktar και την ανάπτυξη μισθοφόρων, συνέβαλαν ώστε να αποτραπεί η προσπάθεια του Χαλίφα Χάφταρ να καταλάβει την πρωτεύουσα. Σε συνέχεια των παραπάνω, η κίνηση της Αλγερίας να προσκαλέσει τον Τούρκο Πρόεδρο Recep Tayyip Erdogan σε μία επίσημη επίσκεψη και η θερμή υποδοχή του από τον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν, λειτούργησαν με τέτοιο τρόπο ώστε να ανησυχήσει τους υποστηρικτές του Χαλίφα Χάφταρ και να ξεκαθαρίσει ότι σε περίπτωση εμπλοκής, η Αλγερία θα επέλεγε να υποστηρίξει

66 Hamdi Sami, *Is Algeria finally intervening in Libya?*, Inside Arabia, Voice of the Arab People, 12.03.2020 url: https://insidearabia-com.translate.goog/is-algeria-finally-intervening-in-libya/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

67 Hamdi Sami, *Is Algeria finally intervening in Libya?*, Inside Arabia, Voice of the Arab People, 12.03.2020 url: https://insidearabia-com.translate.goog/is-algeria-finally-intervening-in-libya/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

τον Φαγιέζ Αλ Σάρατζ. Σαν απάντηση, τα ΗΑΕ έστειλαν τον Υπουργό Εξωτερικών τους σε Αλγέρι και Τύνιδα για συνομιλίες. Έκτοτε, η Αλγερία φρόντισε να περιορίσει τις φήμες που την ήθελαν να συνεργάζεται με την Τουρκία για την επίλυση του λιβυκού ζητήματος και έχει στείλει αντιπροσωπείες και στα δύο ανταγωνιστικά μέρη της Λιβύης.

Ύστερα, η Αλγερία προσπάθησε να ενισχύσει και τις διμερείς σχέσεις της χώρας με τη Λιβύη. Πιο συγκεκριμένα, τον Δεκέμβριο του 2020 η General Electricity Company of Libya (GECOL) υπέγραψε συμφωνία συνεργασίας με την αλγερινή εταιρία Sonelgaz, η οποία περιλαμβάνει τους τομείς παραγωγής, μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου και έρχεται να ενισχύσει το πλαίσιο ανταλλαγών εμπειρογνωμοσύνης ανάμεσα στο προσωπικό των δύο χωρών. Στην ίδια βάση, στις 29 έως 31 Μαΐου του 2021 πραγματοποιήθηκε στο Αλγέρι το Οικονομικό Φόρουμ Αλγερίας Λιβύης, το οποίο περιλάμβανε συζητήσεις για συμφωνίες που έχουν ήδη συναφθεί, για την ενίσχυση της συνεργασίας των δύο χωρών σε διάφορους τομείς, για την αύξηση του επιπέδου εμπορικών ανταλλαγών ανάμεσά τους και για τον μηχανισμό υποστήριξης του ιδιωτικού τομέα και δικτύωσης μεταξύ των επιχειρηματιών.⁶⁸ Το Φόρουμ περιλάμβανε επίσης συζητήσεις για επενδυτικά έργα που πρόκειται να υλοποιηθούν και μία έκθεση προϊόντων από τις δύο χώρες, στην οποία συμμετείχαν εταιρίες που εκπροσωπούσαν τον ιδιωτικό τομέα. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου Φόρουμ, ο Λίβυος Πρωθυπουργός ευχαρίστησε την Αλγερία για την εμπάθυνση των σχέσεων στο τομέα της ενέργειας και του εμπορίου που συνδράμει στην διαφοροποίηση των πηγών εισοδήματος της χώρας, ενώ δεν παρέλειψε να τονίσει πόσο σημαντική είναι η διεύρυνση της συνεργασίας των δύο χωρών στον τομέα της ασφάλειας, της καταπολέμησης του διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Από τη μεριά του, ο Αλγερινός Πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν επιβεβαίωσε τη συνεχή υποστήριξη της χώρας του για την εθνική συμφιλίωση στη Λιβύη και τόνισε την ετοιμότητά του να ανοίξει την πόρτα για την επανέναρξη των πτήσεων από και προς τη Λιβύη, το άνοιγμα των χερσαίων συνόρων για εμπορικές συναλλαγές και τη μεταφορά εμπορευμάτων και την επίσπευση του ανοίγματός τους για τους ταξιδιώτες μετά την αξιολόγηση της κατάστασης ασφαλείας,⁶⁹ ενώ δεν έλειψαν προτάσεις για διεύρυνση της συνεργασίας στον τομέα της υγείας. Κλείνοντας, οι δύο μεριές

68 Zaptia Sami, *Libyan Economy Minister participates in Algerian Libyan Economic Forum 29-31 May*, Libya Herald, June 2, 2021, url: : https://www-libyaherald-com.translate.goog/2021/06/libyan-economy-minister-participates-in-algerian-libyan-economic-forum-29-31-may/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

69 Zaptia Sami, *Libya desires to strengthen and develop relations with Algeria in various fields and at all levels*: PM Aldabaiba, Libya Herald, June 2, 2021, url: https://www-libyaherald-com.translate.goog/2021/06/libya-desires-to-strengthen-and-develop-relations-with-algeria-in-various-fields-and-at-all-levels-pm-aldabaiba/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με τη δραστηριοποίηση της αλγερινής εταιρίας Sonatrach στον τομέα εξερεύνησης πετρελαίου στη λεκάνη Ghadames.

Τον Μάιο του 2021 ο Λίβυος πρωθυπουργός Αμπντούλ Χαμίντ Ντμπέιμπα, εκτός από την συνάντηση που είχε πραγματοποιήσει με τον Αλγερινό Πρόεδρο στο Αλγέρι, μίλησε και τηλεφωνικά με τον Αμπντελματζίντ Τεμπούν. Στην συνάντηση έκαναν λόγο για την ανάγκη να ενισχύσουν την συνεργασία τους και να επικεντρωθούν στην ασφάλεια, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος, ενώ στο τηλέφωνο συζήτησαν για το ενδεχόμενο η Αλγερία να συμμετάσχει στην προσπάθεια για εθνική συμφιλίωση της Λιβύης, καθώς η τελευταία θεωρείται ικανή και ότι διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα για να ηγηθεί της διαδικασίας.⁷⁰ Στην ίδια βάση και σε συνέντευξη που έδωσε ο Αλγερινός Πρόεδρος τον Ιούνιο του 2021 δεν έκρυψε ότι παλαιότερα είχε σκεφτεί το ενδεχόμενο να παρέμβει στη Λιβύη, καθώς θεωρούσε την «Τρίπολη κόκκινη γραμμή». Μάλιστα, σε σχετική ερώτηση που δέχτηκε εάν επρόκειτο για στρατιωτική παρέμβαση, είχε απαντήσει ότι «η Αλγερία δεν είχε σκοπό να καθίσει με σταυρωμένα τα χέρια, χωρίς να κάνει κάτι, αλλά θα φρόντιζε να παρέμβει με τον έναν ή τον άλλον τρόπο». Η επιβεβαίωση στην αλλαγή του αμυντικού δόγματος της Αλγερίας έγινε από μία συνταγματική μεταρρύθμιση που εγκρίθηκε με δημοψήφισμα την 1^η Νοεμβρίου 2020 και αφορούσε τη δυνατότητα του αλγερινού στρατού να συμμετέχει σε ειρηνευτικές αποστολές εκτός χώρας και πάντα σεβόμενος τις αρχές και τους στόχους των Ηνωμένων Εθνών, της Αφρικανικής Ένωσης και του Αραβικού Συνδέσμου, κάτι που στο παρελθόν θεωρούνταν αδιανόητο.⁷¹

Στην συγκεκριμένη περίπτωση και κατόπιν έγκρισης των δύο τρίτων του κοινοβουλίου, ο στρατός μπορεί να επέμβει, σε περίπτωση που διαταχθεί από τον Πρόεδρο του κράτους, τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων και τον Υπουργό Άμυνας. Δεν πρέπει να παραλειφθεί ότι, τον Σεπτέμβριο του 2020 και σε επίσκεψη του τότε Αλγερινού Υπουργού Εξωτερικών στην Τυνησία, είχε κάνει λόγο για την υιοθέτηση ενός νέου οράματος διπλωματίας, το οποίο, στην

70 Anadolu Agency, *Libyan PM urges Algeria to support reconciliation efforts*, Daily Sabah, May 31, 2021 12.46 pm, url: https://www-dailysabah-com.translate.goog/world/africa/libyan-pm-urges-algeria-to-support-reconciliation-efforts?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

71 Hafidi Maryem, *Algeria was ready to 'intervene' in Libya*, Atalayar, Between two shores, June 9 2021, url: https://atalayar-com.translate.goog/en/content/algeria-was-ready-intervene-libya?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση 06.05.2022)

περίπτωση της Λιβύης, θα περιλάμβανε συντονιστικές προσπάθειες και ανάληψη κοινής στρατηγικής, στα πλαίσια αναζήτησης μία πολιτικής λύσης, απαλλαγμένη από ξένες επεμβάσεις και στηριγμένη στον εποικοδομητικό, ενδολιβικό διάλογο αποσκοπώντας στην διατήρηση της εθνικής ασφάλειας, της ενότητας και κυριαρχίας.⁷² Φοβούμενος ότι η παρουσία ξένων δυνάμεων το μόνο που θα πετύχει είναι να αυξήσει τις απειλές που ήδη αντιμετωπίζει η Αλγερία, λόγω της γειννίας με την Λιβύη, σε θέματα όπως τρομοκρατία, παράνομη μετανάστευση και λαθρεμπόριο όπλων, δεν χάνει την ευκαιρία να στηρίζει την άποψη ότι η λύση στο ζήτημα της Λιβύης θα επέλθει μόνο από τους ίδιους τους Λίβους. Τον Ιούλιο του 2021, ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν συναντήθηκε με τον επικεφαλής του Συμβουλίου Προεδρίας της Λιβύης, Μοχάμεντ Μένφι, εκφράζοντας την «απόλυτη στήριξη» προς τη Λιβύη, ενώ την 1^η Αυγούστου 2021 ο Αιγύπτιος Πρόεδρος Αμπντέλ Φατάχ Αλ Σίσι συνομίλησε στο Κάιρο με τον Αλγερινό Υπουργό Εξωτερικών Ραμτάνι Λαμάμρα. Στο επίκεντρο των συζητήσεων βρισκόταν ο σχεδιασμός μίας συντονισμένης προσπάθειας, μέσα από υπομονή και επαγρύπνηση, για την αντιμετώπιση των εξελίξεων στη γειτονική Λιβύη, καθώς Αίγυπτος και Λιβύη ως γείτονες χώρες έχουν «ειδική ευθύνη» για την αποκατάσταση της σταθερότητας στο βορειοαφρικανικό έθνος. Παρόλο που οι δύο χώρες υποστήριζαν διαφορετικά μέτωπα στη Λιβύη στο παρελθόν, μετά τη διάσκεψη του Βερολίνου τον Ιανουάριο του 2020 και την έναρξη της πολιτικής διαδικασίας στη Λιβύη, οι θέσεις των δύο χωρών προσέγγισαν η μία την άλλη και έγιναν πανομοιότυπες.

4.2.2 Οι σχέσεις Αλγερίας-Ρωσίας

Οι σχέσεις Αλγερίας Ρωσίας πηγάζουν από τη Σοβιετική εποχή και εντατικοποιούνται σε πολλούς τομείς κυρίως μετά το 1962. Κατά βάση αφορούσαν την αγορά ρωσικού στρατιωτικού εξοπλισμού, εξαιτίας της διαμάχης ανάμεσα στην Αλγέρι και το Ραμπάτ. Ωστόσο, οι καλές σχέσεις δεν αντικατοπτρίζονται αποκλειστικά και μόνο στον τομέα των οπλικών συστημάτων, αλλά αφορούσαν και την εκπαίδευση Αλγερινών πτυχιούχων σε εκπαιδευτικά κέντρα και πανεπιστήμια της Μόσχας. Σήμερα, από όλα τα κέντρα ισχύος της Αλγερίας, ο στρατός – που

72 Hafidi Maryem, *Algeria was ready to 'intervene' in Libya*, Atalayar, Between two shores, June 9 2021, url: https://atalayar-com.translate.google.com/content/algeria-was-ready-intervene-libya?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση 06.05.2022)

παραμένει το πρώτο από αυτά- φαίνεται να είναι εκείνος όπου η ρωσική επιρροή έχει τις βαθύτερες ρίζες.⁷³

Η επίσκεψη που πραγματοποίησε ο Βλαντίμιρ Πούτιν στο Αλγέρι το 2006 αποτέλεσε σημείο καμπής για τη συνεργασία των δύο χωρών στον εξοπλιστικό τομέα, γιατί παρόλο που η Αλγερία ήταν πελάτης της Μόσχας από τη σοβιετική περίοδο, η απόφαση του Ρώσου Προέδρου να διαγράψει το αλγερινό χρέος ύψους 4,7 δισεκατομμυρίων δολαρίων, μετέτρεψε το χρέος σε μία σύμβαση προμήθειας όπλων και την ώθησε να δαπανήσει 7,5 δισεκατομμύρια δολάρια για ρωσικά όπλα. Εντέλει, ανάμεσα στο 2000 και 2019, αγοράστηκαν περίπου 200 αεροσκάφη, μεταξύ των οποίων ελικόπτερα και μαχητικά αεροσκάφη και των MiG-29, 500 άρματα μάχης, καθώς και συστήματα αντιαεροπορικής άμυνας.⁷⁴ Ο αλγερινός στρατός είναι ένας από τους πρώτους στρατούς που έδειξε ενδιαφέρον για τα ADMSS-400 και S-350, ενώ δεν αποκλείεται η Αλγερία να αποτελέσει αγοραστή των ADMGS Pantzyr-S1 και S-500, σε περίπτωση που διατεθούν στην αγορά την προσεχή δεκαετία.⁷⁵ Αξίζει να αναφερθεί ότι, σύμφωνα με την έκθεση του SIPRI για τις τάσεις στις διεθνείς μεταφορές όπλων το 2019, η Αλγερία ήταν τρίτος στη λίστα, μετά την Ινδία και την Κίνα, μεγαλύτερος πελάτης της ρωσικής στρατιωτικής βιομηχανίας για το χρονικό διάστημα 2015-2019, ενώ αποτελεί την δεύτερη χώρα, μετά την Αίγυπτο, με μεγαλύτερη στρατιωτική ισχύ στην Αφρική. Η Βόρεια Αφρική αντιπροσώπευε το 74% των αφρικανικών εισαγωγών όπλων για το παραπάνω χρονικό διάστημα, με την Αλγερία να κατέχει την πρωτοκαθεδρία, καθώς αντιπροσώπευε το 79% των εισαγωγών όπλων από τη Βόρεια Αφρική. Μόνο η Αλγερία αγοράζει το ήμισυ των ρωσικών όπλων που εξάγονται στην αφρικανική ήπειρο, ενώ το γεγονός ότι το 67% των όπλων που εισάγει προέρχονται από την Ρωσία, την καθιστά μακράν τον κυριότερο προμηθευτή της.

Στον τομέα των υδρογονανθράκων, δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι οι σχέσεις των δύο χωρών είναι διφορούμενες, εξαιτίας του ανταγωνισμού που υποκινείται από τους

73 Mohammedi Adlene ,*Russia-Algeria: A flexible and pragmatic partnership*, Fondation Mediterranee d' Etudes Strategiques, 22.01.2021 , url: <https://fmes-france.org/russia-algeria-a-flexible-and-pragmatic-partnership-by-adlene-mohammedi/> (πρόσβαση:12.04.2022)

74 Mohammedi Adlene ,*Russia-Algeria: A flexible and pragmatic partnership*, Fondation Mediterranee d' Etudes Strategiques, 22.01.2021 , url: <https://fmes-france.org/russia-algeria-a-flexible-and-pragmatic-partnership-by-adlene-mohammedi/> (πρόσβαση:12.04.2022)

75 NewDefenceOrderStrategy, *Μία επισκόπηση της στρατιωτικής συνεργασίας Ρωσίας- Αλγερίας*, url: https://dfnc-ru.translate.google.com/translate/en/vtc/an-overview-of-russia-algeria-military-cooperation/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:15.04.2022)

Ευρωπαίους. Οι τελευταίοι επιθυμούν, κατά κύριο λόγο, να ενθαρρύνουν την αύξηση των εισαγωγών φυσικού αερίου από την Αλγερία, προκειμένου να περιοριστεί η εξάρτησή τους από τη Ρωσία. Η εθνική αλγερινή εταιρεία Sonatrach υπέγραψε στις 5 Μαΐου 2020 πρωτόκολλο συμφωνίας με την ρωσική εταιρεία Lukoil. Η ρωσική επιρροή αποτυπώνεται και μέσα από τη δράση της εταιρείας Gazprom, η οποία δραστηριοποιείται έντονα στην Αλγερία και έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον να συμμετάσχει στην ανάπτυξη αγωγού φυσικού αερίου που θα συνδέει τη Νιγηρία με την Ευρώπη⁷⁶, μέσω αυτής. Στις 2 Φεβρουαρίου 2022 ανακοίνωσε συνεργασία με την Sonatrach, με σκοπό την παραγωγή φυσικού αερίου από το κοιτάσμα Al Assel το 2025.⁷⁷ Και οι δύο πλευρές ενδιαφέρονται για μία ενισχυμένη συνεργασία που θα περιλαμβάνει όχι μόνο εξερεύνηση και παραγωγή, αλλά και εκτιμήσεις και δοκιμές σε παλιές ενεργειακές εγκαταστάσεις, εκπαίδευση και επανεκπαίδευση προσωπικού, βελτιστοποίηση των εξαγωγών μέσω ανταλλαγής (φυσικού αερίου για LNG) στην παγκόσμια αγορά και επέκταση του καυσίμου- δίκτυο διανομής στην Αλγερία⁷⁸.

Όσον αφορά τον τομέα της πυρηνικής ενέργειας, το 2014 υπογράφηκε συμφωνία ανάμεσα σε Αλγερία και Ρωσία, η οποία προέβλεπε την παροχή βοήθειας από την ρωσική εταιρεία Rosatom προς το αλγερινό Υπουργείο Ενέργειας, με σκοπό την ανάπτυξη μίας πολιτικής πυρηνικής βιομηχανίας στην Αλγερία. Σε συνέχεια των παραπάνω, η Rosatom και η Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας της Αλγερίας (COMENA) υπέγραψαν μία δήλωση πρόθεσης να κατασκευάσουν πυρηνικούς σταθμούς ρωσικής σχεδίασης στην Αλγερία.⁷⁹ Αυτή η διμερής συνεργασία, η οποία περιλαμβάνει σχεδιασμούς για κατασκευή σταθμών που θα ανεγερθούν το χρονικό διάστημα

76 Σκαφίδας Γιώργος, *Ανάλυση: Ο «χάρτης» της ρωσικής επιρροής σε Μέση Ανατολή και Αφρική*, Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 23.10.2019 10.35 url: <https://www.ethnos.gr/World/article/68169/analyshoxarthsthsrosikhsepirrohssemeshanatoihkaiiafrikh> (πρόσβαση:10.04.2022)

77 Reuters Staff, *Algeria's Sonatrach says project with Gazprom to start production in 2025*, February 2, 2022, 8.34 pm, url: <https://www.reuters.com/article/algeria-gas-project-idUSC6N2UA017> (πρόσβαση:10.04.2022)

78 2022 Gazprom EP International BV, url: https://www-gazprom-international-com.translate.goog/operations/algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

79 Mohammedi Adlene, *Russia-Algeria: A flexible and pragmatic partnership*, Fondation Mediterranee d' Etudes Strategiques, 22.01.2021, page 3, url: <https://fmes-france.org/russia-algeria-a-flexible-and-pragmatic-partnership-by-adlene-mohammedi/> (πρόσβαση:12.04.2022)

2025-2030, αποτέλεσε και αντικείμενο συζητήσεων του Διεθνούς Φόρουμ Πυρηνικής Ενέργειας στο Σότσι το 2018.

Σχετικά με τον τομέα του εμπορίου και των οικονομικών συναλλαγών, το 2002, γεννήθηκε το ρωσο-αραβικό επιχειρηματικό συμβούλιο. Το 2016 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του οικονομικού φόρουμ Ρωσίας Αλγερίας, με τις δύο πλευρές να εκφράζουν την επιθυμία δημιουργίας επιχειρηματικών επαφών σε όλους τους τομείς, όπου συμπεριλαμβάνονται τα καύσιμα, την ενέργεια, την γεωργία, τις κατασκευές⁸⁰. Στα πλαίσια της 15^{ης} επετείου του συμβουλίου που αναφέρθηκε παραπάνω, το 2018, ο Ρώσος υπουργός εξωτερικών, Σεργκεί Λαβρόφ, κοινοποίησε στοιχεία, τα οποία όμως μαρτυρούν την αδυναμία της αλγερινής οικονομίας και την εξάρτησή της από τους υδρογονάνθρακες, αφού οι ρωσικές εξαγωγές στην Αλγερία ήταν 450 φορές μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες εισαγωγές αλγερινών προϊόντων από τη Ρωσία, τη στιγμή που άλλες αραβικές χώρες όπως η Τυνησία και το Μαρόκο έχουν επεκτείνει αυτή την σχέση σε βιομηχανικά προϊόντα, επιπλέον των γεωργικών

Προκειμένου να έχουμε μία σαφή άποψη για τις σχέσεις Αλγερίας και Ρωσίας πρέπει να εξεταστεί η θέση που κράτησε η Μόσχα απέναντι στην αλγερινή λαϊκή εξέγερση του κινήματος Hirak. Στην πραγματικότητα, η ρωσική ηγεσία περιορίστηκε στην ελάχιστη υποστήριξη, ενώ ακόμα και μετά την ανατροπή του Προέδρου Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα η στάση της παρέμεινε διακριτική και ιδιαίτερα προσεκτική⁸¹. Ωστόσο, πίσω από αυτή την προσεκτική αντίδραση της Ρωσίας κρύβεται η βαθύτερη επιθυμία της να καταφέρει να διατηρήσει τις εταιρικές σχέσεις με την Αλγερία, ανεξάρτητα από το ποια θα είναι η έκβαση των διαδηλώσεων. Κύριο μέλημα της Ρωσίας αποτελεί η επιθυμία να διατηρηθούν οι συμβάσεις όπλων και οι επενδυτικές ευκαιρίες. Η Ρωσία φοβάται για τον προσανατολισμό και τις προτιμήσεις πολιτικής που μπορεί να υιοθετήσει μία κυβέρνηση υπό την ηγεσία της αντιπολίτευσης⁸². Είναι σαφές ότι συμφέρει τη Ρωσία η πολιτική μετάβαση στην Αλγερία να

80 Ρωσία- Αλγερία: μία αποτελεσματική στρατηγική σχέση, url: https://forumspb-com.translate.goog/en/news/news/rossiya-alzhir-effektivnoe-strategicheskoe-partnerstvo/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

81 Mohammedi Adlene ,*Russia-Algeria: A flexible and pragmatic partnership*, Fondation Mediterranee d' Etudes Strategiques, 22.01.2021 , page 11, url: <https://fmes-france.org/russia-algeria-a-flexible-and-pragmatic-partnership-by-adlene-mohammedi/> (πρόσβαση:12.04.2022)

82 Ρωσία- Αλγερία: μία αποτελεσματική στρατηγική σχέση, url: https://forumspb-com.translate.goog/en/news/news/rossiya-alzhir-effektivnoe-strategicheskoe-partnerstvo/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

μην συνδεθεί με ολοκληρωτική αλλαγή του καθεστώτος, γιατί εποφθαλμιά στην ικανότητα της Αλγερίας να ενεργεί ως διαιτητής, ώστε η ίδια να εδραιωθεί και να αναλάβει τον ρόλο του διαμεσολαβητή για την διευθέτηση εντάσεων σε γείτονες χώρες.⁸³

Ο αιματηρός απελευθερωτικός πόλεμος της Αλγερίας την κατέστησε πρωτεργάτη του παγκόσμιου αντιαποικιακού αγώνα και ενέπνευσε την διεξαγωγή παρόμοιων αγώνων αντίστασης σε παγκόσμιο επίπεδο. Μάλιστα, η Αλγερία δεν έχει διστάσει κατά καιρούς να αποδοκιμάσει τις ξένες εισβολές σε χώρες όπως το Ιράκ, τη Λιβύη και το Μάλι, τη στιγμή που μέχρι σήμερα υποστηρίζει το μέτωπο Πολισάριο στις διεκδικήσεις ανεξαρτησίας στη Δυτική Σαχάρα εναντίον των εδαφικών διεκδικήσεων του Μαρόκου. Ωστόσο, αν και θα περίμενε κανείς να κρατήσει παρόμοια στάση στο ζήτημα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, κάτι τέτοιο δεν επετεύχθη, καθώς στην έκτακτη Σύνοδο των Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε να απέχει από το ψήφισμα που καταδικάζει τις ρωσικές καταπατήσεις και ζητά την απόσυρση των ρωσικών δυνάμεων από την Ουκρανία. Εν αντιθέσει, ο αλγερινός πρέσβης περιορίστηκε σε μία χλιαρή δήλωση ότι «προωθούνται προσπάθειες και διπλωματικές εκκλήσεις αποσκοπώντας στην αποκλιμάκωση της τρέχουσας κατάστασης και την υιοθέτηση διαλόγου». Ο βασικότερος παράγοντας, εξαιτίας του οποίου η Αλγερία απείχε από το ψήφισμα του ΟΗΕ είναι η ισχυρή εταιρική σχέση ανάμεσα στις δύο χώρες, η οποία επικεντρώνεται στην αγορά στρατιωτικού εξοπλισμού και σε συνεργασίες στον τομέα των υδρογονανθράκων, της πυρηνικής ενέργειας, του εμπορίου και των επενδύσεων.⁸⁴ Αυτή η εξάρτηση και ο φόβος απώλειας των οφελών που προσφέρει σε ποικίλους τομείς της αλγερινής κοινωνίας εξηγεί σε κάποιο βαθμό αυτή την στάση.

Σχετικά με τις επιπτώσεις αυτού του πολέμου, αν και φαίνεται ότι άμεσα θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομία της χώρας, μακροπρόθεσμα αυτή η κατάσταση μπορεί να ανατραπεί. Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ τα δύο τρίτα των κρατικών εσόδων προέρχονταν από τους υδρογονάνθρακες πριν δέκα χρόνια, αυτή η κατάσταση έχει πληγεί από τις αυξανόμενες τιμές και το υψηλό κόστος των επιδοτήσεων, με αποτέλεσμα το ποσοστό αυτό να έχει μειωθεί σε

83 Carnegie endowment for international peace, Sada Middle East Analysis, *Ο προσεχτικός λογισμός της Ρωσίας στην Αλγερία*, 22 Μαρτίου 2019, url: https://carnegieendowment-org.translate.goog/sada/78667?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 12.04.2022)

84 Farrand Andrew , *Ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία, θα ανακουφίσει την πίεση στους ηγέτες της Αλγερίας- προς το παρόν*, Democracy in Exile, Dawn, Democracy for the Arab World Now, 4 Μαρτίου 2022, url: https://dawnmena-org.translate.goog/russias-war-in-ukraine-will-relieve-the-pressure-on-algerias-leaders-for-now/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:12.04.2022)

λιγότερο από το πενήντα τις εκατό. Η εκτίναξη των τιμών των υδρογονανθράκων, σαν συνέπεια του πολέμου στην Ουκρανία, ήρθαν να δώσουν μία ανάσα στο αδιέξοδο της Αλγερίας καθώς, αυτή τη στιγμή, η τιμή των αλγερινών υδρογονανθράκων είναι πενταπλάσια της αντίστοιχης του Απριλίου του 2020, ενώ νέες συμφωνίες κλείνονται, στην προσπάθεια επιβολής κυρώσεων ώστε να περιοριστεί ο ρόλος της Ρωσίας ως νούμερο ένα προμηθευτής φυσικού αερίου της Ευρώπης και να αναβαθμιστεί ο αντίστοιχος της Αλγερίας.

Παρ' όλα αυτά, δεν πρέπει να ξεχνάει κανείς ότι την Αλγερία ακολουθεί η φήμη κακοδιαχείρισης στον τομέα των υδρογονανθράκων και ελλিপών επενδυτικών ευκαιριών, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν εγγυήσεις ότι η αύξηση των εξαγωγών μπορεί να επιτευχθεί στο προσεχές μέλλον, τη στιγμή που η χώρα έχει την υποχρέωση να καλύψει και την εγχώρια ζήτηση. Αυτή η κατάσταση, σε συνδυασμό με τις πρωτοβουλίες της Ευρώπης να εντείνει την εκστρατεία για υιοθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, προκειμένου να μειώσει τον μελλοντικό κίνδυνο εξάρτησης από αυταρχικά καθεστάτα-παραγωγούς υδρογονανθράκων, αποδεικνύει ότι δεν υπάρχει καμία βεβαιότητα σχετικά με το πόσο θα διαρκέσει ο θετικός αντίκτυπος στην οικονομία της. Σε αυτή την κατάσταση, έρχεται να προστεθεί το γεγονός ότι η Αλγερία, ως μία από τις μεγαλύτερες χώρες-εισαγωγείς στον κόσμο, έχει στραφεί έπειτα από την περσινή διπλωματική ρήξη με την Γαλλία, αποκλειστικά προς την Ρωσία για κάλυψη αναγκών σε σιτηρά. Ρωσία και Ουκρανία αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ένα τρίτο των παγκόσμιων εξαγωγών σε σιτηρά, τα οποία παραμένουν απρόσιτα λόγω του πολέμου και ελλοχεύουν τον κίνδυνο εκτόξευσης της λαϊκής δυσανεξίας, εξαιτίας του πληθωρισμού των τροφίμων και της έλλειψης βασικών αγαθών. Κάτι τέτοιο μπορεί να πλήξει το εσωτερικό της χώρας, η σταθερότητα της οποίας αμφισβητείται και δοκιμάζεται σε καθημερινή βάση από το 2019.

4.3 Οι σχέσεις Αλγερίας- Ιράν- Παλαιστίνης

4.3.1 Αλγερία και Ιράν

Αλγερία και Ιράν είναι δύο χώρες, των οποίων οι σχέσεις σε διμερές επίπεδο κρατούν γερά τα τελευταία 21 χρόνια. Οι σχέσεις τους είχαν διακοπεί το 1993, εξαιτίας κατηγοριών που αφορούσαν την Τεχεράνη και σχετιζόνταν με την υποστήριξη που παρείχε στην ένοπλη πτέρυγα του Ισλαμικού Μετώπου Σωτηρίας. Ανάμεσα σε Αλγερία και Ιράν έχουν αναπτυχθεί οικονομικοί, πολιτιστικοί δεσμοί, ενώ δεν λείπουν και συμφωνίες που αφορούν πολιτικά θέματα. Ενδεικτικά, πρόκειται για τις μοναδικές χώρες που έφεραν αντίρρηση στην απόφαση

του Οργανισμού Ισλαμικής Συνεργασίας (OIC) να αναστείλει την επανένταξη της Συρίας, ύστερα από τον τρόπο που η κυβέρνηση αντιμετώπισε την εξέγερση για την ανατροπή του Προέδρου Μπασάρ Αλ Άσαντ.⁸⁵ Μάλιστα, η Αλγερία, υποστήριξε το 2007 το δικαίωμα του Ιράν να αναπτύξει πυρηνική τεχνολογία για ειρηνικούς πάντα σκοπούς. Τόσο η Αλγερία, όσο και το Ιράν υποστηρίζουν το κίνημα ανεξαρτησίας του μετώπου Πολισάριο στη Δυτική Σαχάρα, έναντι των εδαφικών διεκδικήσεων του Μαρόκου στην περιοχή. Η αστάθεια και οι τριβές στις σχέσεις Ιράν και Μαρόκου μαρτυρείται από την διακοπή των διπλωματικών σχέσεων ανάμεσά τους το 2009, όπου η ιρανική πρεσβεία κατηγορήθηκε για τη διάδοση του σιτικού Ισλάμ στην χώρα, αλλά και το 2018, όπου κυριάρχησαν κατηγορίες ότι υποστηρίζει το μέτωπο Πολισάριο. Έτσι, εξηγείται και το γεγονός ότι το Ιράν καλωσόρισε την διακοπή των διπλωματικών σχέσεων ανάμεσα σε Αλγερία και Μαρόκο το 2021.

Οι δεσμοί των δύο χωρών σφραγίζονται μέσα από την υπογραφή ακόμα και 70 σε αριθμό συμφωνιών και μνημονίων συνεργασίας που αφορούν τομείς όπως εμπόριο, την ενέργεια και τις εξορύξεις, επενδύσεις, υγεία, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, εκπαίδευση, πολιτισμό και τέχνη, τις τράπεζες, την γεωργία, τον τουρισμό, την δικαιοσύνη, ωστόσο υπάρχουν ακόμα περιθώρια επέκτασης και βελτίωσής τους.⁸⁶ Το γεγονός ότι και οι δύο χώρες βρίσκονται στην κορυφή της λίστας με τους κατόχους αποθεμάτων φυσικού αερίου εξηγεί και το ενδιαφέρον που διακρίνει και τις δύο χώρες για να μοιραστούν την τεχνογνωσία σχετικά με την παραγωγή και την εμπορία υγροποιημένου φυσικού αερίου. Στην ίδια βάση, έχουν ξεκινήσει συνομιλίες για την αγορά από μεριάς Ιράν του φωσφορικού άλατος της Αλγερίας, ενώ η βιομηχανική τους συνεργασία επισφραγίστηκε από την κατασκευή ενός εργοστασίου τσιμέντου στην Αλγερία που υλοποιήθηκε το 2008 και η αξία του ανερχόταν σε 300 εκατομμύρια δολάρια. Την τιμητική τους έχουν συμφωνίες που αφορούν τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Για παράδειγμα, ο αλγερινός όμιλος Tahkout και η ιρανική αυτοκινητοβιομηχανία Saipa έχουν συμφωνήσει να διαθέσουν 300 εκατομμύρια δολάρια, προκειμένου να ιδρύσουν ένα συγκρότημα 15 εργοστασίων στην περιοχή Tiaret, ενώ συμφωνίες έχουν υπογραφεί ανάμεσα στον ιδιωτικό

85 Ahmed Omar, *We can expect stronger Algeria- Iran ties as Israel plans to establish a base in Morocco*, MEMO, MIDDLE EAST MONITOR, November 23,2021 at 09.27, url: https://www-middleeastmonitor-com.translate.goog/20211123-we-can-expect-stronger-algeria-iran-ties-as-israel-plans-to-establish-a-base-in-morocco/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

86 Saada Hana, *Iran eyes strong ties with Algeria under new president* *Αμπντελματζίντ Τεμπούν*, Tehran Times, Straight Truth, December 17, 2019, url: https://www-tehrantimes-com.translate.goog/news/443102/Iran-eyes-strong-ties-with-Algeria-under-new-president-Αμπντελματζίντ Τεμπούν?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

όμιλο Rahmouni και τον κατασκευαστή Khodro και αφορά τη συναρμολόγηση αυτοκινήτων στην Αλγερία.⁸⁷

Οι σχέσεις ανάμεσα στις κεντρικές τράπεζες των δύο χωρών έχουν βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, ενώ συχνές είναι και οι ανταλλαγές υψηλόβαθμων τραπεζικών αξιωματούχων από το Ιράν και την Αλγερία. Σχετικά με τον τομέα του τουρισμού, ταξιδιωτικά γραφεία από τις δύο χώρες έχουν εντατικοποιήσει τις σχέσεις τους, προκειμένου να διευκολυνθεί, μέσω της τουριστικής συνεργασίας, η γνωριμία των δύο εθνών με την ιστορία και τον πολιτισμό του άλλου. Εξίσου σημαντική είναι και η διεύρυνση της συνεργασίας των δύο χωρών στον χώρο των μέσων ενημέρωσης και της ανταλλαγής τεχνολογίας Τύπου. Ενδεικτικά, έχει υπογραφεί μνημόνιο κατανόησης για την ανταλλαγή ειδήσεων ανάμεσα στο εθνικό πρακτορείο ειδήσεων της Αλγερίας (APS) και της ισλαμικής δημοκρατίας του Ιράν (IRNA) το 2018, το οποίο περιλαμβάνει ανταλλαγή υπηρεσιών πληροφόρησης, επισκέψεις αντιπροσώπων και ανταλλαγές δημοσιογράφων.⁸⁸ Όσον αφορά την πολιτιστική συνεργασία των δύο χωρών, η διεύρυνση των σχέσεων σε τομείς όπως το θέατρο, ο κινηματογράφος, η μουσική και η λογοτεχνία, η οποία εκδηλώνεται μέσα από συμπαραγωγές ταινιών και από εκθέσεις έργων εικαστικών και παραδοσιακών τεχνών, αποσκοπούν στην εξοικείωση των δύο λαών ως προς τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα του άλλου και στην ανταλλαγή πολιτιστικής γνώσης.

Οι συμφωνίες του Αβραάμ, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν το 2020, είχαν σαν συνέπεια τα ΗΑΕ, το Μπαχρέιν, το Σουδάν και το Μαρόκο να εξομαλύνουν τις σχέσεις τους με το Ισραήλ. Στην ίδια βάση, το Μαρόκο αναγνώρισε το Ισραήλ, με αντάλλαγμα την αναγνώριση, από μεριάς ΗΠΑ, της κυριαρχίας του στα αμφισβητούμενα εδάφη της Δυτικής Σαχάρας. Ειδικότερα, σε πρώτη φάση και συνεχίζοντας στην διατήρηση φιλο-παλαιστινιακής στάσης η Αλγερία χαρακτήρισε οποιαδήποτε προσπάθεια εξομάλυνσης των σχέσεων με το Ισραήλ ως «ανεύθυνη» και προσέγγισε το Ιράν. Σε απάντηση, ο υπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ, Γιαΐρ Λαπίντ, ανέφερε σε συνέντευξη Τύπου, τον Αύγουστο του 2021 στην Καζαμπλάνκα, ότι «η Αλγερία έχει μετατραπεί από τα έναρξη των αραβικών εξεγέρσεων σε πέρασμα για

87 Saada Hana, *Bright horizons for deeply-rooted Iranian- Algerian relations with both sides considering no limit for cooperation*, Tehran Times, Straight Truth , October 6, 2019, url: https://www-tehrantimes-com.translate.goog/news/440838/Bright-horizons-for-deeply-rooted-Iranian-Algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

88 Saada Hana, *Bright horizons for deeply-rooted Iranian- Algerian relations with both sides considering no limit for cooperation*, Tehran Times, Straight Truth , October 6, 2019, url: https://www-tehrantimes-com.translate.goog/news/440838/Bright-horizons-for-deeply-rooted-Iranian-Algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

τρομοκρατικά κινήματα με υποκίνηση του Ιράν», αλλά και ότι «η συνεργασία Αλγερίας Ιράν έχει προκαλέσει ανησυχίες, εξαιτίας της τάσης του Ιράν να διεισδύει σε όλες τις χώρες και να παρεμβαίνει στις υποθέσεις των αφρικανικών κρατών».⁸⁹ Στην ίδια βάση, τον Φεβρουάριο του 2022 και στα πλαίσια της 6^{ης} Συνόδου Κορυφής του Φόρουμ των χωρών εξαγωγής φυσικού αερίου στο Κατάρ, ο Ιρανός Πρόεδρος Εμπραχίμ Ραϊσί δήλωσε ότι το «Το Ιράν και η Αλγερία έχουν καλή συνεργασία μεταξύ τους, αλλά αυτό το επίπεδο αλληλεπίδρασης δεν αρκεί και ότι οι σχέσεις Τεχεράνης- Αλγερίου μπορούν να επεκταθούν». Πρόσθεσε επίσης, ότι «όπου βλέπουμε ανασφάλεια στην περιοχή, μπορούμε να δούμε τα ίχνη και τις συνέπειες της παρουσίας και της παρέμβασης ξένων, ιδιαίτερα Αμερικανών. Επομένως, η κύρια λύση στα προβλήματα και τις ανασφάλειες στην περιοχή είναι να κόψουμε το χέρι των Ηνωμένων Πολιτειών και ξένων από την περιοχή»,⁹⁰ ενώ δεν παρέλειψε να επαινέσει στάση της Αλγερίας απέναντι στο Ισραήλ. Στη συνάντηση αυτή, ο πρόεδρος της Αλγερίας, Αμπντελματζίντ Τεμπούν, εξέφρασε την επιθυμία του να επεκτείνει τις σχέσεις της χώρας του με την Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν σε διάφορους τομείς, ενώ, αναφερόμενος στη δίκαιη και υποστηρικτική στάση της χώρας του στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων του καταπιεσμένου παλαιστινιακού λαού, έκανε λόγο για την αντίθεση της Αλγερίας στη συνέχιση της ιδιότητας του Ισραήλ ως μέλος παρατηρητή της Αφρικανικής Ένωσης, προσθέτοντας ότι «η Αλγερία θα συνεχίσει σε αυτόν τον δρόμο, παρά το υπέρογκο κόστος που έχει επιβαρυνθεί για την αναζήτηση δικαιοσύνης».⁹¹

4.3.2 Αλγερία και Παλαιστίνη

Το Παλαιστινιακό ζήτημα είναι ένα θέμα που εγείρει το ενδιαφέρον και την προσοχή των Αλγερινών, οι οποίοι δεν χάνουν την ευκαιρία να αντιτάσσονται σθεναρά σε οποιαδήποτε προσπάθεια ομαλοποίησης των σχέσεων με το Ισραήλ, τη στιγμή που θεωρούν την αναγνώριση του Ισραήλ προδοσία, τόσο προς τους Άραβες, όσο και προς τον ισλαμικό κόσμο. Βέβαια, αυτή η στάση δεν είναι τυχαία, καθώς ο αιματηρός αγώνας που βίωσαν οι Αλγερινοί κατά τη διάρκεια του πολέμου για την ανεξαρτησία τους, κατέστησε την αντι-αποικιοκρατία και τον

89 The North Africa Post, *Israeli FM's statement on Algeria-Iran ties contains "accurate information"- Israeli Foreign Ministry*, August 26, 2021 12.07, url: https://northafricapost-com.translate.goog/51988-israeli-fms-statement-on-algeria-iran-ties-contains-accurate-information-israeli-foreign-ministry.html?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

90 *The serious will of the leaders of Iran and Algeria to improve the level of relations should be extended to all executive levels of the two countries*, Tue 22- February 2022 16.03, url: https://www-president-ir.translate.goog/en/134717?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

91 *The serious will of the leaders of Iran and Algeria to improve the level of relations should be extended to all executive levels of the two countries*, Tue 22- February 2022 16.03, url: https://www-president-ir.translate.goog/en/134717?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

αγώνα κατά του ιμπεριαλισμού ως βασικές αρχές της εξωτερικής τους πολιτικής. Αν προστεθεί και το γεγονός ότι ο πληθυσμός της Αλγερίας αποτελείται στην πλειοψηφία από Μουσουλμάνους και Άραβες, με αποτέλεσμα η ισλαμική και αραβική ταυτότητα να έχουν γερά θεμέλια, γίνεται κατανοητό γιατί η Αλγερία βρισκόταν πάντα στην πρώτη γραμμή υπεράσπισης της παλαιστινιακής υπόθεσης. Ενδεικτικά, υποστήριξε τους Άραβες συμμάχους της εναντίον του Ισραήλ στέλνοντας στρατεύματα και αεροσκάφη στον Πόλεμο των Έξι Ημερών το 1967, ενήργησε σύμφωνα με τα υπόλοιπα αραβικά κράτη στον Πόλεμο του Γιομ Κιπούρ το 1973, διέκοψε τις διπλωματικές σχέσεις με την Αίγυπτο όταν κατέληξε στη Συμφωνία του Καμπ Ντέιβιντ με το Ισραήλ, ενώ διατήρησε στενές επαφές με την οργάνωση για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO), παρέχοντας υλικοτεχνική υποστήριξη και δυνατότητες εκπαίδευσης σε Παλαιστίνιους μαχητές κατά τη δεκαετία του 1970 και τέλος βοήθησε την PLO να αποκτήσει καθεστώς παρατηρητή στον ΟΗΕ το 1974.⁹² Ακόμη, το 1988, όταν η Παλαιστίνη κήρυξε την ανεξαρτησία της, η Αλγερία ήταν η πρώτη χώρα στον κόσμο που την αναγνώρισε επίσημα. Παρά το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της θητείας του Προέδρου Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα η Αλγερία είχε υιοθετήσει μία παθητική και στάσιμη εξωτερική πολιτική με ελλιπή διπλωματία, την κατάσταση ήρθε να αλλάξει το 2019 ο Πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν, ο οποίος ασπάστηκε φιλο-παλαιστινιακή προσέγγιση στην Αφρικανική Ένωση και τον Αραβικό Σύνδεσμο, ιδίως μετά την απόφαση να χορηγηθεί στο Ισραήλ καθεστώς παρατηρητή. Ο κύριος λόγος για τους οποίους αποφάσισε να ακολουθήσει αυτή τη διπλωματική οδό είναι αρχικά το γεγονός ότι ο αγώνας για την ανεξαρτησία της Αλγερίας συνέπεσε με την άνοδο του παλαιστινιακού αντι-κατοχικού κινήματος, με αποτέλεσμα η νίκη κατά των Γάλλων και ο αγώνας κατά της αποικιοκρατίας να αποτελέσει πρότυπο για τους Παλαιστίνιους. Έτσι, η παλαιστινιακή υπόθεση βρίσκεται στο επίκεντρο της εθνικής τους ταυτότητας και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πολιτική νομιμότητα κάθε ηγέτη.⁹³ Στην ίδια βάση, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Αλγερία στα σύνορα με το Μαρόκο και η απειλή που νιώθει για την ασφάλεια και την εδαφική της ακεραιότητα, εξαιτίας των Συμφωνιών του Αβραάμ, αποτελούν ακόμα ένα λόγο προσέγγισης της Παλαιστίνης. Πιο συγκεκριμένα, η αναγνώριση από μεριάς Μαρόκου του Ισραήλ και κατ' επέκταση η συμφωνία άμυνας-ασφάλειας ανάμεσα στις δύο χώρες δεν άφησαν άπραγη την Αλγερία, η οποία προσκάλεσε τις παλαιστινιακές φατριές στην χώρα, προκειμένου να προσπαθήσει να πετύχει την μεταξύ τους συμφιλίωση και

92 Yilzam Musab, *Algeria's Stance on the Palestinian Issue*, ORSAM, Center for Middle Eastern Studies, 26.05.2021, url: https://www-orsam-org-tr.translate.goog/en/algerias-stance-on-the-palestinian-issue/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

93 Regez Ali Abo, *Algeria's recent proactive diplomacy on Palestine*, 10 Dec 2021, url: https://menaaffairs-com.translate.goog/algerias-recent-proactive-diplomacy-on-palestine/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

να αντισταθμίσει την προαναφερθείσα συμφωνία. Τέλος, η προσπάθεια για εκδημοκρατισμό της χώρας έχει δημιουργήσει την ανάγκη στον τελευταίο να υιοθετήσει μία δυναμική εξωτερική πολιτική, ώστε να ανταπεξέλθει στις προσδοκίες και τις φιλοδοξίες των πολιτών. Αν προστεθεί και η προκλητική συμπεριφορά του Ισραήλ, η οποία εκδηλώνεται μέσα από συνεχόμενες επιθέσεις στην Ιερουσαλήμ και στο τέμενος Al-Aqsa, συνειδητοποιούμε την σημασία υιοθέτησης της προσέγγισης.

Από το 2007, οπότε και πραγματοποιήθηκε παλαιστινιακός εμφύλιος ανάμεσα στη Φατάχ και τη Χαμάς, πολλές χώρες συμπεριλαμβανομένου της Σαουδικής Αραβίας, της Υεμένης, του Κατάρ, της Αιγύπτου και της Ρωσίας έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες, στην προσπάθειά τους να πετύχουν συμφιλίωση ανάμεσα στα δύο μέρη. Ωστόσο, η μη συμμόρφωση των δυο πλευρών με τις υπογεγραμμένες συμφωνίες είχαν σαν συνέπεια καμία από αυτές της προσπάθειες να μην καρποφορήσει. Η Αλγερία, για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, αποφάσισε να πάρει την κατάσταση στα χέρια της και να δοκιμάσει την τύχη της στην προσπάθεια συμφιλίωσης των αντιμαχόμενων παλαιστινιακών πλευρών. Ο Αλγερινός Πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν δήλωσε, στις 6 Δεκεμβρίου 2021, την επιθυμία της χώρας να φιλοξενήσει έναν διάλογο ανάμεσα σε Χαμάς και Φάταχ. Σαν αποτέλεσμα, στις 16 Ιανουαρίου 2022 κατέφθασαν στη χώρα έξι παλαιστινιακές αντιπροσωπείες, συμπεριλαμβανομένων της Φατάχ, της Χαμάς, της Ισλαμικής Τζιχάντ, του Δημοκρατικού Μετώπου για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης(DFLP), του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης(PFLP) και του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης- Γενική Διοίκηση.⁹⁴ Στα πλαίσια της συνάντησης, ο Πρόεδρος Αμπντελματζίντ Τεμπούν ανακοίνωσε στον Παλαιστίνιο Πρόεδρο Mahmoud Abas μία οικονομική συνεισφορά προς την Παλαιστίνη, ύψους 100 εκατομμυρίων δολαρίων, ενώ έκανε γνωστή την παραχώρηση 300 υποτροφιών για Παλαιστίνιους φοιτητές σε πανεπιστήμια της Αλγερίας. Τα κυριότερα εμπόδια για τη συμφιλίωση προέρχονται από διαφωνίες των δύο μεγαλύτερων κινημάτων, της Φατάχ και της Χαμάς. Για παράδειγμα, οι καθυστερημένες βουλευτικές και προεδρικές εκλογές της Παλαιστινιακής Αρχής, ο μηχανισμός για τη διεξαγωγή των εκλογών, το νομοθετικό σώμα και ο τρόπος κατανομής των εδρών της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, αλλά και θέματα που αφορούν μισθούς των εργαζομένων της Παλαιστινιακής Αρχής και οι κυρώσεις που η τελευταία επέβαλε στη Γάζα από τον Μάρτιο του 2017 είναι ακανθώδη ζητήματα που παρακωλύουν την επίτευξη

94 Jalal Rasha Abou, *Can Algeria succeed in Palestinian reconciliation file, where others failed?*, *Al Monitor*, January 24, 2022, url: https://www-al-monitor-com.translate.goog/originals/2022/01/can-algeria-succeed-palestinian-reconciliation-file-where-others-failed?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

συμφιλίωσης.⁹⁵ Παρά τις διάφορες απόψεις που ακούγονται περί αδυναμίας της Αλγερίας να πετύχει το δύσκολο αυτό εγχείρημα, εξαιτίας της έλλειψης πραγματικής επίγνωσης των αιτιών της παλαιστινιακής διαίρεσης, η οποία βασίζεται στην ανύπαρκτη πολιτική αρμονία ανάμεσα στη Φατάχ και τη Χαμάς (ενώ η Φατάχ αναγνωρίζει το Ισραήλ και ελπίζει σε μία διευθέτηση της σύγκρουσης μαζί του, η Χαμάς αρνείται κατηγορηματικά να ακολουθήσει αυτό το δρόμο),⁹⁶ η συνέπεια και η ειλικρίνεια που έδειξε η Αλγερία, ιδίως σε μία εποχή που πολλά αραβικά κράτη ομαλοποιούν τις σχέσεις τους με το Ισραήλ ενισχύοντας εντέλει τη νομιμότητά του, αποτελούν έναν φάρο ελπίδας για διαμεσολάβηση και διευθέτηση των διαφορών ανάμεσα στις αντίπαλες παλαιστινιακές οργανώσεις.

4.4 Οι σχέσεις Αλγερίας με την Γαλλία και την Κίνα

4.4.1 Αλγερία και Γαλλία

Το 1962 η Αλγερία κέρδισε την ανεξαρτησία της, έπειτα από έναν οκταετή αιματηρό πόλεμο, ο οποίος κόστισε τη ζωή σε ενάμιση εκατομμύριο Αλγερινούς πολίτες. Μέχρι το 1999 οπότε και η γαλλική εθνοσυνέλευση αναγνώρισε επίσημα ότι επρόκειτο πράγματι για «πόλεμο» στην Αλγερία, η Γαλλία μιλούσε μόνο για «αλγερινά γεγονότα». Από την ανεξαρτησία της Αλγερίας, το 1962, οι σχέσεις ανάμεσα στις δύο χώρες ισορροπούν σε μία λεπτή γραμμή. Ειδικότερα, Γαλλία και την πρώην αποικία της συνδέουν ισχυρές οικονομικές σχέσεις, με κωλύματα ωστόσο σε πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο. Ακόμα και μετά τον τερματισμό του πολέμου για την πολυπόθητη ανεξαρτησία της, η Αλγερία συνέχισε να επηρεάζεται οικονομικά από την Γαλλία, εξαιτίας του καθιερωμένων εμπορικών σχέσεων, αλλά και λόγω έλλειψης έμπειρων κυβερνητικών στελεχών.

Μάλιστα, η Γαλλία παρείχε τεράστια οικονομική βοήθεια προς την Αλγερία μετά την ανεξαρτησία της, με το πρόσχημα της συνεργασίας, αλλά στην πραγματικότητα εφοφθαλμιώντας στην διατήρηση δεσμών μαζί της, προκειμένου να αξιοποιήσει αυτή την σχέση ως «στρατηγική δίοδο για τον τρίτο κόσμο». Οι οικονομικοί δεσμοί των δύο χωρών

95 Alswerky Sanaa, *Algeria To Host Palestinian Factions for Reconciliation Talks*, themedialine, 01/17/2022, url: https://themedialine.org/TOP-STORIES/ALGERIA-TO-HOST-PALESTINIAN-FACTIONS-FOR-RECONCILIATION-TALKS/?_X_TR_SL=EN&_X_TR_TL=EL&_X_TR_HL=EL&_X_TR_PTO=SC (πρόσβαση: 06.05.2022)

96 Jalal Rasha Abou, *Can Algeria succeed in Palestinian reconciliation file, where others failed?*, *Al Monitor*, January 24, 2022, url: https://www-al-monitor-com.translate.goog/originals/2022/01/can-algeria-succeed-palestinian-reconciliation-file-where-others-failed?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)

υστερούσαν σε δυναμική, ωστόσο από το 1999 και έπειτα παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων τους. Ειδικότερα, για το χρονικό διάστημα από το 1999 έως το 2013 παρατηρήθηκε τριπλασιασμός στο εμπόριο των δύο χωρών με την Αλγερία να βρίσκεται στην κορυφή της λίστας με τους εμπορικούς εταίρους της Γαλλίας στην Αφρική, αποτελώντας συνολικά την τρίτη μεγαλύτερη αγορά για τις γαλλικές εξαγωγές, μετά την Κίνα και τη Ρωσία.⁹⁷ Όσον αφορά τη Γαλλία, το 2019, αποτελούσε τον δεύτερο μεγαλύτερο εταίρο της Αλγερίας μετά την Κίνα με εξαγωγές που ανέρχονταν σε 4,98 δισεκατομμύρια δολάρια, τη στιγμή που ανήκει στους κορυφαίους επενδυτές εκτός του τομέα των υδρογονανθράκων και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους ξένους εργοδότες στην Αλγερία.

Σε πολιτικό επίπεδο, αξίζει να αναφερθεί ότι κατά την περίοδο του εμφυλίου πολέμου στην Αλγερία και σε πρώτη φάση, η Γαλλία δεν σκόπευε να επέμβει στις εσωτερικές υποθέσεις του κράτους. Παρόλα αυτά, το ενδεχόμενο επικράτησης του Ισλαμικού Μετώπου Σωτηρίας (FIS), ελλόχευε κινδύνους για τα συμφέροντά της, καθώς υπήρχε πιθανότητα επιρροής των μουσουλμάνων της περιοχής του Μάγκρεμπ που ζούσαν στην Γαλλία από το ισλαμικό κίνημα. Αυτός ήταν και ο κύριος λόγος για τον οποίο η Γαλλία αποφάσισε να μεταφέρει, μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ποσό των 40 εκατομμυρίων ευρώ στην Αλγερία, προκειμένου να ενισχύσει το έργο της αλγερινής κυβέρνησης, ώστε να είναι συνυφασμένο με τα συμφέροντά της.⁹⁸

Όπως προαναφέρθηκε, η Γαλλία αποδέχθηκε επίσημα τον πόλεμο ανεξαρτησίας της Αλγερίας μόλις το 1999. Ωστόσο, η άρνηση της Γαλλίας να ζητήσει επίσημη συγγνώμη για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του αποικισμού, συνεχίζει να παραμένει ακανθώδες ζήτημα για τη βιωσιμότητα των διμερών σχέσεων των δύο χωρών. Ενδεικτικά, ο πρώην Γάλλος Πρόεδρος Φρανσουά Ολλάντ, δήλωσε το 2012 και κατά τη διάρκεια επίσημης επίσκεψης στην Αλγερία ότι επρόκειτο για μία «άδικη και βάνανυση κατοχή της χώρας», παραλείποντας, όμως, μία συγγνώμη. Ομοίως, ο Γάλλος Πρόεδρος Εμμανουέλ Μακρόν αναφέρθηκε σε ομιλία του, το 2017, σε «εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας» που διέπραξε η Γαλλία στην Αλγερία, ενώ το 2019, αναγνώρισε την ύπαρξη μίας συστηματικής διοικητικής αλυσίδας από μεριάς γαλλικού στρατού που επιδιδόταν σε βασανιστήρια κατά τη διάρκεια του πολέμου για την ανεξαρτησία.⁹⁹

97 Halil Aybuke Rabia , *Οι σχέσεις μεταξύ Αλγερίας και Γαλλίας στη σκιά της αποικιακής κληρονομιάς: Μία νέα σελίδα πιθανή*, Πανεπιστήμιο Beyazit, 10.12.2021, σελ. 714.

98 Halil Aybuke Rabia , *Οι σχέσεις μεταξύ Αλγερίας και Γαλλίας στη σκιά της αποικιακής κληρονομιάς: Μία νέα σελίδα πιθανή*, Πανεπιστήμιο Beyazit, 10.12.2021, σελ. 706.

99 Halil Aybuke Rabia , *Οι σχέσεις μεταξύ Αλγερίας και Γαλλίας στη σκιά της αποικιακής κληρονομιάς: Μία νέα σελίδα πιθανή*, Πανεπιστήμιο Beyazit, 10.12.2021, σελ. 708.

Και σε αυτές τις περιπτώσεις, παρά τις προσπάθειες επούλωσης των πηγών του παρελθόντος, παραλείφθηκε η επίσημη συγγνώμη. Ο νέος Πρόεδρος της Αλγερίας, Αμπντελματζίντ Τεμπούν, ακολούθησε νέα τακτική στην εξωτερική πολιτική προσπαθώντας να μειώσει την εξάρτηση από την πρώην αποικιακή χώρα και πλησιάζοντας άλλους εταίρους όπως την Ρωσία, την Κίνα και ιδίως την Τουρκία. Ρήξη ανάμεσα στις δύο χώρες επιτεύχθηκε και τον Μάιο του 2020, εξαιτίας της προβολής από μεριάς γαλλικής δημόσιας τηλεόρασης ενός ντοκιμαντέρ για το κίνημα Hirak, μία κίνηση που θεωρήθηκε προσβολή και επίθεση εναντίον του αλγερινού λαού, με αποτέλεσμα να ανακληθεί ο Αλγερινός πρέσβης της από το Παρίσι πίσω στην χώρα, με σκοπό διαβουλεύσεις. Επιδιώκοντας να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη της Αλγερίας, η Γαλλία της παρέδωσε, τον Ιούλιο του 2020, τα κρανία 24 αντιστασιακών που αποκεφαλίστηκαν κατά τη διάρκεια της αποικιακής κατοχής και φυλάσσονταν μέχρι πρότινος σε μουσείο στο Παρίσι. Αυτή η κίνηση, ωστόσο, δεν ήταν αρκετή ώστε να σταματήσει το κατά καιρούς τεταμένο κλίμα ανάμεσα στις δύο χώρες. Οφείλουμε να αναφέρουμε ότι η Γαλλία έθεσε, στα τέλη του 2020, στον Γάλλο ιστορικό Benjamin Stora, το έργο να εκδώσει λεπτομερή έκθεση για τις σχέσεις των δύο χωρών, με την ελπίδα να επιτευχθεί συμφιλίωση. Και σε αυτή την περίπτωση, η επιλεκτική επιλογή των ιστορικών γεγονότων και η αποσιώπηση κρίσιμων και ευαίσθητων ζητημάτων απογοήτευσαν για άλλη μία φορά την Αλγερία.¹⁰⁰

Στον πολιτιστικό τομέα και τον τομέα της εκπαίδευσης είναι αξιοσημείωτη η ευρείας κλίμακας χρησιμοποίηση της γαλλικής γλώσσας. Παρά το γεγονός ότι επίσημη γλώσσα του κράτους είναι τα αραβικά, προτιμούνται τα γαλλικά ως γλώσσα επικοινωνίας από περίπου δέκα εκατομμύρια Αλγερινούς, με ανεπίσημες στατιστικές να δείχνουν την επικράτηση των γαλλικών σε τομείς όπως η οικονομία, ο πολιτισμός, οι τέχνες, ο τουρισμός και οι υπηρεσίες. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει, ώστε να περιοριστεί η γαλλική επιρροή και να αναζωογονηθούν οι αραβικές πολιτιστικές αξίες, το γεγονός ότι η καλή γνώση της γαλλικής γλώσσας είναι προαπαιτούμενη για την εύρεση μίας αξιοπρεπούς εργασίας, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι εξετάσεις για απόδοση υποτροφιών σε Αλγερινούς πολίτες που επιθυμούν να εκπαιδευτούν σε πανεπιστήμια της Γαλλίας πραγματοποιούνται στα γαλλικά και το ότι όλες οι ειδικότητες στα αλγερινά πανεπιστήμια διδάσκονται στα γαλλικά αποδεικνύουν τον υψηλό βαθμό εισχώρησης της γαλλικής γλώσσας στον τομέα της εκπαίδευσης.¹⁰¹

100 Abdenour Toumi, *Υπάρχει ελπίδα για τις γαλλοαλγερινές σχέσεις;*, Daily Sabah, 07/07/2021 12.05 a.m.url: https://www-dailysabah-com.translate.goog/opinion/op-ed/is-there-a-hope-for-french-algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.02.2022)

101 Halil Aybuke Rabia , *Οι σχέσεις μεταξύ Αλγερίας και Γαλλίας στη σκιά της αποικιακής κληρονομιάς: Μία νέα σελίδα πιθανή*, Πανεπιστήμιο Beyazit, 10.12.2021, σελ. 717.

Κλείνοντας, αξίζει να γίνει και μία αναφορά στη συνεργασία των δύο χωρών στους τομείς της εθνικής ασφάλειας και του στρατού. Γαλλία και Αλγερία μοιράζονται κοινές ανησυχίες για την εθνική τους ασφάλεια, με το Παρίσι να αντιμετωπίζει το Αλγέρι ως αξιόπιστο εταίρο στην καταπολέμηση εξτρεμιστικών ομάδων, τρομοκρατικών οργανώσεων, λαθρεμπορίας ανθρώπων και όπλων και παράνομης μετανάστευσης. Οι τελευταίες εξελίξεις στο Μάλι και το Τσαντ έχουν καθιερώσει την Αλγερία σταθεροποιητικό παράγοντα στην περιοχή που δεν διστάζει να αναλαμβάνει ρόλο αξιόπιστου μεσολαβητή ανάμεσα σε τοπικούς ηγέτες και στις ευρωπαϊκές, ρωσικές και αμερικανικές ειδικές δυνάμεις που επιχειρούν εκεί.¹⁰² Αυτός είναι και ο κύριος λόγος, για τον οποίο η Αλγερία, στα πλαίσια καταπολέμησης των εξτρεμιστών, συνεργάζεται με την κορυφαία Task Force Takuba και τις ευρωπαϊκές ειδικές δυνάμεις που εκπαιδεύουν την κοινή δύναμη της Ομάδας Πέντε (G-5), η οποία δημιουργήθηκε στο Νουακσότ της Μαυριτανίας το 2014 από τα κράτη του Σαχέλ.¹⁰³

Οι σχέσεις Αλγερίας – Γαλλίας, πάντως, δοκιμάστηκαν τον Οκτώβριο του 2021, εξ αιτίας των κατηγοριών του Παρισιού εναντίον του Αλγερίου ότι υποδαυλίζει μίσος προς την Γαλλία, ενώ ο Πρόεδρος Μακρόν αμφισβήτησε το γεγονός ότι η Αλγερία υπήρχε ως έθνος πριν την γαλλική εισβολή το 1830.¹⁰⁴ Προηγουμένως και σε διάστημα ενός μήνα πριν τις παραπάνω κατηγορίες η Γαλλία είχε μειώσει τις ποσοστώσεις βίζας για πολίτες της Αλγερίας, του Μαρόκου και της Τυνησίας, κάτι που όπως ήταν αναμενόμενο προκάλεσε δυσαρέσκεια και σφοδρή αντίδραση από την Αλγερία. Σαν απάντηση στις παραπάνω ενέργειες η Αλγερία απέσυρε τον πρεσβευτή της από τη Γαλλία και στις 3 Οκτωβρίου 2021, ενώ απέκλεισε τα γαλλικά στρατιωτικά αεροσκάφη από τον αλγερινό εναέριο χώρο της. Στην ίδια βάση και σε απάντηση των παραπάνω σχολίων, ο Αμπντελματζίντ Τεμπούν, δηλώνοντας αναστατωμένος με τον Γάλλο

102 Abdenmour Toumi, *Υπάρχει ελπίδα για τις γαλλοαλγερινές σχέσεις;*, Daily Sabah, 07/07/2021 12.05 a.murl: https://www-dailysabah-com.translate.goog/opinion/op-ed/is-there-a-hope-for-french-algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.02.2022)

103 Abdenmour Toumi, *Υπάρχει ελπίδα για τις γαλλοαλγερινές σχέσεις;*, Daily Sabah, 07/07/2021 12.05 a.murl: https://www-dailysabah-com.translate.goog/opinion/op-ed/is-there-a-hope-for-french-algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.02.2022)

104 *Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών πραγματοποιεί ξαφνική επίσκεψη στην Αλγερία, προτρέποντας να εκτονωθούν οι εντάσεις Παρισιού- Αλγέρι*, 08/12/2021 19:16, url: https://www-france24-com.translate.goog/en/europe/20211208-french-foreign-minister-makes-surprise-visit-to-algeria-urges-eased-paris-algiers-tensions?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:18.02.2022)

ομόλογό του, έκανε λόγο για πολύ επικίνδυνες δηλώσεις, τονίζοντας ότι «η ιστορία των λαών δεν πρέπει να διακυβεύεται και οι Αλγερινοί δεν πρέπει να ταπεινώνονται»¹⁰⁵ και δεν δίστασε να μοϊκοτάρει μια μεγάλη σύνοδο κορυφής του Νοεμβρίου στο Παρίσι για την κατεστραμμένη από τον πόλεμο γείτονα της Αλγερίας, τη Λιβύη. Προκειμένου να κατευναστεί η διαμάχη ανάμεσα στις δύο χώρες, η γαλλική Προεδρία εξέφρασε την λύπη της για τις παρεξηγήσεις που προκλήθηκαν από τις παρατηρήσεις, ενώ τονίστηκε ο σεβασμός που δεν σταμάτησε ποτέ να τρέφει ο Μακρόν για το αλγερινό έθνος και την ιστορία του και για την κυριαρχία της Αλγερίας. Αυτή η δήλωση ηρέμησε λίγο την κατάσταση με τον αλγερινό Υπουργό Εξωτερικών, Ραμτάνι Λαμάμρα, να αποφασίζει να εκπροσωπήσει τελικά την Αλγερία στη διάσκεψη της Λιβύης. Ακόμη, ο Γάλλος Υπουργός Εξωτερικών πραγματοποίησε τον Νοέμβριο επίσκεψη στην Αλγερία, η οποία προετοιμαζόταν να γιορτάσει τον Μάρτιο του 2022 την 60ή επέτειο ανεξαρτησίας της. Ωστόσο, παρά τις κατά καιρούς διαφωνίες και τη ρήξη που επέρχεται κατά καιρούς στη σχέση των δύο χωρών, Αλγερία και Γαλλία θα συνεχίζουν να συνεργάζονται προς ικανοποίηση κοινών συμφερόντων αρκεί η Γαλλία να αναγνωρίσει την ισάξια θέση της Αλγερίας στον παγκόσμιο χάρτη, να την αντιμετωπίζει σαν ισότιμο εταίρο και όχι ως αποικιακό, διοικητικό διαμέρισμα.

4.4.2 Οι σχέσεις Αλγερίας-Κίνας

Οι διπλωματικές σχέσεις Αλγερίας Κίνας περιλαμβάνουν διμερείς συνεργασίες σε διάφορους τομείς, χαρακτηρίζονται από ισχυρή δυναμική, έχουν αντέξει στο χρόνο, ενώ δεν λείπουν και οι προοπτικές για περαιτέρω ανάπτυξη και διεύρυνση. Όλα ξεκίνησαν την δεκαετία του 1950, οπότε και η Κίνα δεν δίστασε να συνδράμει στην υποστήριξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της Αλγερίας. Μάλιστα, ήταν η πρώτη μη αραβική χώρα που αναγνώρισε τον σχηματισμό της προσωρινής κυβέρνησης της Αλγερίας, τον Σεπτέμβριο του 1958, γεγονός που συνέβαλε ώστε αυτές οι δύο χώρες να συνάψουν πλήρεις διπλωματικούς δεσμούς στις 20 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Στην ίδια βάση, η Κίνα έστειλε τον Απρίλιο του 1963 ιατρική ομάδα, της οποίας η εμπειρία και η επαγγελματική αφοσίωση συνείσφερε στην τοποθέτηση βάσεων για την ανάπτυξη του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στην Αλγερία. Έκτοτε, έχουν σταλεί συνολικά 21 ομάδες υγειονομικού προσωπικού στην Αλγερία, που αριθμούν

105 Mimouni Abbas, *Ο Αλγερινός Πρόεδρος αποκλείει την εξομάλυνση των σχέσεων με τη Γαλλία*, 06.11.2021, url: https://www-aa-com-tr.translate.google.com/en/africa/algerian-president-rules-out-normalizing-relations-with-france/2413568?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc# (πρόσβαση:10.03.2022)

περισσότερους από 2.800 κινέζους ιατρούς.¹⁰⁶ Σε ανθρωπιστικό επίπεδο, έπειτα από τον σεισμό 6,8 ρίχτερ που έπληξε την Αλγερία τον Μάιο του 2003 και είχε ανθρώπινες απώλειες και υλικές ζημιές, η Κίνα δεν δίστασε να στείλει στην Αλγερία ομάδα διάσωσης, προκειμένου να ενισχύσει το έργο της κυβέρνησης στην αποκατάσταση των καταστροφών. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτος μπορεί να θεωρηθεί ο ρόλος που διαδραμάτισε η Αλγερία το 1971 ως χώρα-υποστηρικτής του ψηφίσματος που αφορούσε την αποκατάσταση της νόμιμης έδρας της Κίνας στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Από την δεκαετία του 1990 άρχισαν να ανθίζουν οι εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο χώρες, οι οποίες απογειώθηκαν σοβαρά την δεκαετία του 2000. Παρά το γεγονός ότι συνεργάζονται μέσω πολυμερών φόρουμ συνεργασίας, όπως το Φόρουμ για τη Συνεργασία Κίνας- Αφρικής (FOCAC) και το Φόρουμ Συνεργασίας Κίνας- Αραβικών Κρατών (CASCF), οι διμερείς σχέσεις είναι αυτές που κυριαρχούν στις οικονομικές και εμπορικές ανταλλαγές, ενώ από το 2014 η σχέση τους έχει εμβαθύνει μέσω μίας «Συνολικής Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης» υψηλότερου επιπέδου.¹⁰⁷ Μία αναμόρφωση της προσέγγισης της Κίνας στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής (MENA) και Μέσης Ανατολής υποστηρίχθηκε μέσω της πρωτοβουλίας Belt and Road (BRI) το 2013, σύμφωνα με την οποία προωθείται στενότερη συνεργασία στον ενεργειακό τομέα, εντατικοποιούνται οι επενδύσεις, το εμπόριο και οι κατασκευές και η συνεργασία επεκτείνεται στους τομείς της πυρηνικής ενέργειας, των διαστημικών δορυφόρων και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.¹⁰⁸ Στον τομέα του εμπορίου, η Κίνα παραμένει ο σημαντικότερος εταίρος της Αλγερίας από το 2013 και έκτοτε καταλαμβάνει την πρώτη θέση, ενώ η Αλγερία είναι ο πέμπτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κίνας στην Αφρική. Όσον αφορά στον τομέα των επιχειρήσεων, πλήθος κινεζικών επιχειρήσεων είναι εδραιωμένες στην Αλγερία, οι οποίες ασχολούνται με τον κατασκευαστικό και ενεργειακό τομέα κατά βάση. Τα τελευταία είκοσι χρόνια, μάλιστα, τα δημόσια έργα που δημιουργήθηκαν ξεπέρασαν τα 70

106 Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Liberia , *Οι μακροχρόνιοι δεσμοί Κίνας- Αλγερίας δείχνουν ισχυρή δυναμική ανάπτυξης*, url: https://www-mfa-gov-cn.translate.goog/ce/celr/eng/majorevents/t417111.htm?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.04.2022)

107 Gatham House , *Εξισορρόπηση των οικονομικών σχέσεων της Αλγερίας με την Κίνα*, 3 Δεκεμβρίου 2020, url: https://www-chathamhouse-org.translate.goog/2020/12/rebalancing-algerias-economic-relations-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

108 Calabrese John , «Η Νέα Αλγερία» και η Κίνα, 26 Ιανουαρίου 2021 url: https://www-mei-edu.translate.goog/publications/new-algeria-and-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

δισεκατομμύρια δολάρια. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται το νέο κτίριο του υπουργείου Εξωτερικών, η όπερα του Αλγερίου, τα ξενοδοχεία Sheraton στο Αλγέρι και το Οράν, το μεγάλο τζαμί του Αλγερίου, ο αυτοκινητόδρομος Ανατολής-Δύσης και ένας νέος τερματικός σταθμός στο αεροδρόμιο Houari Boumediene.¹⁰⁹ Δεκάδες χιλιάδες μονάδες κοινωνικής στέγασης έχουν κατασκευαστεί αποσκοπώντας την μείωση του πολυετούς προβλήματος έλλειψης κατοικιών στην Αλγερία και ταυτόχρονα με κοινωνικό συμβολισμό. Κατά την περίοδο 2005-2020, οι κατασκευαστικές και επενδυτικές δραστηριότητες της Κίνας στην Αλγερία επικεντρώθηκαν στον τομέα των μεταφορών και των ακινήτων και ανήλθαν στα 23,85 δισεκατομμύρια δολάρια. Σχετικά με τις ενεργειακές εταιρείες, στην Αλγερία δραστηριοποιούνται οι τρεις γιγαντιαίες κρατικές επιχειρήσεις ενέργειας, China National Petroleum Corporation (CNPC), China Petroleum and Chemical Corporation (SINOEC) και China National Offshore Oil Corporation (CNOOC), χωρίς όμως να κυριαρχούν στην αγορά.¹¹⁰ Παρ' όλα αυτά, η ανάπτυξη όλων αυτών των κινεζικών εταιρειών δεν συνδέεται με την δημιουργία θέσεων εργασίας για τους Αλγερινούς πολίτες, καθώς οι εργαζόμενοι σε αυτές είναι Κινέζοι, μία κατάσταση που δημιουργεί δυσφορία στην Αλγερία. Πιο συγκεκριμένα, το 2016 οι Κινέζοι εργαζόμενοι αριθμούσαν περίπου 90.000, ένας αριθμός που σήμερα ανέρχεται στους 50.000.

Στον τομέα της υγείας, η Αλγερία ήταν από τις πρώτες χώρες που κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας έστειλε ιατρικές προμήθειες στην Κίνα. Σαν ανταπόδοση, το Πεκίνο δώρισε ιατρικό εξοπλισμό σε 150 χώρες, μεταξύ των οποίων και της Αλγερίας, με τον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν να δηλώνει ότι «η Κίνα είναι αληθινός φίλος της Αλγερίας». Από το 1963, οπότε και στάλθηκε η πρώτη ιατρική βοήθεια στην Αλγερία, όπως προαναφέρθηκε, οι κινεζικές ιατρικές ομάδες έχουν περιθάψει περίπου 1,7 εκατομμύρια ασθενείς, εφαρμόζοντας περίπου 25 εκατομμύρια κλινικές θεραπείες.¹¹¹ Τέλος, την παράδοση στη συνεργασία των δύο χωρών στο τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ήρθε να σφραγίσει, τον Απρίλιο του

109 Calabrese John , «Η Νέα Αλγερία» και η Κίνα, 26 Ιανουαρίου 2021 url: https://www-mei-edu.translate.goog/publications/new-algeria-and-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

110 Calabrese John , «Η Νέα Αλγερία» και η Κίνα, 26 Ιανουαρίου 2021 url: https://www-mei-edu.translate.goog/publications/new-algeria-and-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

111 Gatham House , *Εξισορρόπηση των οικονομικών σχέσεων της Αλγερίας με την Κίνα*, 3 Δεκεμβρίου 2020, url: https://www-chathamhouse-org.translate.goog/2020/12/rebalancing-algerias-economic-relations-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

2020, μία σύμβαση 500 εκατομμυρίων που υπεγράφη ανάμεσα στις δύο κυβερνήσεις και αφορούσε τη δημιουργία ενός νοσοκομείου 700 κλινών στην περιοχή Zeralda του Αλγερίου.

Όσον αφορά τον τομέα στρατιωτικού εξοπλισμού, ως παλαιότερος και στενότερος εταίρος στην περιοχή, ο αλγερινός στρατός έχει προμηθευτεί από την Κίνα τρεις φρεγάτες, τον αντιαρματικό πύραυλο HJ-12, ο οποίος έχει την δυνατότητα να καταστρέψει τα περισσότερα άρματα μάχης, συμπεριλαμβανομένων των αμερικανικών αρμάτων μάχης Abrams του Μαρόκου. Στην ίδια βάση, η Αλγερία έχει προμηθευτεί και το μη επανδρωμένο εναέριο όχημα μάχης CH-4 της China Aerospace Science and Technology Corporation, το οποίο την φέρνει σε πλεονεκτική θέση έναντι του Μαρόκου, το οποίο δεν διαθέτει παρόμοιο μαχητικό drone.¹¹²

Τέσσερις είναι οι βασικοί λόγοι, για τους οποίους η Κίνα ενδιαφέρεται για την οικοδόμηση ισχυρών σχέσεων με την Αλγερία. Αρχικά, η σημαντική γεω-στρατηγική της τοποθεσία που παρέχει πρόσβαση λόγω εγγύτητας στην Ευρώπη, στο Σαχέλ την καθιστά σημαντικό κόμβο για την πρωτοβουλία Belt and Road. Ακόμη, η επιρροή που μπορεί να ασκήσει η Αλγερία στην Μεσόγειο και την Αφρικανική Ένωση, μέσα από φόρουμ στα οποία συμμετέχει, αποτελεί ακόμα έναν λόγο προσέγγισής της. Σε αυτά έρχονται να προστεθούν το πρόσφορο έδαφος που παρέχει η χώρα για την ανάπτυξη κρατικών συμβάσεων, εμπορικών συνεργασιών και κινέζικων εταιρειών και οι ευκαιρίες που τα τελευταία σχέδια εξόρυξης της Αλγερίας έχουν δημιουργήσει για αναζήτηση πρώτων υλών.

Βέβαια, η στρατηγική σχέση των δύο χωρών έχει περιθώρια βελτίωσης και μπορεί να απογειωθεί, σε περίπτωση που η Αλγερία καταφέρει να μειώσει αν όχι να επιλύσει τα προβλήματα που ταλαιπωρούν το εσωτερικό της κοινωνίας της. Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική συρρίκνωση του 2020 ως συνέπεια της πανδημίας και της μείωσης των εσόδων από την πώληση υδρογονανθράκων αύξησαν σημαντικά τα δημοσιονομικά ελλείμματα, τη στιγμή που οι αποταμιεύσεις του ταμείου σταθεροποίησης πετρελαίου έχουν σχεδόν εξαντληθεί. Όλα αυτά αποτελούν τροχοπέδη για την βελτιστοποίηση της σχέσης των δύο χωρών. Πράγματι, οι προοπτικές για νέο δανεισμό, επενδύσεις και ανάπτυξη υποδομών υποβαθμίζονται από τα εσωτερικά και την ένταση ανάμεσα σε κυβέρνηση και κοινωνία, καθώς η πολιτική αναταραχή των τελευταίων χρόνων εμποδίζει τις προσπάθειες υλοποίησης μεγάλων έργων υψηλής

112 Chang Gordon G. , *Algeria Is Becoming China's Weapon/ Opinion*, Newsweek, 10/11/21 07.30 am, url: <https://www.newsweek.com/algeria-becoming-chinas-weapon-opinion-1637238> (πρόσβαση: 10.04.2022)

προτεραιότητας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η αναστολή των εργασιών δημιουργίας ενός λιμανιού βαθέων υδάτων στο El Hamdania στο Τσέρτσελ τον Απρίλιο του 2019, εξαιτίας της έναρξης των διαδηλώσεων του Hirak. Στην ίδια βάση, καθυστερήσεις παρουσιάστηκαν και σε μία κοινοπραξία με επικεφαλής την Sonatrach για την κατασκευή μίας μονάδας φωσφορικών αλάτων στην περιοχή Tebessa. Αν και ανατέθηκε στην κινέζικη πολυεθνική CITIC Construction τον Νοέμβριο του 2018, η φυλάκιση των δύο αδερφών Kouninef, συμμάχων του Αμπντελαζίζ Μπουτεφλίκα που είχαν αναλάβει την εισαγωγή τα CITIC στο έργο, πάγωσε την διαδικασία ολοκλήρωσης της συνεργασίας. Βέβαια, δεν είναι λίγες οι φορές που οι καθυστερήσεις οφείλονται στις δωροδοκίες, τη διαφθορά και σε παράνομες προμήθειες από στελέχη ή διευθυντές κινεζικών εταιριών και όλα αυτά στο πλαίσιο ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την άνθηση τέτοιων πρακτικών διαφθοράς που συνεχίζει να υπάρχει Αλγερία.

Όλα αυτά συνέβαλαν, ώστε η Κίνα να προσεγγίσει και άλλες χώρες του Μάγκρεμπ, στην προσπάθεια της να επεκτείνει την επιρροή της και να προωθήσει επιτυχώς το «μοντέλο της Κίνας» στον αγώνα επιβολής που έχει ξεκινήσει με τις δυτικές δημοκρατίες. Έτσι, κινεζικές εταιρίες έχουν αναλάβει επενδύσεις και μεγάλα αναπτυξιακά έργα στο Μαρόκο, όπως τα ηλιακά πάρκα Noor 2 και Noor 3, τη στιγμή που έχει προσεγγίσει και τη Λιβύη και την Τυνησία ώστε να συνάψουν συμφωνίες εταιρικής σχέσης BRI. Προκειμένου η Αλγερία να αντιμετωπίσει όλες τις προκλήσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, αποφάσισε να χαλαρώσει του περιορισμούς σε άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Σαν αποτέλεσμα, εκδόθηκε συμπληρωματικός χρηματοοικονομικός χάρτης στις 4 Ιουνίου 2020, με στόχο την ενίσχυση των ΑΞΕ. Ο νέος νόμος επιτρέπει τη χρηματοδότηση από διεθνείς αναπτυξιακούς θεσμούς «στρατηγικών έργων» που θεωρούνται βασικά για την εθνική οικονομία, με την επιφύλαξη προηγούμενης εξέτασης από τις αρμόδιες αρχές. Πέντε στρατηγικοί τομείς παραμένουν «φυλασσόμενοι» από το κράτος: εξόρυξη, ενέργεια, στρατιωτική βιομηχανία, υποδομές μεταφορών (δηλαδή σιδηρόδρομοι, λιμάνια και αεροδρόμια) και φαρμακευτικά προϊόντα. Αλλά πιθανώς όλοι οι άλλοι τομείς, ιδίως οι τηλεπικοινωνίες, οι τράπεζες και οι ασφάλειες, οι κατασκευές και η μεταποίηση και πιθανώς οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα είναι πλέον ανοιχτοί στο 100% ξένο μερίδιο.¹¹³

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν γίνεται κατανοητό ότι η Αλγερία είναι πρόθυμη να υλοποιήσει σημαντικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να διευκολύνει τις άμεσες

113 Calabrese John , «Η Νέα Αλγερία» και η Κίνα, 26 Ιανουαρίου 2021 url: https://www-mei-edu.translate.goog/publications/new-algeria-and-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

ξένες επενδύσεις ξεφύγει από το αδιέξοδο στο οποίο έχει επέλθει. Στην προσπάθεια της χώρας να ανακάμψει, και η Κίνα φαντάζει ιδανικός προτιμώμενος εταίρος για συνεργασία. , εξαιτίας και της εμπιστοσύνης που οι ισχυροί φιλικόι δεσμοί του παρελθόντος έχουν δημιουργήσει. Είναι πιθανό οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν στον τομέα των άμεσων ξένων επιχειρήσεων το 2020 να αυξήσουν τον αριθμό των κινέζικων εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Αλγερία και οι οποίες αγγίζουν τις 1000 σε αριθμό. Διεύρυνση της συνεργασίας των δύο χωρών στο τομέα της ηλιακής ενέργειας και της εξόρυξης φωσφορικών αλάτων, χρυσού, ουρανίου ή ψευδάργυρου μπορεί να αποδειχθεί ζωτικής σημασίας, καθώς από μεριάς Αλγερίας θα γίνει μια προσπάθεια διαφοροποίησης της οικονομίας της και ανεξάρτησης από τον τομέα των υδρογονανθράκων, ενώ η Κίνα θα βρει πρόσφορο έδαφος να εδραιώσει την επιρροή της. Τέλος, στις προσπάθειες της Αλγερίας για οικονομική διαφοροποίηση μπορεί να συμπεριληφθεί και η βελτίωση της ψηφιακής υποδομής και υποδομής πληροφοριών, καθώς ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι η Huawei, η ZTE-corporation και η Beidou, μαζί με άλλους μεσαίου μεγέθους παίκτες, έχουν εισέλθει στην αγορά και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις ευρύτερες προσπάθειες ψηφιοποίησης και επικοινωνίας της Αλγερίας.¹¹⁴

4.5 Οι σχέσεις Αλγερίας- Τουρκίας

Στα μέσα της δεκαετίας του 1950 η Τουρκία, επηρεασμένη από την Γαλλία και στην γενικότερη προσπάθειά της να προσαρμόσει την εξωτερική της πολιτική με τα δυτικά πρότυπα, ψήφισε αρνητικά και εν συνεχεία, το 1958, δεν συμμετείχε στην ψηφοφορία που αφορούσε την ανεξαρτησία της Αλγερίας στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Το 1985 ο πρωθυπουργός της Τουρκίας, Τουργκούτ Οζάλ, σε επίσκεψη που πραγματοποίησε στην Αλγερία, ζήτησε συγγνώμη για την αρνητική ψήφο, ενώ έναν χρόνο αργότερα ο πρωθυπουργός της Αλγερίας, Αμπντελχαμίτ Μπραχίμι, υπέγραψε στην Τουρκία εμπορική συμφωνία πετρελαίου, στα πλαίσια της πρώτης επίσημης επίσκεψης που είχε οργανώσει η Αλγερία στη χώρα. Έκτοτε ακολούθησαν αμοιβαίες επισκέψεις οι οποίες, μέσα από την ενίσχυση διμερών σχέσεων, έθεσαν τα θεμέλια για τη δημιουργία ισχυρής φιλίας και κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσά τους. Η Αλγερία είναι η δεύτερη σε πληθυσμό χώρα στην Βόρεια Αφρική, με σημαντική γεωπολιτική θέση και τεράστια αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Πρόκειται, επομένως, για μία χώρα με ιδιαίτερη σημασία για την Τουρκία, κάτι που

114 Gatham House , *Εξισορρόπηση των οικονομικών σχέσεων της Αλγερίας με την Κίνα*, 3 Δεκεμβρίου 2020, url: https://www-chathamhouse-org.translate.goog/2020/12/rebalancing-algerias-economic-relations-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)

επιβεβαιώνεται και από τον αριθμό των επισκέψεων που πραγματοποίησε ο Recep Tayyip Erdogan, ο οποίος από την ανάληψη της εξουσίας το 2003 έχει επισκεφθεί τη χώρα πέντε φορές, δύο φορές ως πρωθυπουργός το 2006 και το 2013 και τρεις φορές ως Πρόεδρος το 2014, το 2018 και τον Ιανουάριο του 2020.¹¹⁵ Οι δύο χώρες συνεργάζονται στον τομέα του στρατιωτικού εξοπλισμού, ενώ η οικονομική συνεργασία μεταξύ τους αφορά τομείς όπως το εμπόριο, την ενέργεια και τις επενδύσεις. Οι οικονομικές σχέσεις Αλγερίας – Τουρκίας διευρύνονται παρά την διαφορετική αντιμετώπιση περιφερειακών ζητημάτων, όπως αυτό της Λιβύης ή το ζήτημα του πολιτικού Ισλάμ. Κύριο μέλημα για την Αλγερία αποτελεί η ανάγκη να διαφοροποιήσει την οικονομία της δημιουργώντας νέες θέσεις απασχόλησης και να εξοπλιστεί στρατιωτικά με προηγμένη τεχνολογία, ενώ η Τουρκία επιθυμεί να αποκτήσει στρατηγικό βάθος και επιρροή στην Βόρεια Αφρική εκμεταλλευόμενη την πολυδιάστατη σχέση της με την Αλγερία. Οι δύο χώρες μπορούν να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη μέσω ενεργειακών πόρων, νέων ναυτιλιακών οδών και οικονομικών εταιρικών σχέσεων με άλλους περιφερειακούς παράγοντες, ενώ η ενίσχυση της στρατιωτικής ισχύος τους μέσω της συνεργασίας στη στρατιωτική εκπαίδευση και την αμυντική βιομηχανία μπορεί να αποδειχθεί καταλυτική για τη διαμόρφωση της περιφερειακής ισορροπίας στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.¹¹⁶

Η εταιρική σχέση Αλγερίας και Τουρκίας στον αμυντικό στρατιωτικό τομέα θεωρείται ο σημαντικότερος τομέας συνεργασίας. Η γενικότερη περιφερειακή αστάθεια και οι απειλές του πολιτικού Ισλάμ, ο ακατάπαυστος ανταγωνισμός με το γειτονικό Μαρόκο και τα τραύματα που έχει αφήσει ο δεκαετής εμφύλιος πόλεμος έχουν σαν συνέπεια η Αλγερία να δίνει προτεραιότητα στην ασφάλεια. Μάλιστα, σύμφωνα με το εξελισσόμενο στρατιωτικό της δόγμα και στα πλαίσια της λήψης μέτρων για την κάλυψη αναγκών της αμυντικής βιομηχανίας έχει επιδοθεί σε έναν αγώνα αναζήτησης νέων προμηθευτών οπλικών συστημάτων εκτός από την Ρωσία, την Κίνα ή την Γερμανία. Η Τουρκία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στον τεχνολογικό τομέα που αφορά την κατασκευή μη επανδρωμένων αεροσκαφών (UAV) οπότε μπορεί να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμη στην Αλγερία, η οποία αντιλαμβάνεται την ανάγκη εκσυγχρονισμού των οπλικών συστημάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εποχής. Συμφωνίες

115 Bilgrami Mohammad Pervez , *Τουρκία και Αλγερία: Αναζωπυρώνοντας την ιστορική εγγύτητα*, Political analyst, Osservatorio Turchia CeSPI, Briefn. 23/Gennaio 2021,page 2.

116 Telci Ismail Numan, *Ένα όραμα για το μέλλον των σχέσεων Τουρκίας- Αλγερίας: Σύγκλιση, Συνεργασία και Συντονισμός*, Aljazeera Centre For Studies, 8 Αυγούστου 2021, url: https://studies-aljazeera-net.translate.goog/en/analyses/vision-future-turkish-algerian-relations-convergence-cooperation-and-coordination? x_tr_sl=en& x_tr_tl=el& x_tr_hl=el& x_tr_pto=sc (πρόσβαση:14.02.2022)

που αφορούν την προμήθεια μη επανδρωμένων αεροσκαφών από την Τουρκία ή την μεταφορά τεχνολογίας και γνώσεων, προκειμένου η Αλγερία να αναπτύξει τα δικά της συστήματα εναέριας άμυνας, συμπεριλαμβάνονται στην εταιρική σχέση που έχει αναπτυχθεί ανάμεσα στις δύο χώρες. Επιπλέον, δεν πρέπει να παραλειφθεί και η σημασία που δίνει η Αλγερία στην ύπαρξη ενός άρτια εκπαιδευμένου στρατιωτικού προσωπικού με αποφασιστικότητα και εμπειρία στο πεδίο της μάχης. Γι' αυτό το λόγο ο αλγερινός στρατός, έχοντας αναδιαρθρώσει τις ειδικές δυνάμεις του το 2015, οργανώνει και επιβλέπει εκπαιδεύσεις σε χώρες όπως η Ρωσία, η Γερμανία και η Τουρκία στα πλαίσια συμφωνιών στρατιωτικής συνεργασίας, ενώ αξίζει να σημειωθεί και η συμφωνία συνεργασίας στρατιωτικής εκπαίδευσης ανάμεσα σε Τουρκία και Αλγερία, που σκιαγραφήθηκε το 2003, υπογράφηκε το 2009 και συμπεριλαμβάνει στο θεματολόγιό της εκπαίδευση αξιωματικών, κοινές ασκήσεις και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δύο χωρών.¹¹⁷

Αλγερία και Τουρκία συνδέονται με ισχυρές οικονομικές σχέσεις, οι οποίες επικεντρώνονται στον τομέα του εμπορίου, της ενέργειας, των επενδύσεων και των κατασκευών. Πιο συγκεκριμένα και όσον αφορά το εμπόριο ανάμεσα στις δύο χώρες, οι εμπορικές συμφωνίες ανέρχονται σε 2,5-3 δισεκατομμύρια δολάρια. Παρόλο που το 2018 η Αλγερία αποτελούσε τον δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Τουρκίας στην αφρικανική ήπειρο, ο Πρόεδρος Recep Tayyip Erdogan υπογράμμισε, κατά την επίσκεψή του στην Αλγερία τον Ιανουάριο του 2020, την αναγκαιότητα αναβάθμισης αυτών των σχέσεων μέσα από την επίτευξη συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου και ενίσχυση των οικονομικών σχέσεων, ώστε οι δύο χώρες «να παράγουν και να προχωρούν μαζί». Η Τουρκία εισάγει κατά βάση υδρογονάνθρακες όπως για παράδειγμα υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG), ενώ εξάγει προϊόντα βιομηχανίας αυτοκινήτων, δομικά υλικά, προϊόντα σιδήρου και χάλυβα, πετροχημικά προϊόντα, προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας και διατροφής. Σημείο καμπής στο εμπόριο των δύο χωρών αποτέλεσε και η επικύρωση ναυτιλιακής συμμαχίας, η οποία αν και υπεγράφη στις 25 Μαΐου 1998, εγκρίθηκε πρόσφατα από την αλγερινή ηγεσία και πιο συγκεκριμένα από τον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν, ο οποίος υπέγραψε τη συμφωνία και την έστειλε για δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα στις 5 Μαΐου 2021. Στόχο αυτής της αναβάθμισης αποτελεί οι εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών να αγγίξουν τα 5 δισεκατομμύρια δολάρια στο προσεχές μέλλον.

117 Telci Ismail Numan, *Ένα όραμα για το μέλλον των σχέσεων Τουρκίας- Αλγερίας: Σύγκλιση, Συνεργασία και Συντονισμός*, Aljazeera Centre For Studies, 8 Αυγούστου 2021, url: https://studies-aljazeera-net.translate.goog/en/analyses/vision-future-turkish-algerian-relations-convergence-cooperation-and-coordination?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:14.02.2022)

Εξίσου σημαντική είναι και η συνεργασία των δύο χωρών στον τομέα της ενέργειας, η οποία αναβαθμίζεται διαρκώς με νέες συμφωνίες. Αρχικά, η Τουρκία προσπαθεί να διαφοροποιήσει τον εφοδιασμό της με φυσικό αέριο αποδίδοντας μεγαλύτερη σημασία στην Αλγερία. Για παράδειγμα, ενώ η εξάρτηση της Τουρκίας από το ρωσικό και ιρανικό φυσικό αέριο άγγιζε το 70 % το 2009, μειώθηκε στο 45% το 2020, εξαιτίας της προσέγγισης προς την Αλγερία.¹¹⁸ Στην ίδια βάση, το 2018, η αλγερινή εθνική εταιρία ενέργειας Sonatrach κατέληξε σε συμφωνία με τις τουρκικές εταιρίες Ronesans και Bayegan που αφορούσε την επένδυση ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων σε πετροχημικά στη Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Yumurtalik στα Άδανα.¹¹⁹ Ανάμεσα στις συμφωνίες που υπογράφηκαν το 2018, υπήρξε και ένα μνημόνιο συνεργασίας ανάμεσα στη Sonatrach και την τουρκική εταιρία πετρελαίου και φυσικού αερίου BOTAS σχετικά με τον τομέα βιοενέργειας.¹²⁰

Δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητες και οι επενδύσεις στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα, στην κλωστοϋφαντουργία της Αλγερίας και στον κατασκευαστικό τομέα. Μάλιστα, μία από τις κορυφαίες εταιρίες στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα, η Tosyali Holding, έχει ξεκινήσει από το 2013 το ‘MegaProject’, έναν μαραθώνιο επενδύσεων, ο οποίος διακρίνεται σε τρία στάδια και αφορά επενδύσεις ύψους 500 εκατομμυρίων δολαρίων, 250 εκατομμυρίων δολαρίων και 1,6 δισεκατομμυρίου δολαρίων στο πρώτο, δεύτερο και τρίτο στάδιο αντίστοιχα. Ομοίως, η OZMERT, μία τουρκο-αλγερινή εταιρία πραγματοποιεί επενδύσεις τέτοιου τύπου στη βιομηχανική ζώνη Tammazoura στο Ain Temouchent από το 2017. Η μεγαλύτερη επένδυση της Τουρκίας εκτός της επικράτειάς της είναι το εργοστάσιο σιδήρου και χάλυβα στο δήμο Batwa, το οποίο με παραγωγή ύψους 2,23 εκατομμυρίων τόνους διαφόρων σιδηρούχων

118 *Πρώτος ξένος επενδυτής: Πώς κέρδισε η Τουρκία τη Γαλλία στην Αλγερία*; 2021/11/26, 11:1, url: https://www-alestiklal-net.translate.google.com/en/view/11301/first-foreign-investor-how-did-turkey-beat-france-in-algeria?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

119 Telci Ismail Numan, *Ένα όραμα για το μέλλον των σχέσεων Τουρκίας- Αλγερίας: Σύγκλιση, Συνεργασία και Συντονισμός*, Aljazeera Centre For Studies, 8 Αυγούστου 2021, url: https://studies-aljazeera-net.translate.google.com/en/analyses/vision-future-turkish-algerian-relations-convergence-cooperation-and-coordination?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 14.02.2022)

120 *Πρώτος ξένος επενδυτής: Πώς κέρδισε η Τουρκία τη Γαλλία στην Αλγερία*; 2021/11/26, 11:1, url: https://www-alestiklal-net.translate.google.com/en/view/11301/first-foreign-investor-how-did-turkey-beat-france-in-algeria?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

προϊόντων και απασχολώντας περίπου 3.800 εργαζόμενους είναι νευραλγικής σημασίας.¹²¹ Σχετικά με τον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, με την πρωτοβουλία της επενδυτικής τουρκικής εταιρίας Tayra σε συνεργασία με την Αλγερία, ιδρύθηκε το Tayal Spa, μια μονάδα παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων αξίας περίπου 1,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων στη βιομηχανική ζώνη Sidi Khettab στην επαρχία Relizane της Αλγερίας. Συνολικά, η Τουρκία έχει επενδύσεις αξίας 5 δισεκατομμυρίων δολαρίων στην Αλγερία στους τομείς κλωστοϋφαντουργίας, σιδήρου, χάλυβα και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, κάτι που την καθιστά νούμερο ένα ξένο επενδυτή της χώρας για το 2021 με περισσότερες από 1.300 τουρκικές εταιρίες να δραστηριοποιούνται στην Αλγερία, καθώς και τον μεγαλύτερο ξένο προμηθευτή απασχόλησης, αφού έχει συμβάλει στη δημιουργία 30.000 θέσεων εργασίας για τους Αλγερινούς πολίτες.¹²²

Καταλύτης για την επιτυχή συνεργασία των δύο χωρών είναι ο κατασκευαστικός τομέας, καθώς δραστηριοποιούνται στο αλγερινό έδαφος περισσότερες από 30 τουρκικές κατασκευαστικές εταιρίες που αναλαμβάνουν έργα ανοικοδόμησης, πραγματοποιώντας πληθώρα επενδύσεων και στεγαστικών έργων.¹²³ Τουρκικές κατασκευαστικές εταιρείες εργάζονται μεταξύ άλλων σε χώρους πολιτιστικής αποκατάστασης, όπως το Τζαμί Kechionna που ανακαινίστηκε και άνοιξε ξανά στο κοινό στις 9 Απριλίου 2018 και η συνοικία Casbah στην πρωτεύουσα.¹²⁴ Αξιοσημείωτος είναι ο βαθμός αποτελεσματικότητας των μεταρρυθμίσεων που πραγματοποίησε η Αλγερία το 2020 στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ). Οι σχέσεις στον τομέα της ενέργειας, της εξόρυξης και των κατασκευών απέκτησαν δυναμική με

121 *Πρώτος ξένος επενδυτής: Πώς κέρδισε η Τουρκία τη Γαλλία στην Αλγερία*; 2021/11/26, 11:1, url: https://www-alestiklal-net.translate.google.com/view/11301/first-foreign-investor-how-did-turkey-beat-france-in-algeria?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

122 *Πρώτος ξένος επενδυτής: Πώς κέρδισε η Τουρκία τη Γαλλία στην Αλγερία*; 2021/11/26, 11:1, url: https://www-alestiklal-net.translate.google.com/view/11301/first-foreign-investor-how-did-turkey-beat-france-in-algeria?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

123 Telci Ismail Numan, *Ένα όραμα για το μέλλον των σχέσεων Τουρκίας- Αλγερίας: Σύγκλιση, Συνεργασία και Συντονισμός*, Aljazeera Centre For Studies, 8 Αυγούστου 2021, url: https://studies-aljazeera-net.translate.google.com/analyses/vision-future-turkish-algerian-relations-convergence-cooperation-and-coordination?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 14.02.2022)

124 Republic of Turkiye, Ministry of foreign affairs, *Σχέσεις Τουρκίας- Αλγερίας*, url: https://www-mfa-gov-tr.translate.google.com/relations-between-turkey%E2%80%93algeria.en.mfa?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ένα έργο συνολικού κόστους 1,4 δισεκατομμυρίου δολαρίων, που ανέλαβαν η τουρκική κατασκευαστική εταιρία Renaissance Holding σε συνεργασία με την αλγερινή Sonatrach και στοχεύει στην παραγωγή πλαστικού πολυπροπυλενίου που χρησιμοποιείται σε διάφορες βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένου των αυτοκινήτων και της κλωστοϋφαντουργίας.¹²⁵

Κλείνοντας, υπάρχουν και άλλοι τομείς συνεργασίας ανάμεσα στην Τουρκία και την Αλγερία. Ενδεικτικά, οι δύο χώρες υπέγραψαν στις 10 Νοεμβρίου 2021 συμφωνία συνεργασίας που αφορούσε την κτηνιατρική υγεία. Άλλοι τομείς, στους οποίους παρατηρείται αυτή η στενή σχέση είναι ο τομέας της δικαιοσύνης, εκείνος που αφορά την προστασία των καταναλωτών και τον ποιοτικό έλεγχο των προϊόντων, ενώ δεν λείπει και η συνεργασία στον τομέα της εργασιακής απασχόλησης, της κοινωνικής ασφάλισης και στον τομέα του περιβάλλοντος.¹²⁶ Στην ίδια βάση, το τουρκικό πολιτιστικό κέντρο Yunus Emre και το πανεπιστήμιο Algeria-2 έχουν υπογράψει Πρωτόκολλο, το οποίο ενισχύει του πολιτιστικούς δεσμούς των δύο χωρών, αφού επιτρέπει την διδασκαλία της τουρκικής γλώσσας στο αλγερινό πανεπιστήμιο.¹²⁷

Ωστόσο, ανάμεσα στις δύο χώρες δεν λείπουν και αποκλίσεις σχετικά με περιφερειακά ζητήματα, όπως η κατάσταση στη Συρία, τη Λιβύη και την Αίγυπτο. Πιο συγκεκριμένα και όσον αφορά τη Συρία, η Αλγερία εναντιώθηκε σε οποιαδήποτε εξωτερική παρέμβαση, τη στιγμή που η Τουρκία υποστήριζε το κύμα των λαϊκών εξεγέρσεων που σκοπό είχαν τον εκδημοκρατισμό της χώρας, με το πρόσχημα ότι ως άμεσος γείτονας της την αφορούσε, καθώς αποτελούσε θέμα εθνικής ασφάλειας. Σχετικά με τη Λιβύη, η Αλγερία και σε αυτή την περίπτωση διατήρησε την ίδια στάση μη παρέμβασης, καθώς θεωρεί πως οτιδήποτε συμβαίνει στα αραβικά κράτη αποτελεί εσωτερικές υποθέσεις που αφορούν αποκλειστικά και μόνο τα ίδια κράτη, ενώ η Τουρκία θεώρησε ότι η στρατιωτική υποστήριξη στη Λιβύη αποτέλεσε

125 Toumi Abdenmour , *Αλγερία-Τουρκία: Φιλόδοξη στρατηγική προσέγγιση*, Daily Sabah, 28 Οκτωβρίου 2021 12:05 πμ, url: https://www-dailysabah-com.translate.goog/opinion/op-ed/algeria-turkey-ambitious-strategic-rapprochement?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)

126 *Πρώτος ξένος επενδυτής: Πώς κέρδισε η Τουρκία τη Γαλλία στην Αλγερία*; 2021/11/26, 11:1, url: https://www-alestiklal-net.translate.goog/en/view/11301/first-foreign-investor-how-did-turkey-beat-france-in-algeria?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

127 Republic of Turkiye, Ministry of foreign affairs, *Σχέσεις Τουρκίας- Αλγερίας*, url: https://www-mfa-gov-tr.translate.goog/relations-between-turkey%E2%80%93algeria.en.mfa?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.04.2022)

στρατιωτική σύμπραξη σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και όχι παρέμβαση, αφού η λιβυκή GNA (Κυβέρνηση Εθνικής Συμφωνίας) είναι αναγνωρισμένη από τη διεθνή κοινότητα.¹²⁸ Τέλος και στην περίπτωση της Αιγύπτου και στην ανατροπή του ισλαμιστή Προέδρου Μόρσι, η Αλγερία υιοθέτησε την πολιτική μη παρέμβασης και αναγνώρισε τον Αμπντέλ Φατάχ Αλ Σίσι, σε αντίθεση με την Τουρκία που δεν δίστασε να τον καταδικάσει. Παρόλο που οι δύο χώρες δεν άλλαξαν την πολιτική τους στάση σε αυτά τα ζητήματα, οι περιφερειακές και διεθνείς προκλήσεις συνέβαλαν ώστε να προσπαθήσουν να ενισχύσουν τους δεσμούς τους. Ειδικότερα, το ξέσπασμα της πανδημίας, η στρατηγική ύφεση των ΗΠΑ σε πολλούς τομείς και η ταυτόχρονη άνοδος της Κίνας και της Ρωσίας στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής οδήγησαν τα δύο κράτη να διευρύνουν τις σχέσεις τους.

128 Atoui Imad , *Algerian- Turkish Relations: From alienation to a need for strategic ties*, ORSAM, Ortadogu Arastirmalari Merkezi, Center for Middle Eastern Studies, Policy Brief, No: 143/October 2020. page 6.

5. Συμπέρασμα

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν, θα μπορούσε να συμπεράνει κανείς ότι, όπως κάθε χώρα που βιώνει βαθύ μετασχηματισμό, έτσι και η Αλγερία δεν έχει καταφέρει να απαλλαγεί από τις συνέπειες μίας εσωτερικής κρίσης. Αντίθετα, το κράτος έχει παγιδευτεί σε έναν φαύλο κύκλο, αναβάλλοντας τις οικονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις που θεωρούνται απαραίτητες για την επιβίωση του και τον κατευνασμό των διαδηλωτών του κινήματος Hirak. Μάλιστα, η απροθυμία του καθεστώτος να αλλάξει και να απαλλαγεί από τη διαφθορά και την αδικία, η έλλειψη βιώσιμων πολιτικών εναλλακτικών που θα καταφέρουν να ανατρέψουν την δυσαρέσκεια και την απογοήτευση που αισθάνεται ο λαός σε βάρος του καθεστώτος και ο διχασμός που αρχίζει να εμφανίζεται στο εσωτερικό του κινήματος, καθώς αποτελείται από ομάδες που δεν μοιράζονται πλέον τα ίδια κοινωνικά και πολιτικά κίνητρα και φιλοδοξίες, ενδέχεται να βυθίσουν την χώρα σε μία νέα κρίση¹²⁹ Στην ίδια βάση, παρά την σποραδική βία των τζιχαντιστών, ο ριζοσπαστικός ισλαμισμός δεν αποτελεί πλέον, ούτε βιώσιμο, ούτε επιθυμητό μονοπάτι για τους περισσότερους Αλγερινούς, τη στιγμή που η Dawa Salifiya θα προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την φαινομενική μη συμμετοχή της στην πολιτική ζωή της χώρας, προκειμένου να θέσει τις βάσεις για τον εξισλαμισμό της Αλγερίας, να αναδιαμορφώσει την κοινωνική και θρησκευτική ταυτότητα των πολιτών, με μοχλό τις κοινωνικές παροχές των ισλαμιστών. Έτσι, το πολιτικό Ισλάμ, έμμεσα αλλά αποτελεσματικά, θα συνεχίσει να αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην πολιτική ζωή της χώρας, εκμεταλλευόμενο τα πολιτικά οικονομικά και κοινωνικά αδιέξοδα της Αλγερίας¹³⁰

Αν προστεθούν σε όλα αυτά και οι αρνητικές συνέπειες της πανδημίας στην οικονομία της χώρας και η εξάντληση των νομισματικών της αποθεμάτων, μπορεί να κατανοήσει κανείς τον λόγο για τον οποίο η χώρα έχει εισέλθει σε μία χαοτική κρίση πολλαπλών διαστάσεων. Πάντως, αν και το γεγονός ότι η οικονομία της Αλγερίας είναι ουσιαστικά εξαρτημένη από την παραγωγή υδρογονανθράκων είναι αρνητικό, τόσο διότι εξαρτάται από τις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου όσο και διότι επιχειρείται διεθνής στροφή προς ήπιες και ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, ωστόσο, στην παρούσα φάση το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να απεξαρτηθεί από το ρωσικό φυσικό αέριο, μπορεί να δώσει νέα ώθηση στην οικονομία της.

129 Zine Labidine Ghebouli, 5 Φεβρουαρίου 2021, Algeria's Political Crisis An Ongoing Vicious Cycle, url: https://www.washingtoninstitute.org.translate.goog/policy-analysis/algerias-political-crisis-ongoing-vicious-cycle?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

130 Ghanem Dalia, *The Shifting Foundation of Political Islam in Algeria*, Carnegie endowment for international peace, April 2019, page 20 (πρόσβαση: 29.06.2022)

Όσον αφορά την εξωτερική πολιτική της Αλγερίας, βασικό άξονα αυτής αποτελεί η μη παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις άλλων κρατών, μία πολιτική που αποτελεί κληρονομιά της συμμετοχής της στο Κίνημα των Αδεσμεύτων. Προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα και οι οποίες είναι συνυφασμένες με περιφερειακά ζητήματα, όπως η διαρκής αντιπαλότητα με το γειτονικό Μαρόκο και οι κίνδυνοι της εθνικής ασφάλειας, εξαιτίας της ισλαμικής τρομοκρατίας, καθιστούν καθοριστική την εξάρτηση της από το ρωσικό στρατιωτικό εξοπλισμό, με αποτέλεσμα να μην καταδικάσει τον πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η Αλγερία έχει επιδοθεί τα τελευταία χρόνια σε έναν αγώνα να ενισχύσει τις εταιρικές σχέσεις, τις οικονομικές συμφωνίες και τις συμπράξεις, όχι μόνο με παραδοσιακούς της εταίρους, αλλά και με ανερχόμενες δυνάμεις που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην περιοχή του Μάγκρεμπ, όπως η Κίνα και η Τουρκία. Ωστόσο, προς το παρόν, οι συνεργασίες αυτές δεν επαρκούν για να αντιμετωπιστούν τα σοβαρά δομικά προβλήματα της χώρας και να επιτευχθεί η σταθερότητα.

6. Βιβλιογραφία

A. Βιβλία

Ξενόγλωσσα

1. Kaye Dalia Dassa, Wehrey Frederic, Grant Audra K., Stahl Dale, *Book title: More Freedom, Less Terror?*, Book Subtitle: Liberation and Political Violence in the Arab World, Chapter title: Algeria, page 134, url: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg772rc.14> (πρόσβαση: 08.02.2022, 12:34)

Ελληνικά

1. Κεφαλά Βιβή, *Βόρεια Αφρική, Εσωτερική Πολιτική/Περιφερειακές Διαστάσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2015

2. Κεφαλά Βιβή, Τσαρδανίδης Χαράλαμπος(επίμ.), *Ιράν: Πολιτική Οικονομία, Διεθνείς και Περιφερειακές Σχέσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2014

3. S.E Abdelkander EL Ansari, Mohammed Zakaria Aboueddahab, Aziz Hasbi, Fathallah Sijilmassi- Βαλνιάκης Γιάννης, Βαλλιανάτος Στέφανος, Κράτσα Ρόδη, Υφαντής Κώστας, Χειλά Ειρήνη, *Η Μεσόγειος μετά την αραβική άνοιξη, εκδημοκρατισμός και όραμα κοινής ευημερίας*. Εκδόσεις Ηρόδοτος Αθήνα, 201

B. Επιστημονικά περιοδικά.

Ξενόγλωσσα

1. Achy Lahcen, *The price of stability in Algeria*, Carnegie Middle East Center, Carnegie Endowment for International Peace, April 2013 url: <https://www.jstor.com/stable/resrep13034> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.55)

2. Arab Center for research & Policy Studies (2020), *Algeria 2019: From Hirak Movements to Elections*, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep24409> (πρόσβαση: 08.02.2022, 17.35)

3. Atoui Imad, *Algerian- Turkish Relations: From alienation to a need for strategic ties*, ORSAM, Ortadogu Arastirmalari Merkezi, Center for Middle Eastern Studies, Policy Brief, No: 143/October 2020

4. Berger Chloe, Salloum Cynthia, *Russian's security assistance to Algeria and Egypt*, NATO Defence College (2021), url: <https://www.jstor.org/stable/resrep29561.7> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.34)

5. Berkouk Mhand, US- Algeria Security Corporation, Carnegie Endowment For International Peace, 17 Ιουνίου 2009, url: https://carnegieendowment-org.translate.google/2009/06/17/u.s.-algerian-security-cooperation-and-war-on-terror-pub-23276?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

6. Bilgrami Mohammad Pervez, *Τουρκία και Αλγερία: Αναζωπυρόνοντας την ιστορική εγγύτητα*, Political analyst, Osservatorio Turchia CeSPI, Brief n. 23/Gennaio 2021
7. Binetti Marco, Gotwick Vanessa, Mittermaier Daniel, Tepel Tim, Wussmann Christoph, *Θέμα: Ανάλυση κατάστασης και πρόβλεψη Αίγυπτος, Αλγερία, Λιβύη, Μαρόκο, Τυνησία*, Kompetenzzentrum, Krisenfrüherkennung, Universität München, Ιούνιος 2021, σελ. 16-21
8. Dessi Andrea, *Algeria at the Crossroads, Between Continuity and Change*, Istituto Affari Internazionali, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep09663> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.11)
9. Dohain Institute, *Algeria's Decision to Cut Diplomatic Relations with Morocco: Background and Repercussions*, 02 September 2021, url: https://www.dohainstitute-org.translate.google/en/PoliticalStudies/Pages/Algerian-Decision-to-Cut-Diplomatic-Relations-with-Morocco.aspx?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)
10. Emirates Policy Center, *Regional Fallout of Strained Algeria- Morocco Relations*, 09 Dec 2021, url: https://epc.ae/en/details/featured/regional-fallout-of-strained-algeria-morocco-relations#_edn24 (πρόσβαση: 10.04.2022)
11. Farrand Andrew, *Russia's War in Ukraine Will Relieve the Pressure on Algeria's Leaders-for Now*, Democracy in Exile, Dawn, Democracy for the Arab World Now, 4 March 2022, url: (πρόσβαση: 12.04.2022)
12. Goldstein Eric, *Algeria's Hirak Movement Marks Second Anniversary Middle East and North Africa Division*, February 23, 2021, 5:29 PM, url: <https://www.hrw.org/news/2021/02/23/algerias-hirak-protest-movement-marks-second-anniversary> (πρόσβαση: 10.04.2022)
13. Ghanem Dalia, *The Shifting Foundation of Political Islam in Algeria*, Carnegie endowment for international peace, April 2019 (πρόσβαση: 29.06.2022)
14. Halil Aybuke Rabia, *Οι σχέσεις μεταξύ Αλγερίας και Γαλλίας στη σκιά της αποικιακής κληρονομιάς: Μία νέα σελίδα πιθανή*, Πανεπιστήμιο Beyazit 10.12.2021
15. Hill Thomas and Yerkes Sarah, *A new strategy for US Engagement in North Africa: A Report of the North Africa Working Group*, Carnegie Endowment for International Peace, United States Institute of Peace, February 2021
16. Huber Daniela, Dennison Susi and Le Suer James D., *Algeria after the Arab Spring: Vindicated Model or Regime on the Rocks?*, German Marshall Fund of the United States (2014) url: <https://www.jstor.org/stable/resrep18976.4> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.44)
17. International Crisis Group (2020), *Addressing the Challenges, Algeria: Easing the Lockdown for the Hirak?*, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.7> (πρόσβαση: 08.02.2022, 17.47)
18. International Crisis Group (2015), *Algeria and its neighbours, The Legacy of the "Black decade"*, pages 2-8, 9-12, 13-21, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31694.5> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.40)

19. International Crisis Group (2019), *Post- Bouteflika Algeria: Growing Protests, Signs of Repression*, stable url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31502> (πρόσβαση: 08.02.2022, 18.10)
20. International Crisis Group (2015), *Tackling the neighbourhood's crises*, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31694.7> (πρόσβαση:08.02.2022,18.38)
21. International Crisis Group (2020), *The Dilemma Posed by the Hirak*, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31362.5> (πρόσβαση: 08.02.2022 18.32)
22. International Crisis Group (2015), *The uneasy triangle: Algeria, Morocco, France*, url: <https://www.jstor.org/stable/resrep31694.6> (πρόσβαση: 08.02.2022,18.06)
23. Khan Moshin and Mezran Karim , *No Arab Spring for Algeria* , Atlantic Council(2014), Rafik Hariri Center for the Middle East, , url: <http://www.jstor.com/stable/resrep03422> (πρόσβαση: 08.02.2022,18.13)
24. Lebovich Andrew, *Deciphering Algeria: The stirrings or reform?* , European council on Foreign Relations (2015), url: <http://www.jstor.com/stable/resrep21497> (πρόσβαση:08.02.2022,18.50)
25. Le Sueur James D. , *Algeria, the Arab Spring, and the Specter of Jihad*, German Marshall Fund of the United States, url: <http://www.jstor.com/stable/resrep18976.5> (πρόσβαση: 08.02.2022,18.33)
26. Lorch Jasmin and Bunk Bettina , *Gender Politics, Authoritarian Regime Resilience, and the Role of Civil Society Algeria and Mozambique*, German Institute for Global and Area Studies (GIGA) (2016), pages 11-20 , url: <http://www.jstor.com/stable/resrep07559> (πρόσβαση:08.02.2022,18.35)
27. Mohammadi Adlene ,*Russia-Algeria: A flexible and pragmatic partnership*, Fondation Mediterranee d' Etudes Strategiques, 22.01.2021 , url: <https://fmes-france.org/russia-algeria-a-flexible-and-pragmatic-partnership-by-adlene-mohammedi/> (πρόσβαση:12.04.2022)
28. Porter Geoff , *Political Instability in Algeria Contingency Planning Memorandum No. 35*, Council of Foreign Relations(2019), url: <https://www.jstor.org/stable/resrep29970> (πρόσβαση:08.02.2022,18.04)
29. Regez Ali Abo, *Algeria's recent proactive diplomacy on Palestine*, 10 Dec 2021, url: https://menaaffairs-com.translate.goog/algerias-recent-proactive-diplomacy-on-palestine/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op,sc (πρόσβαση:06.05.2022)
30. Samuel Ramani, Sada Middle East Analysis, *Russia's Cautious Calculus in Algeria*, Carnegie endowment for international peace, 22 March 2019, url: https://carnegieendowment-org.translate.goog/sada/78667?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 12.04.2022)
31. Telci Ismail Numan, *A Vision for the Future of Turkish-Algerian Relations: Convergence, Cooperation and Coordination*, Aljazeera Centre For Studies, 8 August 2021, url: https://studies-aljazeera-net.translate.goog/en/analyses/vision-future-turkish-algerian-relations-convergence-cooperation-and-coordination?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:14.02.2022)

32. Tlemcani Rachid , *Algeria under Bouteflika: Civil Strife and National Reconciliation*, Carnegie Endowment for International Peace(2008), url: <http://www.jstor.com/stable/resrep12738> (πρόσβαση:08.02.2022,19.16)

Γ. Πηγές από το διαδίκτυο

Ξενόγλωσσα

1. Africanews, *Algeria France relations 60 years after independence*, last update 26/02 16:24, url: https://www-africanews-com.translate.goog/2022/02/26/algeria-france-relations-60-years-after-independence/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

(πρόσβαση:20.03.2022)

2. Ahmed Omar, *We can expect stronger Algeria- Iran ties as Israel plans to establish a base in Morocco*, MEMO, MIDDLE EAST MONITOR, November 23,2021 at 09.27, url: https://www-middleeastmonitor-com.translate.goog/20211123-we-can-expect-stronger-algeria-iran-ties-as-israel-plans-to-establish-a-base-in-morocco/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

3. Alarabyianews, *Ο στρατιωτικός διοικητής των ΗΠΑ για την Αφρική επισκέπτεται την Αλγερία, συναντά τον Πρόεδρο Αμπντελματζίντ Τεμπούν*, 28 Σεπ 2021, 12.01 π.μ GST, url: https://english-alarabiya-net.translate.goog/News/north-africa/2021/09/28/US-military-commander-for-Africa-visits-Algeria-meets-President-Αμπντελματζίντ Τεμπούν?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.03.2022)

4.Al-Estiklal Newspaper. *First foreign investor: how did Turkey beat France in Algeria*, 2021/11/26, 11:1, url: https://www-alestiklal-net.translate.goog/en/view/11301/first-foreign-investor-how-did-turkey-beat-france-in-algeria?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 10.04.2022)

5. *Algeria: Mass Convictions for Homosexuality, Arbitrary Arrests, Police Raid Alleged “Gay Wedding”*, 15 October 2020,12:00 π.μ, url: https://www-hrw-org.translate.goog/news/2020/10/15/algeria-mass-convictions-homosexuality?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:07.04.2022)

6. Alswerky Sanaa, *Algeria To Host Palestinian Factions for Reconciliation Talks*, themedialine, 01/17/2022, url: https://themedialine.org/TOP-STORIES/ALGERIA-TO-HOST-PALESTINIAN-FACTIONS-FOR-RECONCILIATION-TALKS/?_X_TR_SL=EN&_X_TR_TL=EL&_X_TR_HL=EL&_X_TR_PTO=SC

(πρόσβαση: 06.05.2022)

7. Amnesty International, *Algeria 2020*, url:https://www-amnesty-org.translate.goog/en/location/middle-east-and-north-africa/algeria/report-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 22.04.2022)

8. Amnesty International, *Αλγερία: Οι αρχές εντείνουν την καταστολή πριν τις προεδρικές εκλογές*, 5 Δεκεμβρίου 2019, url: <https://www-amnesty.gr/news/articles/article/22793/algeria-oi-arhes-enteinoy-n-tin-katastoli-prin-tis-proedrikes-ekloges> (πρόσβαση: 18.02.2022)

9. Anadolu Agency, *Libyan PM urges Algeria to support reconciliation efforts*, Daily Sabah, May 31, 2021 12.46 pm, url: https://www-dailysabah-com.translate.goog/world/africa/libyan-pm-urges-algeria-to-support-reconciliation-efforts?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op,sc (πρόσβαση:06.05.2022)
10. Aziz Amir Mohamed, *Protesting Politics in Algeria*, 03.26.2019, url: <https://merip.org/2019/03/protesting-politics-in-algeria/> (πρόσβαση:12.04.2022)
11. Blidi Saber , *Signs of Military Cooperation between Algeria and the US*, The Arab Weekly, Friday 25 September 2020, url:https://the arabweekly-com.translate.goog/signs-military-cooperation-between-algeria-and-us?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)
12. Brahim Alia and Kharief Akram, *Why Algeria is suddenly more interested in Libya?*, Atlantic Council, 06.03.2020, url: https://www-atlanticcouncil-org.translate.goog/blogs/menasource/why-algeria-is-suddenly-more-interested-in-libya/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:06.05.2022)
13. Cafiero Giorgio, *Why US- Algeria relations are at their lowest point in years*, TRT WORLD, 23 Dec 2021 url: <https://www.trtworld.com/opinion/why-us-algeria-relations-are-at-their-lowest-point-in-years-52926> (πρόσβαση:10.03.2022)
14. Calabrese John , «Η Νέα Αλγερία» και η Κίνα, 26 Ιανουαρίου 2021 url: https://www-mei-edu.translate.goog/publications/new-algeria-and-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)
15. Chang Gordon G. , *Algeria Is Becoming China's Weapon/ Opinion*, Newsweek, 10/11/21 07.30 am, url: <https://www.newsweek.com/algeria-becoming-chinas-weapon-opinion-1637238> (πρόσβαση: 10.04.2022)
16. Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Liberia , *Οι μακροχρόνιοι δεσμοί Κίνας- Αλγερίας δείχνουν ισχυρή δυναμική ανάπτυξης*, url: https://www-mfa-gov-cn.translate.goog/ce/celr/eng/majorevents/t417111.htm?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.04.2022)
17. Euromed Rights, *Algerian Civil Rights Movement Counterattacks against Mounting Repression*, 01 February 2022, url: https://euromedrights-org.translate.goog/publication/algerian-civil-rights-movement-counterattacks-against-mounting-repression/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:15.02.2022)
18. France24, *French foreign minister make surprise visit to Algeria, urges easing of Paris Algiers tensions*, 08/12/2021 19:16, url: https://www-france24-com.translate.goog/en/europe/20211208-french-foreign-minister-makes-surprise-visit-to-algeria-urges-eased-paris-algiers-tensions?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:18.02.2022)
19. Frontline Defenders, *Harassment of Algerian human rights defenders must end*, url: <https://www-frontlinedefenders-org.translate.goog/en/statement-report/harassment-algerian-human->

[rights-defenders-must-end?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc](#) (πρόσβαση: 10.03.2022)

20. 2022 Gazprom EP International BV, url: https://www-gazprom-international-com.translate.google.com/operations/algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 20.04.2022)

21. Ghebouli Zine Labidine, *Algeria's Political Crisis An Ongoing Vicious Cycle*, Washington Institute, 5 Φεβρουαρίου 2021, url: https://www-washingtoninstitute-org.translate.google.com/policy-analysis/algerias-political-crisis-ongoing-vicious-cycle?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 20.02.2022)

22. Hamaizia Adel, *Εξισορρόπηση των οικονομικών σχέσεων της Αλγερίας με την Κίνα*, 3 Δεκεμβρίου 2020, Chatham House, url: https://www-chathamhouse-org.translate.google.com/2020/12/rebalancing-algerias-economic-relations-china?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 20.04.2022)

23. Hamdi Sami, *Οι ΗΠΑ κινούνται για να στηρίξουν δυστυχισμένους συμμάχους στην επίσκεψη στην Βόρεια Αφρική*, Aljazeera news, 29 Μαρτίου 2022, url: https://www-aljazeera-com.translate.google.com/news/2022/3/29/hold-us-moves-to-shore-up-unhappy-allies-on-north-africa-visit?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (20.04.2022)

24. Hamdi Sami, *Is Algeria finally intervening in Libya?*, Inside Arabia, Voice of the Arab People, 12.03.2020 url: https://insidearabia-com.translate.google.com/is-algeria-finally-intervening-in-libya/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

25. Hafidi Maryem, *Algeria was ready to "intervene" in Libya*, Atalayar, Between two shores, June 9 2021, url: https://atalayar-com.translate.google.com/en/content/algeria-was-ready-intervene-libya?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση 06.05.2022)

26. Human Rights Watch, *Algeria: 3 Years On, Repression on Protest Tightens, Free All Imprisoned for Peaceful Expression*, 21 February 2022 12:00 EST, url: https://www-hrw-org.translate.google.com/news/2022/02/21/algeria-3-years-repression-protest-tightens?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 20.03.2022)

27. Jalal Rasha Abou, *Can Algeria succeed in Palestinian reconciliation file, where others failed?*, Al Monitor, January 24, 2022, url: https://www-al-monitor-com.translate.google.com/originals/2022/01/can-algeria-succeed-palestinian-reconciliation-file-where-others-failed?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.05.2022)

28. Mimouni Abbas, *Algerian President rules out normalizing relations with France*, 06.11.2021, url: https://www-aa-com-tr.translate.google.com/en/africa/algerian-president-rules-out-normalizing-relations-with-france/2413568?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc# (πρόσβαση: 10.03.2022)

29. New Defence Order Strategy, *An overview of Russia- Algeria military cooperation*, url: https://dfnc-ru.translate.google.com/vtc/an-overview-of-russia-algeria-military-cooperation/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση: 15.04.2022)

30. Republic of Turkiye, Ministry of foreign affairs, *Σχέσεις Τουρκίας- Αλγερίας*, url: https://www-mfa-gov-tr.translate.goog/relations-between-turkey%E2%80%9393algeria.en.mfa?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:10.04.2022)
31. Reuters Staff , *Algeria’s Sonatrach says project with Gazprom to start production in 2025*, February 2,2022, 8.34 pm, url: <https://www.reuters.com/article/algeria-gas-project-idUSC6N2UA017> (πρόσβαση:10.04.2022)
32. Rippin Tara ,*Algeria’s president disappears after flying to Germany for covid treatment*, 12 Euroweekly news, December 2020, 13:58, url: <https://euroweeklynews.com/2020/12/12/algerian-president-disappears-after-flying-to-germany-for-covid-treatment/> (πρόσβαση:10.03.2022)
33. Saada Hana, *Bright horizons for deeply-rooted Iranian- Algerian relations with both sides considering no limit for cooperation*, Tehran Times, Straight Truth , October 6, 2019, url: https://www-tehrantimes-com.translate.goog/news/440838/Bright-horizons-for-deeply-rooted-Iranian-Algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)
34. Saada Hana, *Iran eyes strong ties with Algeria under new president* *Αμπντελματζίντ Τεμπούν*, Tehran Times, Straight Truth, December 17, 2019, url: https://www-tehrantimes-com.translate.goog/news/443102/Iran-eyes-strong-ties-with-Algeria-under-new-president-Αμπντελματζίντ_Τεμπούν?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)
35. Sabry Mohamed, *Egypt, Algeria find common ground on Libyan crisis*, AlMonitor , 07 Aug 21, url: https://www-al-monitor-com.translate.goog/originals/2021/08/egypt-algeria-find-common-ground-libyan-crisis?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc, (πρόσβαση: 06/05/2022)
36. St. Petersburg International Economic Forum *Russia- Algeria: an effective strategic partnership*, url: https://forumspb-com.translate.goog/en/news/news/rossiya-alzhir-effektivnoe-strategicheskoe-partnerstvo/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.04.2022)
37. The North Africa Post, *Israeli FM’s statement on Algeria-Iran ties contains “accurate information”- Israeli Foreign Ministry*, August 26,2021 12.07, url: https://northafricapost-com.translate.goog/51988-israeli-fms-statement-on-algeria-iran-ties-contains-accurate-information-israeli-foreign-ministry.html?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση:06.05.2022)
38. *The serious will of the leaders of Iran and Algeria to improve the level of relations should be extended to all executive levels of the two countries*, Tue 22- February 2022 16.03, url: https://www-president-ir.translate.goog/en/134717?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op.sc (πρόσβαση: 06.06.2022)
39. Toumi Abdennour , *Algeria- Turkey: Ambitious strategic rapprochement*, Daily Sabah, 28 Οκτωβρίου 2021 12:05 πμ, url: https://www-dailysabah-com.translate.goog/opinion/op-ed/algeria-turkey-ambitious-strategic-rapprochement?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (πρόσβαση:20.02.2022)
40. Toumi Abdennour, *Is there hope for French-algerian relations?*, DailySabah, 07/07/2021 12.05 a.m.url: <https://www-dailysabah-com.translate.goog/opinion/op-ed/is-there-a-hope-for>

[french-algerian-relations?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc](#)

(πρόσβαση:10.02.2022)

41. U.S. Department of Defense, *5 Things to know about US- Algeria relationship*, DODNEWS, 27 Νοεμβρίου 2019, url:

[https://www-defense-gov.translate.goog/News/News-Stories/Article/Article/2028603/5-things-to-know-about-the-us-algeria-relationship/?](https://www-defense-gov.translate.goog/News/News-Stories/Article/Article/2028603/5-things-to-know-about-the-us-algeria-relationship/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc)

[_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc](#) (πρόσβαση:18.02.2022)

42.U.S Department of State, *US relations with Algeria*, Bilateral relations Fact Sheet, Bureau of Near Eastern Affairs, 20 Ιανουαρίου 2021, url: https://www-state-gov.translate.goog/u-s-relations-with-algeria/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

(πρόσβαση:20.02.2022)

43.Voanews,*Blinken Urges Algeria to Rethink Stands on Russia, Western Sahara*, Associated Press, 30 Μαρτίου 2022, url: https://www-voanews-com.translate.goog/a/blinken-urges-algeria-to-rethink-stands-on-russia-western-sahara/6508978.html?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

(πρόσβαση:20.04.2022)

44. *Why Algeria cut diplomatic ties with Morocco: and implications for the future*, The conversation, 12 September 2021 4.22 π.μ EDT, url: https://theconversation-com.translate.goog/why-algeria-cut-diplomatic-ties-with-morocco-and-implications-for-the-future-167313?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc

(πρόσβαση:20.03.2022)

45. Worldbank, CountryBrief, <http://go.worldbank.org/T2K4PW3270> (πρόσβαση: 20.04.2022)

46. Yilzam Musab, *Algeria's Syance on the Palestinian Issue*, ORSAM, Center for Middle Eastern Studies, 26.05.2021, url: https://www-orsam-org-tr.translate.goog/en/algerias-stance-on-the-palestinian-issue/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op,sc

(πρόσβαση:06.05.2022)

47. Zaptia Sami, *Libyan Economy Minister participates in Algerian Libyan Economic Forum 29-31 May*, Libya Herald, June 2,2021, url: https://www-libyaherald-com.translate.goog/2021/06/libyan-economy-minister-participates-in-algerian-libyan-economic-forum-29-31-may/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op,sc

(πρόσβαση: 06.05.2022)

48. Zaptia Sami, *Libya desires to strengthen and develop relations with Algeria in various fields and at all levels: PM Aldabaiba*, Libya Herald, June 2,2021, url:https://www-libyaherald-com.translate.goog/2021/06/libya-desires-to-strengthen-and-develop-relations-with-algeria-in-various-fields-and-at-all-levels-pm-aldabaiba/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=op,sc

(πρόσβαση:06.05.2022)

Ελληνικά

1. Βλάχου Δέσποινα, *Αλγερία: Η δεύτερη επέτειος του κινήματος 'Hirak' προκαλεί πάλι αναταραχές*, 01 Μαρτίου 2021, url: <https://www.offlinepost.gr/2021/03/01/algeria-i-deyteri-epeteios-toy-kinimatos-hirak-prokalei-kai-pali-anataraxes/> (πρόσβαση:18.02.2022)

2. Επιμέλεια: Κυρανούδη Δήμητρα, *Τι ακριβώς συμβαίνει στην Αλγερία;*, 13 Μαρτίου 2019, url :<https://www.dw.com/el/%CF%84%CE%B9-%CE%B1%CE%BA%CF%81%CE%B9%CE%B2%CF%8E%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CE%AF%CE>

[%BD%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%BB%CE%B3%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B1/a-47880302](https://www.kedisa.gr/%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B1/) (πρόσβαση: 22.02.2022)

3. Μενεσιάν Γιώργος , *Δεύτερη «Αραβική Άνοιξη»*: Ο Πολιτικός Αντίκτυπος των Καθεστωτικών Αλλαγών σε Αλγερία και Σουδάν, Αναλυτής Κέντρου Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων(ΚΕΔΙΣΑ), 29 Αυγούστου 2019, url: <https://kedisa.gr/%CE%B4%CE%B5%CF%8D%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B1/> (πρόσβαση:15.04.2022)

4. Σκαφίδας Γιώργος , *Ανάλυση: Ο «χάρτης» της ρωσικής επιρροής σε Μέση Ανατολή και Αφρική*, Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 23.10.2019 10.35 url: <https://www.ethnos.gr/World/article/68169/analyshoxarthsthsrosikhsepirrohssemeshanatlhkaiafrikh> (πρόσβαση:10.04.2022)

5. Τουχτίδου Συμέλα, *Αλγερία: Νέος Πρόεδρος, ίδιες διαδηλώσεις*, Euronews, 14 Δεκ 2019, url:<https://gr.euronews.com/2019/12/14/algeria-neos-proedros-idies-diadiloseis> (πρόσβαση:18.02.2022)